

ΙΑΙΣΟΣ

ΕΡΕΥΝΑ-ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ-ΤΕΧΝΗ

Ἀγάπα γιὰ νὰ ζήσης,
ζῆσε γιὰ ν' ἀγαπᾷς

Διον. Σολωμός

ΕΤΟΣ 26ον

ΤΕΥΧΟΣ 141

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ — ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 1981

ΤΙΜΟΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΒΙΒΛΙΩΝ

ΠΩΛΟΥΜΕΝΩΝ ΕΙΣ ΤΑ ΓΡΑΦΕΙΑ ΤΟΥ «ΙΛΙΣΟΥ» (Δραγασανίου 6)

Τηλέφ. 3246-837

H. P. Blavatsky	Τὸ κλειδί τῆς Θεοσοφίας	250
»	Ἡ φωνὴ τῆς σιγῆς. — Τὰ πρῶτα δῆματα στὸν Ἀποκρυφισμὸ	100
C. Leadbeater	Σ' ἐκείνους ποὺ πενθοῦν	40
Besant - Leadbeater	Ἡ Ἀτραπὸς τοῦ Ἀποκρυφισμοῦ	300
N. Sri Ram	Προσέγγισις πρὸς τὴν Πραγματικότητα	50
»	Αἱ βαθύτεραι ὕψεις τῆς Ζωῆς	50
»	Εἰς ἀναζήτησιν τῆς Σοφίας	100
Ed. Arnold	Τὸ Φῶς τῆς Ἀσίας	100
Irving S. Cooper	Ἡ Μετενσάρκωσις	100
Αν. Besant:	Ἡ ἀπόκρυφὴ ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου	100
Vivekananda	Κάρμα — Γιόγκα	100
J.J. van der Leeuw	Θεοὶ σὲ ἐξορία	50
Βενετοῦ — Ἰλαρίωνος	Φῶς στὴν Ἀτραπὸ	50
Krishnamurti	Βλέπε στὴν γ' σελίδα τοῦ ἐξωφύλλου.	
Ἄντ. Ἀδριανοπούλου	Ἀρχαῖοι Ἑλληνες φιλόσοφοι	300
»	Ὁ ἄνθρωπος καὶ ἡ Ζωή	200
»	Οἱ Νόμοι τῆς Ζωῆς	150
Ἰω. Βασιλῆ	Τὸ Σημειωματᾶριο ἐνὸς Μύστου	300
»	Τὰ φυσικὰ δικαιώματα τοῦ ἀνθρώπου	150
Κ. Μελισσαροπούλου	Ἀποκρυφισμὸς καὶ Μυστικισμὸς ἄδ. 80, δεμ.	150
»	Μελετήματα ἄδ. 180, δεμ.	250
»	Εἰσαγωγή στὴ Θεοσοφία ἄδ. 180, δεμ.	250
»	ΜΗΤΙΣ (Τὸ βιβλίον τῆς σοφίας) δεμ.	300
»	Τὰ δῆματα τῆς Φιλοσοφίας Α' ἄδ. 150, δεμ.	200
»	Τὰ δῆματα τῆς Φιλοσοφίας Β'	150
»	Ἐκλογαὶ ἀπὸ τὸν Κριшнаμούρτι	150
»	Ὁ Ἰησοῦς	100
»	Ὁ Κομήτης (Θέατρο ἰδεῶν)	80
»	«Ἀγνώστῳ Θεῷ»	30
»	Πέντε Τεκτονικαὶ Ὀμιλίες εἰς Α'	50
»	Μεγάλαις πράξεις στὴν ἱστορία τῶν Ἑλλήνων	250
Χρίστου Α. Ριζοπούλου	Οἱ τίτλοι τῶν Ἑλλήν. Τεκτ. Στ. τῆς Κύπρου μὲ εἰσαγωγή περὶ Ἐλευθ/σμοῦ	200
Πίναξ	Αἰώνιος Δεῖπνος	30
«ΙΛΙΣΟΣ»	Ἐπιλογὴ 1956 - 58, 1959 - 61, 1962 - 65, ἐκάστη χρυσ.	250
	Διὰ τοὺς συνδρομητὰς ἐσωτερικοῦ τοῦ «ΙΛΙΣΟΥ»	200
Περιοδικὸν «ΙΛΙΣΟΣ»,	Τόμοι χαρτόδετοι 1971 - 76, ἑκαστος	150
	Τόμοι χαρτόδετοι 1977 - 80 »	200

Ἀποσπεύλατε τὸ ἀντίημον διὰ νὰ τὰ λάβετε ταχυδρομικῶς.

Αἱ ἀποστολαὶ ἐπὶ ἀντικαταβολῇ ἐπιβαρύνονται μὲ δραχμὰς 100

ΤΙΜΗ ΤΕΥΧΟΥΣ «ΙΛΙΣΟΥ» Δρχ. 60

ΣΥΝΔΡΟΜΗ «ΙΛΙΣΟΥ» Δρχ. 300. Ἐξωτερ. \$ 10, Ἀεροπ. \$ 15

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Α. ΧΕΙΜΑΡΑΣ

ΙΛΙΣΟΣ

ΔΙΜΗΝΙΑΙΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ
ΕΛΕΥΘΕΡΑΣ ΣΚΕΨΕΩΣ

◆
1981

ΕΙΚΟΣΤΟΝ ΕΚΤΟΝ
ΕΤΟΣ

◆
ΕΝ ΤΟ ΠΑΝ ★ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ
ΑΔΕΛΦΟΤΗΣ ΑΝΘΡΩΠΟΤΗΤΟΣ
ΑΝΕΥ ΔΙΑΚΡΙΣΕΩΣ ΦΥΛΗΣ
ΠΙΣΤΕΩΣ ΤΑΞΕΩΣ ΓΕΝΟΥΣ
ΧΡΩΜΑΤΟΣ ★ ΟΥΔΕΜΙΑ ΘΡΗ-
ΣΚΕΙΑ ΑΝΩΤΕΡΑ ΤΗΣ ΑΛΗ-
ΘΕΙΑΣ ★ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΣΚΕΨΕΩΣ
ΑΝΤΙ ΦΑΝΑΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΒΙΑΣ
◆

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
ΚΩΣΤΗΣ ΜΕΛΙΣΣΑΡΟΠΟΥΛΟΣ
ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΣ ΥΛΗΣ
ΧΡΙΣΤΟΣ ΡΙΖΟΠΟΥΛΟΣ

ΔΙΜΗΝΙΑΙΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΛΕΥΘΕΡΑΣ ΣΚΕΨΕΩΣ

Δραγατσανίου 6 (Πλ. Κλαυθμῶνος), ΑΘΗΝΑΙ - 122

Τηλ. 32.46.837

Διευθυντής ΚΩΣΤΗΣ ΜΕΛΙΣΣΑΡΟΠΟΥΛΟΣ

Ἐπιμελητής ὕλης ΧΡΙΣΤΟΣ ΡΙΖΟΠΟΥΛΟΣ

ΕΤΟΣ 26ον ♦ Ἰανουάριος — Φεβρουάριος 1981 ♦ ΤΕΥΧΟΣ 141

ΚΩΣΤΗΣ ΚΟΚΟΡΟΒΙΤΣ

Τὸ ἔαρ τῆς πολυκατοικίας

Ἦρθε ἡ ἀνοιξη.
Συμβατικά τὸ διαπιστώνουμε
ἀπὸ τὴν ἐποχή,
τὸν μῆνα
καὶ τὸν ἡμεροδείκτη.
Ἦρθε ἡ ἀνοιξη,
χωρὶς πουλιά.
Τὰ δέντρα ἀπουσιάζουν.
Κάτι λουλούδια
πλαστικά,
μόνιμα τοποθετημένα
σὲ βάση ἀνδρα,
στεγνά.

Τὴν «διαμπερῆ»
πολυκατοικία μας
τὴν περπαταίει ἓνας ἥλιος
κοιμιασμένος,
«ἔμμεσος»
καὶ λιγυστός.
Ὑπάρχουν, βέβαια,
καὶ τὰ ρετιρέ,

σὲ σχέση με τῶν θυρωρῶν
 τὶς κατακόμβες
 καὶ τ' ἄλλα
 «εὐπρεπῇ» μας διαμερίσματα
 καὶ θεωροῦνται «ἐπίγειοι παράδεισοι»,
 γιὰ «θνητοὺς προνομιούχους»!

Ὁ λεγόμενος ἄνθρωπος
 — «τὸ τελειότερον τῆς Δημιουργίας ὄν!» —
 ἔπαψε ν' αἰετίζει «στόχο» τὸ καλλίτερο
 καὶ ἀρκεῖται,
 ἀπλῶς,
 στὸ λιγώτερο χειρότερο.
 Ὀλιγαρκέστατος στὸ ἀναγκαῖο,
 ἀπληστος,
 κυριολεκτικὰ,
 στὸ περιττό!

Ἐκεῖ, συνάνθρωποί μου
 καταντήσαμε...
 ὠφελεῖ νὰ ἐπαναλάβουμε
 «καὶ μὴ χειρότερα»,
 λοιπόν;

(Οὐράνιο τόξο στὴν ὁμίλη, 1979)

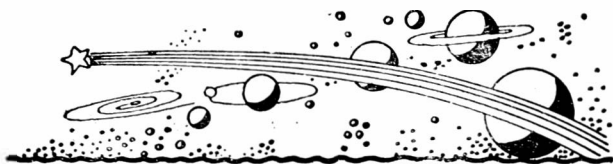

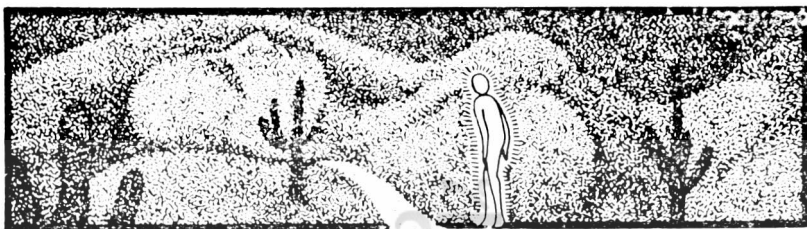
ΡΙΤΑ ΜΗΛΙΩΡΗ

Ίουλιανὸς ὁ Παραβάτης

Στὸ χῶρο τῆς Ἱστορίας
 τὰ διαχτυλικά σου ἀποτυπώματα
 ἔχουν μείνει πάνω στίς ροδοδάφνες τοῦ Ἰλισοῦ,
 στὴν Ἀθήνα τῶν φιλοσόφων.
 Ἔστεμμένος τῆς Βασιλεύουσας,
 ὀνειρεύεσαι πάντα τὶς ὄχθες τοῦ Ἰλισοῦ,
 τὸ Λιβάνιο, τοὺς θεοὺς τῆς Ἀθήνας.
 Καὶ τώρα πὺν ὁ δελφικὸς χρησμός
 ἔχει φτάσει, μοιρολόι βαρὺ
 στὰ δάθη τῆς Ἀνατολῆς,
 μὴ τὸν ξυπνᾶτε, μὴ
 τὸν πληγωμένον Αὐτοκράτορα·
 μέσα στὴν πλημμύρα τῶν χριστιανῶν
 ἀφανίζονται οἱ αὐτόχθονες θεοὶ
 τὸ ἀρχαῖον κάλλος·
 μὴ τὸν ξυπνᾶτε, μὴ
 ὅσο κι ἂν εἶναι ὠραῖος,
 ὅσο κι ἂν εἶναι γενναῖος·
 σ' ἓνα τέτοιο μοιρολόι
 θὰ νοιώσει νικημένος ὁ Αὐτοκράτορας.
 «Ἀπέσβετο καὶ ἄλλον ὕδωρ».
 Οἱ χριστιανοὶ πὺν ἔτσι τοὺς συνέφερε
 σὲ εἶπαν «παραβάτη».
 τί νὰ πιστέψω;
 Ἰουλιανὸς ὁ παραβάτης·
 διάττοντας ἀστέρας
 πὺν γίνηκε στάχτη.

(Σύνθετες Ὁρξ, 1978)

ΚΑΒΕΙΡΙΑ ΜΥΣΤΗΡΙΑ

Ὑπὸ Εὐαγγ. Σ. ΣΤΑΜΑΘΗ

1. Ἡ ἔκθεσις περὶ τῶν Καβειρίων Μυστηρίων εἶναι ἐκ τῶν δυσκολωτέρων προβλημάτων, τὰ ὁποῖα ἀντιμετωπίζουν οἱ ἀρχαιολόγοι καὶ οἱ ἀσχολούμενοι μετὰ τὰς ἀρχαίας λατρείας, καὶ ἰδίως τὰς καλουμένας μυστηριακάς. Ὑπὸ τὸν ὄρον τοῦτον, νοοῦνται ὅλαι αἱ λατρεῖαι ἐκείναι, εἰς τὰς ὁποίας, διὰ τὰ γίνῃ κανεῖς μέλος, πρέπει προηγουμένως νὰ ὑποστῇ ὁρισμένην κάθαρσιν, ὁρισμένον ἐξαγνισμὸν. Κατὰ τὸν ὁρισμὸν, τὸν ὁποῖον δίδουν πολλοὶ ἐρευνηταί, μυστήριον ἢ μυστήρια ὀνομάζεται μυστική, δηλ. ἀπόκρυφος ἱεροτελεστία, τελετὴ προσιτὴ μόνον εἰς τοὺς μεμνημένους. Κατὰ τοὺς ἀρχαιολογικοὺς χρόνους, μυστηριακὸν χαρακτῆρα ἔφεραν οἰκογενειακὴ τις τελεταί, κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ ξένος πρὸς τὴν οἰκογένειαν ἐγένετο εἰς αὐτὴν δεκτὸς κατόπιν μυσσεως, ἢ πληρώσεως ὁρισμένων τύπων. Εἰς τοιοῦτους τύπους ὑπεβάλλετο καὶ ἡ διὰ τοῦ γάμου εἰς τὴν οἰκογένειαν εἰσερχομένη γυνή. Μυστήριον ἐπίσης ἐθεωρεῖτο ἡ τελετὴ, κατὰ τὴν ὁποίαν οἱ ἔφηβοι ἐγένοντο δεκτοὶ εἰς τὴν τάξιν τῶν ἀνδρῶν.

Ἀπὸ τὴν οἰκογενειακὴν λατρείαν χρόνιου τινὸς θεοῦ, ἐξελισσονται τὰ μυστήρια εἰς γενικωτέραν τελετὴν, εἰς τὴν ὁποίαν γίνονται δεκτοὶ καὶ ξένοι, ἐκτὸς τῶν μελῶν τῆς οἰκογενείας, κατόπιν ὁρισμένων συμφωνιῶν, κατόπιν μυσσεως. Διὰ τῆς μυσσεως, ἡ λατρεία τοῦ θεοῦ προσκινεῖται τὸν χαρακτῆρα τοῦ μυστηριώδους, τὸ ὁποῖον διεγείρει τὴν περιέργειαν, ἐνῶ συγχρόνως γεννᾶται ἡ παράστασις, ὅτι πρόκειται περὶ πράγματος ἰδιαζόντως ἁγίου, τοῦ ὁποῖου οἱ μύσται κοινωνοῦν, καὶ τοιοῦτοτρόπως ἐξασφαλίζουν ἐπὶ τῆς γῆς μακάριον βίον καὶ εὐδαίμονα ἡσυχίαν μετὰ θάνατον.

Κάθε τελετὴ ἀποσκοπεῖ νὰ συνάψῃ ἡμᾶς πρὸς τὸν κόσμον καὶ πρὸς τὸν θεόν. Διὰ τῶν μυστηρίων ἐνισχύθησαν πολὺ αἱ ἐλπίδες τῶν ἀνθρώπων περὶ καλυτέρου βίου, τόσον εἰς τὸν κόσμον τοῦτον, ὅσον καὶ μετὰ θάνατον.

Ἀπὸ ἀρχαιολογικῶν χρόνων, ἐπῆρχε διάκρισις μεταξὺ θρησκεί-

ας καὶ Μυστηρίων. Ἐνῷ ἡ ὀρησκέα ἐπῆρχε φανερά δι' ὅλους τοὺς ἀνθρώπους μιᾶς Κοινωνίας, ἡ μυστηριακὴ λατρεία περιελάμβανε μόνον τοὺς ἐκλεκτούς, τὰ ἀνώτερα πνεύματα. Ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν λειτουργίαν μιᾶς ὀρησκέας ἐλάμβανον χώραν μυστηριακαὶ τελεταί, εἰς τὰς ὁποίας τὰ δοῶντα πρόσωπα ἦσαν οἱ ἱεροτελεσταί. Εἰς τὴν χριστιανικὴν ὀρησκειάν, ἀπαντῶμεν, ὥς γνωστόν, ἑπτὰ μυστήρια: Τὸ Βάπτισμα, τὸ Χρίσμα, τὴν Εὐχαριστίαν, τὴν Μετάνοιαν, τὴν Ἱερωσύνην, τὸν Γάμον καὶ τὸ Εὐχέλαιον. Γενικῶς, ὁ ὅρος μυστήριον ἐπιδέχεται ἀρκετὰς ἐξηγησίας: 1) Ἀπόκρυφος διδασκαλία εἰς τοὺς ὀλίγους. 2) Μυστικὴ συμβολικὴ ἱεροτελεστία ἀπρόσιτος εἰς τοὺς ἀμυήτους. 3) Ἱερὸν πρᾶγμα κεκείμενον ὑπὲρ τὴν ἀνθρωπίνην ἀντίληψιν. 4) Ἱερὰ τελετή, διὰ τῆς ὁποίας μεταδίδεται ἡ χάρις τῶν θεῶν.

2. Ἡ ἐποχὴ τῆς ἰδρύσεως τῶν Καβειρίων Μυστηρίων χάνεται εἰς τὰ βάθη τῶν αἰώνων. Κατ' ἄλλους, ἡ λατρεία τῶν Καβείρων εἶναι αὐτόχθον λατρεία τῶν Πελασγῶν, παλαιῶν κατοίκων τῆς Ἑλλάδος, μεταδοθεῖσα ὑπ' αὐτῶν εἰς τοὺς Ἕλληνας, καὶ κατ' ἄλλους αὕτη εἰσῆχθη εἰς τὴν Ἑλλάδα ἐκ τῆς Ἀνατολῆς. Περὶ τῆς προελεύσεως τῶν Καβειρίων Μυστηρίων, ὁ Ἡρόδοτος γράφει τὰ ἑξῆς (II 51): «Αὐτὰ καὶ πολλὰ ἄλλα, τὰ ὁποῖα ἐγὼ θά ὑπομνήσω, παρέλαβον οἱ Ἕλληνες παρὰ τῶν Αἰγυπτίων ὅτι δὲ τὰ ἀγάλματα τοῦ Ἑρμοῦ ἔχουν τὰ αἰδοῖα ὀρθά, τοῦτο δὲν τὸ ἔμαθον παρὰ τῶν Αἰγυπτίων, ἀλλὰ παρὰ τῶν Πελασγῶν μὲν πρῶτον τὸ ἔμαθον ἐξ ὅλων τῶν Ἑλλήνων οἱ Ἀθηναῖοι, παρὰ τούτων δὲ οἱ ἄλλοι Ἕλληνες. Κατὰ τὴν ἐποχὴν δέ, καθ' ἣν οἱ Ἀθηναῖοι ἐλογίζοντο μεταξὺ τῶν Ἑλλήνων, κατόκησαν εἰς τὴν Ἀστικὴν, ὥς σύνοικοι, οἱ Πελασγοί, καὶ ἔκτοτε ἤρχισαν οὗτοι νὰ θεωροῦνται ὡς Ἕλληνες. Ἐκεῖνος δέ, ὁ ὁποῖος ἔχει μνηθῆ εἰς τὰ Μυστήρια τῶν Καβείρων, τὰ ὁποῖα ἐπιτελοῦν οἱ Σαμιοθράκες, παραλαβόντες παρὰ τῶν Πελασγῶν, αὐτὸς θὰ καταλάβῃ τί θέλω νὰ εἶπω μὲ τὰ λόγια μου. Διότι τὴν Σαμιοθράκην κατόκουν προηγουμένως αὐτοὶ οἱ Πελασγοί, οἱ ὁποῖοι ἔγιναν σύνοικοι μὲ τοὺς Ἀθηναίους, παρ' αὐτῶν δὲ (τῶν Πελασγῶν) παρέλαβον τὰ Μυστήρια καὶ οἱ Σαμιοθράκες.»

Τὸ κύριον ἱερὸν τῶν Καβειρίων Μυστηρίων εἶχεν ἰδρυθῆ εἰς τὴν νῆσον Σαμιοθράκην. Πότε ἔγινε τοῦτο εἶναι ἀγνώστον. Ἐκ τῆς Σαμιοθράκης δὲ ἰδρύθησαν ἱερὰ τῶν Καβείρων εἰς τὴν Βοιωτίαν καὶ ἄλλαχοῦ.

Ποιοὶ ἦσαν οἱ Κάβειροι

3. Κατὰ τὴν παράδοσιν, οἱ Κάβειροι ἦσαν θεότητες ἀρχαῖοταται, αἱ ἀρχαιότεραι ἐκ τῶν εἰς τὴν Ἑλλάδα λατρευομένων θεοτήτων. Περὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν θεοτήτων αὐτῶν δὲν ὑπάρχει ὁμοφωνία τῶν συγγραφέων.

Κατὰ τὸν Ἀθηνίωνα, συγγραφέα τοῦ πρώτου αἰῶνος μ.Χ., οἱ Κάβειροι ἦσαν δύο, ὁ Ἰασίων καὶ ὁ Δάρδανος, υἱοὶ τοῦ Διὸς ἐκ τῆς θυγατρὸς τοῦ Ἀτλαντος Ἠλέκτρας. Κατὰ τὸν Μνασέαν, συγγραφέα τοῦ τρίτου αἰῶνος π.Χ., οἱ Κάβειροι ἦσαν τρεῖς, ὅσαι καὶ αἱ ἀδελφαὶ τῶν Καβειρίδες νύμφαι, τέκνα τοῦ Ἡφαίστου καὶ τῆς Καβειροῦς, θυγατρὸς τοῦ Πρωτέως καὶ τῆς Ἀγχιωνῆς. Κατὰ τὸν Διονυσόδωρον, συγγραφέα τοῦ 3ου αἰ. π.Χ., ὑπῆρχον δύο ζεύγη Καβείρων: ὁ Ἀξιόκερσος, ἡ Ἀξίερος, ὁ Καδμῖλος ἡ Κασμῖλος καὶ ἡ Ἀξιόκερσα, ταυτίζομένων τῶν θεοτήτων τούτων πρὸς τὸν Πλούτωνα, τὴν Δήμητρα, τὸν Ἑρμῆν καὶ τὴν Περσεφόνην ἀντιστοίχως. (Pauly - Wissowa R.E. Κάβειρος).

Λατρεία τῶν Καβείρων ὑπῆρχε παλαιότατα εἰς τὴν Μέμφιδα τῆς Αἰγύπτου, εἰς τὴν Φρυγίαν τῆς Μ. Ἀσίας, εἰς τὴν περὶ τὴν τοῦ Βοσπόρου καὶ τοῦ Πόντου, εἰς τὴν Μακεδονίαν καὶ τὴν Θράκην, εἰς τὰς νήσους Σαμοθράκην καὶ Λήμνον. Ὁ βασιλεὺς Φίλιππος ἦτο μεινυμένος εἰς τὰ Καβείρια μυστήρια εἰς τὴν Σαμοθράκην, ὅπου ἐγνώρισε τὴν Ὀλυμπίαν, τὴν μητέρα τοῦ Μεγ. Ἀλεξάνδρου, ἡ ὁποία λέγεται ὅτι ἦτο καὶ ἱέρεια τῶν Καβείρων. Εἰς τὴν Θεσσαλίαν, ἡ λατρεία τῶν Καβείρων εἶναι σπανιστάτη, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν λατρείαν αὐτῶν εἰς τὴν Βοιωτίαν. Εἰς τὴν Ἀνθηδῶνα, Βοιωτικὴν πόλιν βορείως τῶν Θηβῶν, εἰς τὴν παραλίαν τοῦ Εὐβοϊκοῦ κόλπου, ὑπῆρχε μέγα ἱερὸν τῶν Καβείρων. Ἐξ χιλιόμετρα δυτικῶς τῶν Θηβῶν, ὑπῆρχεν ἐπίσης μέγα λατρευτικὸν κέντρον τῶν Καβείρων. Τοῦτο ἀνεκαλύφθη ὅλως τυχαίως καὶ κατὰ τὰς ἀνασκαφὰς τοῦ 1887 - 8, τὰς ὁποίας διενήργησαν Γερμανοὶ ἀρχαιολόγοι, ἦλθεν εἰς φῶς ὁλόκληρον τὸ συγκρότημα τοῦ Ἱεροῦ. Ἐκεῖ ἐλατρενετο ὁ Κάβειρος, πατήρ καὶ υἱὸς εἰς ἰδιαίτερον ἱερὸν καὶ εἰς ἄλλο ἱερὸν ὁ Ἀξίερος καὶ ἡ Ἀξιόκερσα. Φαίνεται δέ, ὅτι εἰς τὴν λατρείαν πατρὸς καὶ υἱοῦ Καβείρου, τὴν ἐξέχουσαν φυσιογνωμίαν κατεῖχεν ὁ υἱός, ἃν κρίνωμεν ἐκ τοῦ πλήθους τῶν εὐρεθέντων πηλίνων ὁμοιωμάτων αὐτοῦ· διότι εὐρέθησαν ἑπτακόσια ὁμοιώματα τοῦ υἱοῦ καὶ πενήντα μόνον ὁμοιώματα τοῦ πατρὸς. Ἡ τοποθεσία τοῦ Ἱεροῦ τῶν Καβείρων τῶν Θηβῶν, ὁμοιάζει πρὸς τὰς τοποθεσίας καὶ τῶν ἄλλων λατρευτικῶν κέντρων τῶν Καβείρων καὶ θεωρεῖται χαρακτηριστικὴ τῆς λατρείας αὐτῶν. Ταῦτα γενικῶς εὐρίσκονται εἰς κοιλάδα κατάφυτον διαρρεομένην ὑπὸ ρύακος. Ἐκ τῶν μέχρι τοῦδε γνωστῶν ἔρειπῶν τῶν Καβειρίων Ἱερῶν, εἰς τὰς διαφόρους περιοχάς, συνάγεται τὸ συμπέρασμα ὅτι τὸ Ἱερὸν ἰδρύετο πάντοτε πρὸς τὴν μίαν ὄχθην τοῦ ρύακος. Τὸ ἱερὸν τῶν Θηβῶν εὐρίσκεται εἰς τὴν ἀνατολικὴν ὄχθην τοῦ ρύακος, ὁ ὁποῖος σήμερον δὲν ἔχει νερό. Τὸ κατάφυτον τῆς περιοχῆς, ἡ ὁμαλότης τοῦ ἐδάφους καὶ ἡ ἐπικρατοῦσα ἡρεμία καὶ ἡσυχία, ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὰ ἐλαφρότατα θορυβοῦντα ὕδατα τῶν ρυάκων, εἶναι τὰ ἐξωτερικὰ γνωρίσματα τῶν Ἑλληνικῶν ἱερῶν τῶν Καβείρων, ἰδίως τῶν Θηβῶν καὶ τῆς Σαμοθράκης. Εἰς τὴν Βοιωτίαν ὑπῆρχε καὶ τρίτον

Ἱερὸν τῶν Καβείρων, εἰς τὴν παραθαλασσίαν πόλιν Λάρυμναν, δυτικῶς τῆς Ἀνθηδώνος.

Εἰς τὴν Ἀττικὴν, δὲν ὑπῆρχεν ἰδρυμένον ἱερὸν τῶν Καβείρων, διότι ἐκεῖ εἶχεν ἰδρυθῇ τὸ ἱερὸν τῆς Ἐλευσίνος, ὅπου ἐλατρεῖτο μήτηρ καὶ κόρη, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ ἱερὸν τῆς Σαμοθράκης καὶ τὸ ἕτερον τῶν Θηβῶν, ὅπου ἐλατρεῖτο πατὴρ καὶ υἱός.

Κατὰ τὴν Παιυσανίαν (X 38, 7) καὶ εἰς τὴν Ἀμφισσαν ὑπῆρχεν ἱερὸν τῶν Καβείρων. Συναφῶς ὁ Παιυσανίας λέγει τὰ ἑξῆς:

«... ἄγουσι δὲ καὶ τελετὴν οἱ Ἀμφισσεῖς Ἀνάκτων καλουμένων παίδων. Οἵτινες δὲ θεῶν εἰσὶ οἱ Ἄνακτες παῖδες, οὐ κατὰ τὰ αὐτὰ ἐστὶν εἰρημένον, ἀλλ' οἱ μὲν εἶναι Διοσκούρους, οἱ δὲ Κούρητας, οἱ δὲ πλέον τι ἐπίστασθαι νομίζοντες Καβείρους λέγουσι».

(Ἐορτάζουν δὲ οἱ Ἀμφισσεῖς καὶ ἐορτὴν τῶν παίδων τῶν καλουμένων Ἀνάκτων (βασιλέων). Τί εἶδους δὲ θεοὶ εἶναι οἱ Ἄνακτες παῖδες, δὲν ὑπάρχει ὁμοφωνία, ἀλλὰ ἄλλοι μὲν λέγουσι ὅτι αὐτοὶ εἶναι οἱ Διοσκουροὶ (Κάστωρ καὶ Πολυδεύκης), ἄλλοι δὲ ὅτι εἶναι Κούρητες (νέοι πολέμισται), ἐκεῖνοι δέ, οἱ ὅποιοι νομίζουν ὅτι γνωρίζουν καλῦτερον, ὀνομάζουν αὐτοὺς Καβείρους). Μέχρι σήμερα, ἡ ἀρχαιολογικὴ σκαπάνη δὲν ἔχει φέρει τίποτε εἰς φῶς σχετικὸν μὲ τὸ ἱερὸν τοῦτο, ἐν Ἀμφίσσῃ. Δὲν εἶναι ὅμως γνωστὸν ἂν ἔχουν γίνεи σχετικαὶ ἀνασκαφαί. Εἰς τὴν Ἀττικὴν Στερεὰν Ἑλλάδα μνημονεύονται ἱερὰ τῶν Καβείρων, ἐνῶ διὰ τὴν Πελοπόννησον αἱ συναφεῖς πληροφορίες εἶναι ἐλάχισται.

Εἰς τὴν Δῆλον, φαίνεται ὅτι ὑπῆρχεν ἱερὸν τῶν Καβείρων, συνδεόμενον πρὸς τὸ ἐν Σαμοθράκῃ ἱερὸν, ὥς θὰ ὑπομνησθῇ καὶ κατωτέρω.

Εἰς τὴν Σικελίαν καὶ τὴν βόρειον Ἀφρικὴν, ὑπῆρχον πολλὰ ἱερὰ τῶν Καβείρων, ἐξ οὗ συνάγεται ὅτι ἡ λατρεία τῶν Θεοτήτων αὐτῶν ἦτο εἰς τὰς περιοχὰς αὐτὰς εὐρέως διαδεδομένη.

4. Περισσότερας πληροφορίας ἔχομεν διὰ τὴν λατρείαν τῶν Καβείρων ἐν Σαμοθράκῃ. Τὰ ἐν Σαμοθράκῃ Καβείρια μυστήρια θεωροῦνται κατὰ τὴν ἀρχαιότητα ἰσότημα πρὸς τὰ Ἐλευσίνια, ὥς πληροφοροῦμεθα παρὰ τοῦ διασήμου ἱατροῦ Γαληνοῦ, τοῦ 2ου αἰ. μ.Χ., ὅστις γράφει τὰ ἑξῆς:

«Ἀπαντες γάρ, ὥς οἶμαι, καὶ κατ' ἔθνος καὶ κατ' ἀριθμὸν ἄνθρωποι, ὅσοι τιμῶσιν θεοὺς, οὐδὲν ὅμοιον ἔχουσιν Ἐλευσινίοις καὶ Σαμοθρακίοις ὄργείοις» (Γαληνός, Περὶ χρείας τῶν μορίων XVII 1 III p. 31, Kühn).

(Διότι, καθὼς νομίζω, οἱ ἄνθρωποι, τόσον κατὰ τὸ πλῆθος τῶν διαφόρων φυλῶν, ὅσον καὶ κατὰ τὸ πλῆθος αὐτῶν, οὐδὲν παρόμοιον ἔχουν πρὸς τὰ μυστήρια τῆς Ἐλευσίνος καὶ τῆς Σαμοθράκης).

Εἰς τὴν Σαμοθράκην, οἱ Κάβειροι ὀνομάζονται Θεοὶ μεγάλοι Σαμόθρακες ἢ Σαμόθρακες Κάβειροι. Εἰς τὰς εὐρεθεῖσας κατόπιν ἀνασκαφῶν ἐπιγραφάς, πάντοτε οἱ Κάβειροι ὀνομάζονται οἱ Μεγάλοι Θεοὶ καὶ οὐδέποτε διὰ τοῦ ὀνόματός των. Εἰς τὴν δημιουργουμένην ἀπορίαν, ἂν κατὰ τὴν ἀρχαιότητα ἐπιστεύετο ἡ ὑπαρξὶς μεγάλων καὶ μικρῶν Θεῶν, ἃς ἐπιτραπῇ νὰ σημειώσωμεν ὅτι πράγματι ὑπῆρχε ἡ διέκρισις αὐτή, τὴν ὁποίαν ἀπαντῶμεν βραδύτερον καὶ εἰς τοὺς Πυθαγορείους καὶ τὸν Πλάτωνα, ἀλλὰ καὶ εἰς ὅλας τὰς θρησκείας, τὰς μονοθεϊστικὰς ἢ τὰς πολυθεϊστικὰς. Εἰς αὐτάς, ἀντὶ νὰ ὑπάρχουν μικροὶ Θεοί, ὑπάρχουν ἅγιοι, ἀρχάγγελοι, ἄγγελοι κλπ. Ἡ αὐτὴ ἰδέα παρατηρεῖται καὶ εἰς τὴν ἔκφρασιν τῶν Πυθαγορείων καὶ Πλατωνικῶν δογμάτων περὶ ψυχῆς, κατὰ τὰ ὁποῖα ὑπάρχει μία ψυχὴ τοῦ κόσμου, τῆς ὁποίας μέρη εἶναι αἱ ψυχαὶ τῶν ἀνθρώπων, αἱ ὁποῖαι μετὰ τὸν θάνατον αὐτῶν σπεύδουν καὶ ἐπανέρχονται εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ κόσμου, ἐκ τῆς ὁποίας ἔχουν προέλθει. Ὅταν οἱ Θεοὶ δὲν ὀνομάζονται διὰ τοῦ ὀνόματός των, αἰρούνται οὗτοι ὑπὲρ τὴν σφαῖραν τοῦ ὁρατοῦ καὶ τοῦ αἰσθητοῦ, διαχωρίζονται ἐκ τῆς ἐξαρτήσεώς των ἐκ τῆς κοσμικῆς καὶ τῆς ἐπιγείου παραδόσεως, χωρὶς νὰ παύῃ νὰ ὑπάρχῃ ἡ μὲ πλήρη μυστικισμὸν ἐξηρηγνυμένη θρησκευτικὴ παράδοσις.

5. Περὶ τοῦ περιεχομένου τῶν ἐν Σαμοθράκῃ Καβειρίων μυστηρίων, εἶναι γνωστὰ πολὺ ὀλιγότερα ἐκείνων, τὰ ὁποῖα γνωρίζομεν διὰ τὰ Ἑλεουσῖνα μυστήρια. Κατὰ τινα παραδόσιν, ἡ ἐορτὴ ἐνὸς ἱεροῦ γάμου λαμβάνει χώραν εἰς τὴν Σαμοθράκην, ὅπου κλέπτεται παρὰ τοῦ Καδμῖλου ἡ Καβειρὶς κόρη, ἀναζητεῖται κατόπιν ἢ ἀπαχθεῖσα καὶ τέλος, ὑπὸ τὸν χορὸν καὶ τοὺς ὕμνους γυναικῶν, τελεῖται ὁ γάμος. Ἡ λειτουργία κατὰ τὰ τρία ταῦτα στάδια συνιστᾷ τὰ δρώμενα κατὰ τὴν συμβολικὴν ἐκείνην ἱεροτελεστείαν. Ὁ γάμος ἐνταῦθα συμβολίζει τὴν διαιώνισιν τῆς ζωῆς καὶ τὸν ἐξαγνισμὸν τῆς ψυχῆς τοῦ ἀνθρώπου. Παρ' ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι θὰ μνηθοῦν, ζητεῖται νὰ εἶναι ἄγνοί. Τὴν καθαρότητά των δεικνύει ἡ περὶ τὸ σῶμα τῶν μυστῶν φορουμένη ἐρυθρὰ ζώνη. Ἐκτὸς ὅμως τῆς ζώνης αὐτῆς, οἱ μῦστοι ἔφερον καὶ δακτύλιον ἐκ σιδήρου, ἐπειδὴ κατὰ τὴν λαϊκὴν παράδοσιν, εἰς τὸ μέταλλον τοῦτο ἐγκλείεται μαγικὴ δύναμις. Τὰ Καβείρια μυστήρια εὐρίσκονται εἰς ἐντελῶς ἰδιαιτέραν σχέσιν πρὸς τὸ γίγνεσθαι τοῦ ἀνθρωπίνου γένους. Περὶ τοῦτου μαρτυρεῖ, ἐκτὸς ἄλλων, καὶ ἡ πληροφορία τοῦ Ρωμαίου συγγραφέως Πλινίου, ὅτι ὁ περίφημος γλύπτης Σκόπας εἶχε κατασκευάσει ἄγαλμα τῆς Ἀφροδίτης καὶ τοῦ Πόθου, δηλ. τοῦ Ἔρωτος. Εἰς τὰς θυσίας, αἵτινες προσεφέροντο κατὰ τὰς ἱεροτελεστίας ἐν Σαμοθράκῃ, περιλαμβάνεται πρωτίστως ἡ θυσία τοῦ κριοῦ, ὡς συνάγεται ἐκ τῶν ἐκεῖ εὐρεθέντων νομισμάτων, εἰς τὰ ὁποῖα παρίστανται τοιζῶνται θυσίαι.

Ὁ Καδμῖλος, ὅστις, κατὰ τὸν Διονυσόδωρον, ταυτίζεται πρὸς τὸν Ἑρμῆν, λατρεύεται ὡς ἰθυφαλλικός, ἐνῷ διὰ τῆς λατρείας ἐν

γένει καὶ τῆς παραστάσεως αὐτῆς ἐξαίρεται ὁ νόμος τῆς γονιμότητος. Εἰς τὸ ἐν Αἰγύπτῳ ἱερὸν τῶν Καβείρων, ἐπὶ ἑννέα ἡμέρας κατ' ἔτος ἔσθηνε κάθε πῦρ. Ἀναμια πυρὸς ἐγένετο μετὰ τὴν πάροδον τῶν ἡμερῶν αὐτῶν, ὅταν ἐπέστρεφεν ἐκ τῆς γῆσου Αἴγλου τὸ ἐπὶ τούτῳ ἀποσταλὲν ἐκεῖ πλοῖον κοιμίζον τὸ ἱερὸν πῦρ. Ὅταν ληφθῇ ὑπ' ὄψιν ὅτι εἰς τὴν Αἴγλου ἐλατρεύετο ὁ ἰδυραλλικός Ἐρμῆς, ὥς συνάγεται ἐκ τῶν ἀνευρεθεισῶν συναφῶν ἐκ μαριμάρου παραστάσεων, οὐα κατακοήσωμεν τὸν σύνδεσμον, ὅστις ὑπῆρχε μετὰ τῶν ἱερῶν τῆς Αἴγλου καὶ τῶν ἱερῶν τῶν Καβείρων τῆς Σαμοθράκης καὶ τῆς Αἰγίου. Σύνδεσμον παλαιότατον, ἀναγόμενον εἰς τὴν προϊστορικὴν ἐποχὴν τῶν Πελασγῶν, ἦτοι εἰς χιλιάδας τινὰς ἔτη π.Χ.

6. Κατὰ τὸν Θέωνα τὸν Σιμωναῖον, συγγραφέα τοῦ 2ου αἰ. μ.Χ., ἡ μῆσις (εἰς τὰ Καβείρια καὶ τὰ Ἑλενσίνα μυστήρια) ἀπαρτίζεται ἀπὸ πέντε μέρη. Τὸ πρῶτον μέρος, ἢ ὁ πρῶτος βαθμὸς, εἶναι ὁ καθαρισμός· διότι δὲν ἐπιτρέπεται ἡ εἰσοδογὴ εἰς ὅλους ὅσοι ἐπιθυμοῦν νὰ μετὰσχουν τῶν μυστηρίων, ἀλλ' ὑπάρχουν μερικοί, εἰς τοὺς ὁποίους ἀπαγορεύεται ἡ συμμετοχὴ, π.χ. εἰς τοὺς ἐγκληματίας καὶ τοὺς φλυαροὺς· ἀλλὰ καὶ ἐκεῖνοι εἰς τοὺς ὁποίους ἐπιτρέπεται ἡ εἰσοδος, πρέπει προηγουμένως νὰ ὑποστοῦν ἕνα καθαρμόν. Μετὰ τὴν καθαρσιν, δεῦτερος βαθμὸς εἶναι ἡ παράδοσις τῆς τελετῆς, δηλαδὴ ἡ ἐκμνηστὶς καὶ διδασκαλία τοῦ τελετουργικοῦ καὶ συμβολικοῦ μέρους τῶν μυστηρίων. Τρίτος βαθμὸς εἶναι ὁ ἐπονομαζόμενος ἐποπτεία. Τέταρτος δέ, ὅστις ἀποτελεῖ τὸ ἐπισφράγισμα τῆς ἐποπτείας, εἶναι ἡ ἀνάδεσις στεφάνων καὶ ἡ ἐπίθεσις αὐτῶν εἰς τὰς κεφαλὰς τῶν μυοιμένων, ὥστε εἰς ὅτι ἐμυήθη κανεῖς, ἢ συνωδευθῇ ἀπὸ λαμπάδας, ἢ ἔνυχε κάποιας ἱεροφατίας ἢ ἱεροσύνης, νὰ εἶναι εἰς θέσιν νὰ τὰ μεταδώσῃ καὶ εἰς ἄλλους. Πέμπτος, τέλος, βαθμὸς εἶναι ἡ ἐκ τῶν προηγουμένων τελειοποίησις καὶ εὐδαιμονία, ὥς εἶναι οἰκεῖα καὶ προσφιλεῖς εἰς τοὺς θεοὺς καὶ παρατηρεῖται μόνον εἰς αὐτοὺς. (Θέων. Περί τῶν κατὰ τὸ μαθηματικὸν χρησίων εἰς τὴν Πλάτωνος ἀνάγνωσιν, ἔκδ. Hiller σελ. 14, Leipzig 1878).

7. Κατὰ τὸν συγγραφέα Λιόδωρον τὸν Σιζελιώτην (V 47-50), οἱ Κάβειροι ἐθεωροῦντο προσωποποιήσεις τῆς πίστεως περὶ ἀθανασίας τῆς ψυχῆς. Οἱ ἱερεῖς τῶν ἐν Σαμοθράκῃ ἱερῶν τῶν Καβείρων ἦσαν κληρονομικοὶ καὶ ὠνομάζοντο Καδμίλοι, ἐκ τοῦ παιδὸς Καδμίου. Ὁ μυούμενος ὠδηγεῖτο νὰ καθίσῃ ἐπὶ θρόνον, ὁπότε ἐγένετο εἰς αὐτὸν δοξμασία καὶ διδασκαλία. Ἡ σχετικὴ τελετὴ ὠνομάζετο θρονισμός. Ἐκτὸς τῆς ἐρυνθραῆς ζώνης, ὁ μυούμενος ἐφόρει εἰς τὴν κεφαλὴν στέφανον ἐκ κλάδων ἐλαίας, ὅστις σφραγίζεται λεπτὸν πέπλον. Πρὸ τοῦ θρόνου ἔκαιε πυρά, περὶ τὴν ὁποίαν ὠρχοῦντο οἱ ἱερεῖς ψαλμοῦντες ἀκαταλήπτους λέξεις καὶ φράσεις. Λέγεται ὅτι ὁ Ὀδυσσεὺς καὶ ὁ Ἀγαμέμνων εἶχον μνηθῇ εἰς τὰ Καβείρια μυστήρια, ὥς καὶ πολλοὶ ἄλλοι ἐκ τῶν στρατηγῶν τῶν Ἑλλήνων, οἵτινες ἔλαβον μέρος κατὰ τὴν πολιορκίαν τῆς Τροίας. Ἀνα-

φέρει επίσης ή παράδοσις, ὅτι ὁ Ἡρακλῆς, ὁ Ὀρφεὺς καὶ οἱ ἀρχηγοὶ τῶν Ἀργοναυτῶν εἶχον ἐπίσης μνηθῆ εἰς τὰ μυστήρια τῶν Καβείρων, ἐν Σαμοθράκῃ. Αἱ πληροφορίες αὐταὶ μᾶς δίδουν μίαν εἰκόνα τοῦ κύρους τοῦ Ἱεροῦ τῆς Σαμοθράκης, πρὸς τὸ ὅποιον ἔτρεχον οἱ ἰσχυροὶ τῆς ἡμέρας καὶ κατὰ τὴν ἀκμὴν τῆς Ρώμης ἀκόμη, μέχρι τῶν πρώτων αἰώνων μ.Χ. Μεταδίδεται μάλιστα, ὅτι καὶ ὁ Γερμανικὸς, ὁ διάδοχος τοῦ αὐτοκράτορος Τιβερίου, μεταβαίνων εἰς Συρίαν διὰ νὰ ἀναλάβῃ τὴν διοίκησιν τῶν στρατευμάτων τῆς Ρώμης, κατηυθύνθη ἐκ τοῦ Αἰγίου πελάγους πρὸς τὴν Σαμοθράκην, διὰ νὰ προσκυνήσῃ εἰς τὸ Ἱερόν καὶ νὰ μνηθῆ εἰς τὰ Καβείρια μυστήρια, ἀλλὰ δὲν κατώρθωσε νὰ φθάσῃ ἐκεῖ ἔνεκα τῶν σφοδρῶν βορείων ἀνέμων. Τοῦτο ἐθεωρήθη κακὸς οἰωνὸς καὶ μετ' ὀλίγους μῆνας ὁ Γερμανικὸς ἀπέθανε δηλητηριασθεὶς, ὡς ὁ μέγας Ἀλέξανδρος, κατὰ τὸν Ρωμαῖον συγγραφέα Τάκιτον.

8. ● ἐκκλησιαστικὸς συγγραφεὺς Ἰππόλυτος τοῦ 2ου αἰ. παρέχει τὴν ἐξῆς πληροφορίαν περὶ τῶν ἐν Σαμοθράκῃ Καβείρων:

«... διαρρήδην γὰρ οἱ Σαμόθρακες τὸν Ἀδὰμ (= Ἀδάμνα λέγει ὁ Ἡσύχιος = φιλοῦντα) ἐκείνον παραδιδόασιν ἐν τοῖς μυστηρίοις τοῖς ἐπιτελουμένοις παρ' αὐτοῖς ἀρχάνθρωπον. Ἔστηκε δὲ ἀγάλματα δύο ἐν τῇ Σαμοθράκῃ ἀνακτόρῳ ἀνθρώπων γυμνῶν, ἄνω τεταμένας ἔχόντων τὰς χεῖρας ἀμφοτέρως εἰς οὐρανὸν καὶ τὰς αἰσχύνας ἄνω ἑστραμμένας, καθάπερ ἐν Κυλλήνῃ τὸ τοῦ Ἑρμοῦ εἰκόνες δὲ εἰσὶ τὰ προειρημένα ἀγάλματα τοῦ ἀρχανθρώπου καὶ τοῦ ἀναγεννωμένου πνευματικοῦ, κατὰ πάντα ὁμοουσίῳ ἐκείνῳ τῷ ἀνθρώπῳ».

(Διότι οἱ Σαμόθρακες σαφῶς ὀνομάζουν ἐκείνον τὸν ἀγαπώμενον παρ' αὐτῶν εἰς τὰ μυστήρια, τὰ ὅποια ἐπιτελοῦν, ἀρχικὸν ἀνθρώπον. Ὑπάρχουν δὲ εἰς τὸ ἱερόν τῆς Σαμοθράκης δύο ἀγάλματα γυμνῶν ἀνθρώπων, ἔχόντων καὶ τὰς δύο χεῖρας τεταμένας ἄνω πρὸς τὸν οὐρανὸν καὶ τοὺς φαλλοὺς ἑστραμμένους πρὸς τὰ ἄνω, ὅπως ἔχει καὶ τὸ ἐν Κυλλήνῃ ἄγαλμα τοῦ Ἑρμοῦ· τὰ προλεχθέντα δὲ ἀγάλματα εἶναι εἰκόνες τοῦ ἀρχανθρώπου καὶ τοῦ ἀναγεννωμένου πνευματικοῦ ἀνθρώπου, ὁ ὁποῖος εἶναι κατὰ πάντα ὁμοούσιος πρὸς ἐκείνον τὸν ἀνθρώπον). (Ἰππόλυτος, κατὰ πασῶν αἰρέσεων ἔλεγχος V 8 σελίς 90, 24 ἑκδ. Wendland). Μὲ τὴν πάροδον τοῦ χρόνου, οἱ Κάβειροι τῆς Σαμοθράκης ἐτιμῶντο ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων καὶ ὡς προστάται τῶν ναυτιλλομένων. Οἱ σωζόμενοι ἐκ Θεσσαλίου ναυαγίου κατέθετον εἰς τὸ ἱερόν τῆς Σαμοθράκης ἀφιέρωματα ἢ τὴν κόμην των, ὡς ἐξέχον καὶ ἰδιαίτον ἀφιέρωμα, ὡς συνάγεται ἐκ τινος ἐπιγράμματος τῆς Παλατίνης Ἀνθολογίας (σ. 164), ὅπου διαβάζομεν:

«... Σαμόθραξι θεοῖς σωθεῖς ἐκ πελάγους Λουκιλλιος ὧδε κέ-

καρμια: τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς· ἄλλο γὰρ οὐδὲν ἔχω».

(Εἰς τοὺς θεοὺς τῆς Σαμοθράκης ἐγὼ ὁ Λουκίλλιος σιωθεὶς ἐκ θαλασσοταραχῆς καταθέτω ἐδῶ τὰς κοπείσας τρίχας τῆς κεφαλῆς μου· διότι δὲν ἔχω τίποτε ἄλλο).

Ἡ ἐπίδρασις τῆς μυήσεως εἰς τὰ ἐν Σαμοθράκῃ μυστήρια τῶν Καβερίων διαφαίνεται καθαρὰ καὶ ἐκ διηγήσεως τοῦ Διοδώρου τοῦ Σικελιώτου, ὅστις γράφει:

«... γίνεσθαι δὲ φασι καὶ εὐσεβεστέρους καὶ δικαιοτέρους καὶ κατὰ πᾶν θελτόντας ἐκυτῶν τοὺς τῶν μυστηρίων κοινωνήσαντας» (V 49).

(... λέγουν δὲ ὅτι οἱ μυηθέντες γίνονται καὶ εὐσεβεστέροι καὶ κατὰ πᾶν καλύτεροι ἀφ' ὅ,τι ἦσαν πρότερον).

9. Τὰ προβλήματα, τὰ ὁποῖα ἀπασχολοῦν τοὺς ἐρευνητάς τῶν Καβερίων μυστηρίων, εἶναι κυρίως δύο: Τὸ πρῶτον ἐκ τούτων εἶναι ἡ ἀρχικὴ προέλευσις τῆς λατρείας τῶν Καβερίων. Τὸ δεύτερον εἶναι ἡ κατὰ τὸ δυνατόν ἀναπαράστασις τῆς λειτουργίας κατὰ τὴν ἱεροτελεστείαν ἐν γένει, τόσον τῆς μυήσεως, ὅσον καὶ τῆς ἐβδομαδιαίας τοιαύτης, ἢ τῆς κατὰ μεγαλύτερα χρονικά διαστήματα ἐπιτελουμένης λειτουργίας, καὶ ἡ ἐξηκονταετηρίδα τοῦ βαθυνέρου νοήματος αὐτῆς. Ἐκτὸς τῆς διαπιστώσεως τοῦ Ἡροδότου (II 51), ὅστις λέγει ὅτι οἱ Ἕλληνες παρέλαβον τὴν λατρείαν τῶν Καβερίων παρὰ τῶν πρώτων κατοίκων τῆς Ἑλλάδος, τῶν Πελασγῶν, ὑπάρχουν καὶ ἄλλαι πληροφορίες περὶ λατρείας τῶν Καβερίων εἰς τὴν Φοινίκην καὶ τοῦ Ἡροδότου πάλιν (III 37) περὶ τῆς λατρείας τῶν Καβερίων εἰς τὴν Αἴγυπτον, περὶ τῶν ὁποίων γράφει τὰ ἑξῆς:

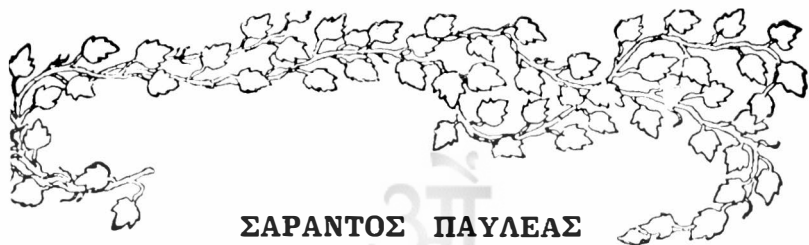
«Ὅτε ὁ Καμιύσης (ὁ βασιλεὺς τῶν Περσῶν) εἰσῆλθεν εἰς τὴν Μέμφιδαν, ἐπεσκέφθη καὶ τὸ ἱερὸν τοῦ Ἡφαιστου καὶ κατεγέλασε πολλὰ ἀγάλματα τοῦ θεοῦ τούτου. Διότι τὸ ἐδῶ ἄγαλμα τοῦ Ἡφαιστου εἶναι ὁμοιότατον πρὸς τὸ τῶν Παταίκων (θεοτήτων) τῶν Φοινίκων, τὸ ὁποῖον οἱ Φοινῖκες ἔχουν τοποθετήσει εἰς τὰς πύρας τῶν πλοίων των. Δι' ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι δὲν τὸ ἔχουν ἴδει, θὰ τὸ ἐξηγήσω ἐγώ. Αἱ θεότητες αὐταὶ (τῶν Παταίκων) ἔχουν τὴν μορφὴν πυγμαίου ἀνδρός. Εἰσῆλθε ὁ Καμιύσης καὶ εἰς τὸ ἱερὸν τῶν Καβερίων, εἰς τὸ ὁποῖον δὲν ἐπιτρέπεται νὰ εἰσέρχεται κανεὶς ἄλλος, ἐκτὸς τῶν ἱερέων. Ταῦτα τὰ ἀγάλματα τὰ ἔκαστε εἰρωνευθεὶς αὐτά. Εἶναι δὲ αὐτὰ ὅμοια πρὸς τὰ ἀγάλματα τοῦ Ἡφαιστου καὶ λέγεται: ὅτι (οἱ Κάβειροι) εἶναι παῖδες τοῦ Ἡφαιστου».

Ἄλλη πληροφορία, πλὴν τῆς προηγουμένης τοῦ Ἡροδότου, περὶ πυγμαίας μορφῆς τῶν Καβερίων, δὲν ἔχει διασωθῇ. Ἐξ ὅλων τῶν πληροφοριῶν, αἵτινες ἔχουν περισωθῇ, εἶναι ἀδύνατον νὰ συναχθῇ μὲ κάποιαν πιθανότητα ὁ τρόπος τῆς ἀρχικῆς προελεύσεως τῆς

λατρείας τῶν Καβείρων. Ἐάν δεχθῶμεν ὅτι οἱ Πελασγοὶ εἶναι παλαιότεροι τῶν Αἰγυπτίων τῆς ἱστορικῆς ἐποχῆς, ὡς τοῦτο φαίνεται πιθανώτατον, καταλήγομεν εἰς τὸ συμπέρασμα, ὅτι ἡ λατρεία τῶν Καβείρων εἶναι αὐτόχθων Ἑλληνικὴ καὶ ἐκ τοῦ Ἑλληνικοῦ ἡπειρωτικοῦ καὶ νησιωτικοῦ χώρου, μετεδόθη εἰς τὴν Ἑγγὺς Ἀνατολὴν καὶ τὴν Αἴγυπτον, ὅπου ὑπέστη μεταβολὰς κατὰ τὸ ἐξωτερικὸν μέρος τῆς παραστάσεως καὶ τῆς λατρείας τῶν Καβείρων.

Ὡς πρὸς τὴν ἐρμηνείαν τῆς ἱεροτελεστίας τῆς μνήσεως καὶ τοῦ θαυτέρου νοήματος αὐτῆς εἶναι πολὺ δύσκολον νὰ δοθῇ ἱκανοποιητικὴ ἀπάντησις. Καὶ τοῦτο, ἔνεκα τῆς ἀπολύτου μυστικότητος, τὴν ὁποίαν ἐτήρουν οἱ μεμνημένοι εἰς τὰ Καβείρια μυστήρια. Οἱ νεώτεροι ἐρευνῆται καὶ μύσται διατιπύοντιν πολλὰς εἰκασίας, τὰς ὁποίας εἶναι δυνατόν νὰ συγκεφαλαιώσωμεν ὡς ἑξῆς: Αἱ θεότητες τῶν Καβείρων εἶναι αἱ δυνάμεις ἐκεῖναι, αἱ ὁποῖαι παρίστανται κατὰ τὴν τέλεσιν τῆς ἐορτῆς, ὁροῦν δὲ καὶ κυβερνοῦν τὸ σύμπαν. Κατὰ τὸ πλεῖστον, ὀνομάζονται τέκνα τοῦ Ἡφαίστου, τὸν ὁποῖον συναντῶμεν, λέγει ὁ Γερμανὸς θεολόγος καὶ φιλόσοφος Schelling (1775 - 1854) ὑπὸ διάφορα ὀνόματα καὶ διαφόρους συμβολισμοὺς εἰς τὰς παλαιὰς ὀρησκείας. Ὁ Ἡφαίστος εἶναι ὁ σύνδεσμος τοῦ ἀνωτέρου θεοῦ καὶ τῶν κατωτέρων θεοτήτων. Εἶναι ὁ κατασκευαστὴς τοῦ κόσμου, ὁ θεουργὸς κατ' ἐντολὴν τοῦ ἀνωτέρου θεοῦ ὡς εἰκάζεται ἐκ τῶν Ἑλευσινίων μυστηρίων. Ὁ Καδμῖλος εἶναι ὁ μεσάζων υἱὸς τοῦ ὑπεράτου θεοῦ πρὸς τὰς κατωτέρας θεότητας καὶ τὸ ἀνθρώπινον γένος. Ἡ Καβειρικὴ μυσταγωγία παριστᾷ σύστημα θεοτήτων, τῶν ὁποίων ἡ ἀξία καὶ ἡ δύναμις προχωρεῖ κατὰ ἀριθμητικὴν πρόοδον καὶ καταλήγει εἰς τὸν ἀνώτατον καὶ μοναδικὸν καὶ ὑπερκόσμιον θεόν. Αἱ θεότητες τῶν Καβείρων παριστοῦν τὴν ἀέαντον ζωὴν καὶ τὴν εἰς τὸ σῆμα λειτουργοῦσαν θεουργίαν, διὰ τῆς ὁποίας τὸ ἀόρατον, τὸ ὑπερπραγματικόν, τὸ ὑπερβατικόν φέρεται ἀδιαλείπτως πρὸς ἀποκάλυψιν καὶ πραγμάτωσιν. Ταῦτα παρίστα ὡς πιστεύεται, ἡ συμβολικὴ διδασκαλία τῶν Καβειρίων μυστηρίων. Ἡ μύησις εἰς τὰ ἐν Σαμοθράκῃ μυστήρια εἶχε σκοπὸν νὰ εἰσαγάγῃ τὸν μυούμενον εἰς τὴν κατανόησιν τῶν ἐννοιῶν τῆς ζωῆς καὶ τοῦ θανάτου καὶ νὰ φέρῃ αὐτὸν εἰς ἐπαφὴν πρὸς τοὺς ἀνωτέρους θεοὺς καὶ νὰ τοῦ ἀποκαλύρῃ τὸ νόημα τοῦ κόσμου. ● μυούμενος, διὰ τοῦ κατὰ τὴν μύησιν καθαγιασμοῦ, ἐγένετο ὁ ἴδιος μέλος ἀρρήκτου μαγικῆς ἁλύσεως, ἐγένετο ὁ ἴδιος δεκτὸς εἰς τὴν ὁμήγυριν, ὡς εἰς Κάβειρος. Ὡς διαπιστοῦνται ἐκ τινος ἐπιγραφῆς, ὁ μυούμενος ἐφέρετο ὑψηλὰ καὶ μετεῖχε τῆς στρατιᾶς τῶν ἀνωτέρων θεῶν. Διὰ τῆς μνήσεως εἰς τὰ Καβείρια μυστήρια, ἐπῆρχετο ἑξαγνισμὸς τοῦ ἀτόμου, εἰς τὸ ὁποῖον διηνοίγετο ἡ λεωφόρος πρὸς κατανόησιν τινὰ τοῦ προβλήματος τῆς ζωῆς καὶ τοῦ μυστηρίου τοῦ περιβάλλοντος τὴν δημιουργίαν τοῦ κόσμου.

ΣΑΡΑΝΤΟΣ ΠΑΥΛΕΑΣ

Γνωρίζαμε τὸν Ὀδυσσέα

Γνωρίζαμε κι ἐμεῖς τὸν πρόγονό μας τὸν Ὀδυσσέα νὰ περιπλανιέται σ' ὅλες τὶς θάλασσες, γυρεύοντας τὴν Ἰθάκη, κι ἀπὸ ἐκεῖ ξεκινώντας πάλι γιὰ τὴν καινούρια Ἰθάκη καὶ τὴν Πηνελόπη, γνωρίζαμε κι ἐμεῖς τὸν Ὀδυσσέα γεμάτο σκοτοχμένους μνηστῆρες.

Γνωρίζαμε τὸν Ὀδυσσέα νὰ κρεμιέται πάνω στὸ βράχο τῆς ἀγριοσυκιάς καὶ ν' ἀκούει τὸ βογγητὸ ὀλόκληρης τῆς θάλασσας μέσα στὰ σπῆλαια τῆς Χάρυβδης καὶ τῇ Σκύλλᾳ τῇ λυσσασμένη νὰ καταπίνει ἀγαπημένους συντρόφους καὶ τὸν Κίχλωπα νὰ καταβροχθίζει κι ἄλλους φίλους γιὰ νὰ μένει ὁ Κίχλωπας μὲ τὴν πετρωμένη νύχτα πάνω στὸ μάτι του καὶ νὰ παραπονιέται στὸ κοράρι του, γιατί βγαίνει τὸ στερνὸ στὰ λιβάδια τοῦ ἥλιου, ἐνῶ αὐτὸ συνήθιζε μπροστὰ νὰ βγαίνει, ὁδηγὸς τῆς ἀγέλης.

Γνωρίζαμε τὸν Ὀδυσσέα στὴν ἀγκυλιὰ τῆς Κίρκης καὶ στὴν παρθενικὴ καρδιὰ τῆς Ναυσικᾶς. Γνωρίζαμε τὴν Καλυψὸ ποὺ τὸν ἀγαποῦσε κι ἐξεῖνο τὸν κεραυνόπληχτο τὸν Ὀδυσσέα τῆς Σχεδίας νὰ φρονιάζει τὸ πιχρὸ του παρόπινο στὸν Αἴολο καὶ τὸν Ποσειδῶνα καὶ τὸν Αἴα, γιατί δὲν τὸν ἄφησαν καλύτερα νὰ σκοτωθεῖ ἐκεῖ στὴ μακρινή του Τροία.

Γνωρίζαμε τὸν Ὀδυσσέα γεμάτο Κίχονες καὶ Λαιστρυγόνες, ν' ἀκούει χωρὶς κερὶ καὶ δεσιὰ σχοινιῶν στὰ χέρια καὶ στὰ πόδια τὸ γλυκὸ, τὸ αἰθέριον ἄσμα τῶν Σειρήνων του. Γνωρίζαμε τὸν Ὀδυσσέα τὸν ἄφοβο κι ὅχι ἄνθρωπο σὰν τοὺς σημερινούς ἀνθρώπους τοὺς κατασχευασμένους σὰν ἀπὸ καινουργεῖα, νὰ τεντώνονται καὶ νὰ στενεύονται μέσα στὴν ἐγγληματικὴ τους τὴν καθημερινὴ παραφροσύνη. Γνωρίζαμε τέλος τὸν Ὀδυσσέα μας γεμάτον ἀπὸ τὴ Νέμεση, πλήρη ἀπὸ τὸν Ποσειδῶνα του καὶ τὴ θεὰ του τὴν Ἀθηνᾶ τὴν προστάτρια, νὰ τὸν φορτώνει πάντοτε μὲ τὸ ἐλαφρὸ φορτίον κάθε εἶδους Φαιάκων.

Συναρμοολόγηση

Μὴ μᾶς ρωτᾶτε, μὴ μᾶς ρωτᾶτε ἂν ἡ θάλασσα καὶ ἡ ἔρημος ἀδειᾶ-
ζεται μὲ ὅποιοιςδὴποτε κάδους. Μὴ μᾶς ρωτᾶτε, ἂν γυρίζουμε στὰ
σπίτια μας καὶ κατορθώνουμε νὰ σωπάσουμε τὸ θόρυβο, νὰ καθαρί-
σουμε τὴ σκόνη μας, ἢ νὰ πνίγουμε τὴ φωνὴ τῆς πληγῆς μας, ἢ
τὴν παλιὰν οὐλὴ μέσα μας πάλι νὰ μὴν ἀνοίγουμε τῶν παλαιῶν
τῶν ἡμερῶν μας.

Ρωτῆστε καὶ προσέξτε τὸν ἄσπρο μῦθο τοῦ χιονιοῦ, σὰν πέφτει
χωρὶς ἀγέρα σπαταίνοντας καὶ θὰ μάθετε νὰ ἐξετάζετε καὶ νὰ γε-
μίζετε μὲ φῶς τὴ στέρνα τῆς ψυχῆς σας, γιὰ νὰ ἐπιστρέψετε στὸ
σπίτι σας καὶ στὴν ἐσωτερικὴ σας Ἀρμονία συναρμολογημένοι, κα-
θοροὶ καὶ τακτοποιημένοι.

Ἑρώτηση

Πάντα λοιπὸν θὰ μεταμφιεζόμασταν γιὰ νὰ μὴν ποτὲ πιά ν' ἀνα-
γνωριστοῦμε;

Ἀπὸ ἄστρο, σ' ἄστρον, ἀπὸ οὐρανὸν ἐσωτερικὸ σ' ἄλλον ἐσωτε-
ρικὸν οὐρανὸ; Ἀπὸ ἐξωτερικὸν σ' ἄλλον ἐξωτερικὸν οὐρανὸ ποτὲ
δὲ θὰ σταματούσαμε νὰ μεταμφιεζόμαστε;

ΚΩΣΤΗ ΜΕΛΙΣΣΑΡΟΠΟΥΛΟΥ

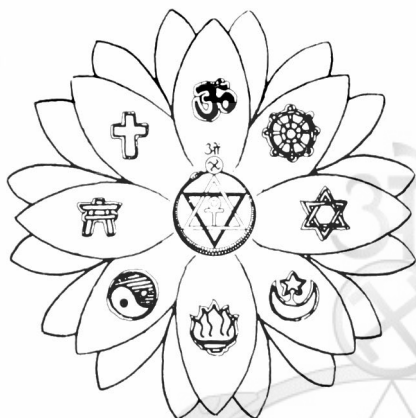
ΤΑ ΒΗΜΑΤΑ

ΤΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ

Τόμος Β'.

Ἀπὸ τὴν Ἀναγέννηση ὥς τοὺς σημερινούς

Τιμᾶται δρχ. 150

Ο ΝΟΜΟΣ

ΤΗΣ

ΙΣΟΡΡΟΝΙΑΣ

ΙΝΔΟΥΙΣΜΟΣ

Ἡ δρᾶσις ποὺ προέρχεται ἀπὸ τὸν νοῦ, τὸν λόγο καὶ ἀπὸ τὸ σῶμα, παράγει καλὰ ἢ κακὰ ἀποτελέσματα. Ἐκ τῆς δράσεως προκαλοῦνται αἱ συνθήκαι τοῦ ἀνθρώπου, τοῦ ὑψηλοτέρου, τοῦ μεσαίου, καὶ τοῦ χαμηλοτέρου.

Manusmṛti, xii, 3.

ΒΟΥΔΔΙΣΜΟΣ

Ἐὰν ὁ ἄνθρωπος μιλήσῃ ἢ ἐνεργήσῃ μὲ κακὴ σκέψη, ἀκολουθεῖ ὁ πόνος, ὅπως ἡ ρόδα ἀκολουθεῖ τὸ πόδι τοῦ βωδιοῦ, ποὺ σύρει τὸ ἀμάξι. Ἐὰν ὁ ἄνθρωπος μιλήσῃ ἢ ἐνεργήσῃ μὲ ἀγνή σκέψη, τὸν ἀκολουθεῖ ἡ εὐτυχία, σὰν τῇ σκιᾷ ποὺ δὲν τὸν ἀφήνει ποτέ.

Dhammapada, i, 1, 2.

ΚΟΜΦΟΥΚΙΑΝΙΣΜΟΣ

Τὸ καλὸ καὶ τὸ κακὸ δὲν συμβαίνουν στοὺς ἀνθρώπους τυχαίως, ἀλλὰ ὁ Οὐρανὸς στέλνει ἀθλιότητα ἢ εὐτυχία, ἀνάλογα μὲ τὴν συμπεριφορά τους. Ἀπὸ τὴν μία οἰκογένεια, ἡ ἀγάπη μπορεῖ νὰ ξαπλωθῇ σ' ἓνα κράτος, ὅπως καὶ ἡ φιλοφροσύνη. Ἡ φιλοδοξία καὶ ἡ διαστροφή ἑνὸς ἀνθρώπου μπορεῖ ἓνα ὁλόκληρο κράτος νὰ ρίξουν σὲ ἀνταρσία ἀταξίας. Αὐτὸς εἶναι ὁ νόμος τῆς ἐπιδράσεως.

Liki, 39, 18.

ΤΑΟ·Ι·ΣΜΟΣ

Τοὺς ἀνθρώπους ποὺ διαπράττουν τὸ κακὸ στὸ φῶς τῆς ἡμέρας, θὰ τοὺς τιμωρήσουν οἱ ἄνθρωποι. Ἐκείνους, ποὺ τὸ διαπράττουν στὰ

κρυφά, θὰ τοὺς τιμωρήσῃ ὁ Θεός. Ὁ φοβούμενος τὸν ἄνθρωπο καὶ τὸν Θεό, εἶναι ἱκανὸς νὰ βαδίζῃ μονάχος.

Kwang Tze, 23. 8.

ΖΩΡΟΑΣΤΡΙΣΜΟΣ

Κατὰ τὸ ὕστατο τέλος τῆς Δημιουργίας, θέλει ἀποδοθῇ δικαιοσύνη ἀνάλογα μὲ τὶς καλὲς καὶ κακὲς πράξεις, κακὸν ἀντὶ κακοῦ καὶ εὐλογία καλοῦ ἀντὶ τοῦ καλοῦ.

Ushtavàd Gâthâ, xlⁱⁱⁱ, 5.

ΙΟΥΔΑΪΣΜΟΣ

Ὅστις σκάπτει λάκκον, θέλει πέσει εἰς αὐτόν. καὶ ὅστις χαλᾷ φραγμόν, ὅφισ θέλει δαγκάσει αὐτόν. Ὁ μετακινῶν λίθους, θέλει βλαφθῇ ὑπ' αὐτῶν. ὁ σχίζων ξύλα θέλει κινδυνεύσει ἐν αὐτοῖς... Ρίψον τὸν ἄρτον σου ἐπὶ πρόσωπον τῶν ὑδάτων. διότι ἐν ταῖς πολλαῖς ἡμέραις θέλεις εὐρεῖ αὐτόν.

Ἐκκλησιαστής Χ. 8 - 9, ΧΙ, 1.

ΙΣΛΑΜΙΣΜΟΣ

Οἱ πράττοντες τὸ καλὸν θὰ λάβουν ἐξαίρετον ἀνταμοιβὴν καὶ ἄφθονη προσθήκη. Ἀλλὰ ὅσοι πράττουν τὸ κακόν, θὰ ἔχουν ἴσην ἀνταπόδοσιν κακοῦ καὶ θὰ καλυφθοῦν μὲ ἐντροπὴν καὶ τὰ πρόσωπά των θὰ καλυφθοῦν μὲ τὸ βαθὺ σκοτάδι τῆς νύκτας.

Κοράνι Χ, 27, 28.

ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΣ

Δίδοτε, καὶ δοθήσεται ὑμῖν. μέτρον καλόν, πεπλεγμένον καὶ σεσαλευμένον καὶ ὑπερεκχυνόμενον δώσουσιν εἰς τὸν κόλπον ὑμῶν. τῷ γὰρ αὐτῷ μέτρῳ ᾧ μετρεῖτε, ἀντιμετρηθήσεται ὑμῖν.

Λουκ. 6. 38.

Ἀνάστασις καὶ Μετενσάρκωσις

Τοῦ Joseph LeSage Tisch

«Προσδοκῶ ἀνάστασιν νεκρῶν καὶ ζωῆν τοῦ μέλλοντος αἰῶνος. Ἀμήν.»

Τὰ λόγια αὐτὰ τοῦ Συμβόλου Πίστεως τῆς Νικαίας ἐμπειδόνουν τὴν δασικὴν σημασία τοῦ δόγματός τῆς ἀναστάσεως στὸν Χριστιανισμό. Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος τονίζει ὅτι ἡ ἀνάστασις τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ εἶναι τὸ σχέδιο τῆς ἀναστάσεως ὅλων τῶν ἀνθρώπων, τουλάχιστον τῶν πιστῶν. Ἀλλὰ τί ἐννοοῦμε μὲ τὸν ὅρον «ἀνάστασις»; Ἀπὸ τὴν μελέτη τῶν περὶ τὴν ἀνάστασι τοῦ Χριστοῦ, προκύπτει ὅτι ἀνάστασις σημαίνει ὅτι, ἕνα ἀτομικὸ πνεῦμα ἐνώνεται καὶ πάλι μὲ τὸ σῶμα, μετὰ τὸν θάνατό του, ὥστε ἕνα πλήρες πρόσωπο ζῇ, ἢ σὲ τοῦτον τὸν κόσμον ἢ σ' ἕναν ἄλλον. Ἡ Βίβλος λέγει, ὅτι ὁ Ἰη-

σοῦς ἔζησεν ἐπὶ τῆς γῆς στὸ ἀναστημένο σῶμα Του 40 ἡμέρες προτοῦ ἀναληφθῆ στα οὐράνια.

Ἀλλὰ μήπως ἡ ἀνάστασις σημαίνει ὅτι τὸ ἄτομον θὰ ἔχη τὸ ἴδιο σῶμα ποὺ εἶχε στὴ γῆ; Ἀσφαλῶς ὄχι, διότι ἕνα ἄτομον ποὺ κατέστη ἀνάπηρο ἢ τυφλό, δὲν θὰ εἶναι μετὰ τὴν ἀνάστασι τοῦ ἀνάπηρο ἢ τυφλοῦ. Ἐξ ἄλλου, τὸ ἀναστημένο σῶμα θὰ ἔχη ἰδιότητες ποὺ δὲν εἶχε προηγουμένως — θὰ εἶναι ἱκανὸ νὰ διέρχεται μέσ' ἀπὸ τοίχους, νὰ μὴν ὑποφέρει, νὰ μὴ πληγώνεται, νὰ μὴν ἀποθνήσκει.

Παλαιότερα, ὑπῆρχαν τέσσαρες ξεχωριστὲς θεωρίες περὶ τῆς πέρας τοῦ θανάτου ζωῆς. Ἡ πρώτη τὴν ἡρνεῖτο ἐντελῶς καὶ θεωροῦσε τὸν τάφο, τέλος τοῦ παντός. Ἡ δεύτερη ἐκήρυττε τὴν ἀ-

Θανασία, ὅτι δηλ. μετὰ τὸν θάνατο τοῦ σώματος, τὸ μὴ ὑλικὸν μέρος τοῦ προσώπου ζοῦσε γιὰ πάντα. Ἡ τρίτη θεωρία ἦταν ἡ τῆς ἀναστάσεως, ὅτι μιὰ μέρα ὁ Θεὸς θὰ ἐπανέφερε τοὺς νεκροὺς εἰς τὴ ζωὴ, μιὰ πληρέστερη καὶ πλουσιώτερη ζωὴ ἀπὸ τὴν προηγούμενη γήινη. Ἡ τέταρτη θεωρία ἦταν ἡ τῆς μετενσαρκώσεως — ὅτι κάποιον καιρὸ μετὰ τὸν θάνατο, τὸ πνεῦμα θὰ ξαναγεννηθῇ στὴ γῆ σ' ἓνα νέο σῶμα. Βαθμιδόν, οἱ δύο ἀπὸ αὐτὲς τίς θεωρίες — τῆς ἀθανασίας καὶ τῆς ἀναστάσεως, συγχωνεύθησαν σὲ μία. Ἡ σημερινὴ Ὀρθόδοξος χριστιανικὴ θέσις εἶναι: συνδυασμὸς τῶν δύο θεωριῶν καὶ δύναται νὰ συνοψισθῇ στὰ ἑξῆς: Ὁ ἄνθρωπος ἀπαρτίζεται ἀπὸ σῶμα καὶ ψυχὴ. Στὸν θάνατο, ἡ ψυχὴ χωρίζεται ἀπὸ τὸ σῶμα. Τὸ σῶμα ἐπιστρέφει: στὴ γῆ καὶ ἡ ψυχὴ ζῇ σὲ ἄλλον κόσμον. Στὸ τέλος τῶν καιρῶν ἡ ψυχὴ θὰ ἐνωθῇ, κατὰ τὴν ἀνάστασιν τῶν νεκρῶν, μ' ἓνα «πνευματικὸ σῶμα».

Σήμερα γίνεται ὁλοένα περισσότερος λόγος γιὰ τὴν τέταρτη θεωρίαν — τῆς μετενσαρκώσεως — ἡ ὁποία εἶναι σχεδὸν γενικευμένη στὴν Ἀνατολικὴ σκέψη.

Ἡ μετενσάρκωσις ἦταν διδασκαλία γνωστὴ στὰ χρόνια τοῦ Ἰησοῦ. Οἱ Φαρισαῖοι, οἱ Ἰουδαῖοι, οἱ Καρχεῖται καὶ ἄλλοι Ἰουδαῖοι ἠρρακτεῖς οἱ μὲν τὴν ἐπίστευαν. Ἐπὶ πλέον, χωρὶς τὴν μετενσάρκωση δὲν ἔχουν νόημα ὠρισμένα χωρία τῆς Καινῆς Διαθήκης. Διαδίδουμε, ἐπὶ παραδείγματι, ὅτι ὁ Ἰησοῦς ἐρώτησε

τοὺς ἀποστόλους του, «Τίνα μὲ λέγουσιν οἱ ἄνθρωποι εἶναι;» (Μάρκ. 8. 28). Καὶ τοῦ ἀπήντησαν: «Ἰωάννην τὸν βαπτιστὴν, καὶ ἄλλοι Ἠλίαν, ἄλλοι δὲ ἓνα τῶν προφητῶν». Τότε (Ματθ. 17. 12) ὁ Ἰησοῦς τοὺς ἐξήγησε ὅτι ὁ Ἠλίας εἶχε ἤδη ἔλθει «καὶ οἱ ἄνθρωποι οὐκ ἐπέγνωσαν αὐτὸν καὶ ἐποίησαν αὐτῷ ὅσα ἠθέλησαν», ὁπότε οἱ μαθηταὶ ἐνόησαν ὅτι «περὶ Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ εἶπεν αὐτοῖς», ὅτι δηλ. αὐτὸς ἦταν ἐνσάρκωσις τοῦ Ἠλίας. Εἶναι λοιπὸν σαφές, ὅτι ὁ Ἰησοῦς καὶ οἱ μαθηταὶ Του, μὲ τοὺς ὁποίους μιλοῦσε, γνώριζαν ὅτι ἐθεωρεῖτο δυνατόν νὰ ἐπανέλθουν οἱ ἄνθρωποι στὴ ζωὴ μὲ ἄλλα σώματα.

Σὲ μιὰ ἄλλη εὐκαιρίαν, ὅταν τὸ πλῆθος τοῦ ἔφερε ἓναν τυφλὸν ἐκ γενετῆς, ὁ Ἰησοῦς ἐρωτήθηκε: «Τίς ἥμαρτεν, οὗτος ἢ οἱ γονεῖς αὐτοῦ ἵνα τυφλὸς γεννηθῇ;» (Ἰω. 9. 2). Ἀλλὰ πῶς θὰ μπορούσε νὰ ἔχη κανεὶς ἁμαρτήσῃ καὶ πρὸς τιμωρίαν του νὰ γεννηθῇ τυφλός, ἐκτὸς ἂν ἡ ἁμαρτία εἶχε γίνει σὲ μιὰ προηγούμενη ζωὴ;

Ἡ ἐπιταγὴ τοῦ Ἰησοῦ «Ἔσεσθε οὖν ὑμεῖς τέλειοι, ὥσπερ ὁ Πατὴρ ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς τέλειός ἐστιν» (Ματθ. 5.48) ἐπὶ πολὺ ἐθεωρήθη σὰν εἰρωνεία, γιατί εἶναι ἓνα ἰδεώδες ἀνέφικτο σὲ τὴν συνήθη ἀνθρώπου, τὸ δόποιον ὅμως ἡ μετενσάρκωσις τὸ καθιστᾷ προσεχόμενον, γιατί σημαίνει: τὴν βαθμιαία ἐξέλιξη καὶ ἀνάπτυξη μέχρι τελειοποιήσεως. Ὑπάρχουν καὶ πολλὰ ἄλλα χωρία τῆς Γραφῆς, ποὺ ἂν δὲν ἀποδεικνύουν, πάντως προϋποθέ-

των την μετενσάρκωση.

Πολλοί από τους Χριστιανούς Πατέρες έδεδαίωσαν την μετενσάρκωση. Για ν' αναφέρουμε μονάχα δύο, ο Όριγένης (186 - 256) έσκέπτετο ότι μόνον στο φως της μετενσαρκώσεως μπορούσαν να εξηγηθούν μερικά χωρία των Γραφών. Ο Άγιος Γερώνυμος (340 - 420) έλεγε ότι ή μετενσάρκωσις έδιδάσκετο κατά κάποια έννοια μεταξύ των πρώτων Χριστιανών και της έδίδετο μετά έσωτερική έρμηνεία, που έπεφυλάσσετο σέ λίγους εκλεκτούς.

Έάν ή μετενσάρκωσις ήταν τόσο πλατειά αποδεκτή μεταξύ των πρώτων Χριστιανών, τί συνέβη ώστε να μὴν εἶναι αποδεκτή σήμερα από τον ορθόδοξο Χριστιανισμό; Η απάντησις εἶναι, προφανώς, ότι τό έτος 533, ή δεύτερη Οικουμενική Σύνοδος της Κωνσταντινουπόλεως, ή συγκληθείσα από τον Ρωμαῖον αυτοκράτορα Ιουστινιανό, απέδεχθη κανόνα, κατά τον έποῖον «τοῖς ακολουθοῦσι τήν ιωθώδη προῦπαρξιν των ψυχών και τό ακόλουθον ταύτης τερατώδες δόγμα, ανάθεμα εἴστω». Πολλές εξηγήσεις: έχουν δοθῇ γι' αυτό τό διάταγμα. Δύο πράγματα θεωρούνται δέδια: Πρώτον, ότι ή θεωρία της μετενσαρκώσεως συσχέτισθη με τίς θεωρίες νεοπαγανιστικών λατρειών. Δεύτερον, ότι ή καλύτερη τότε γνωστή εξήγησις της μετενσαρκώσεως, ή του Όριγένους, παρεξηγήθηκε, λόγω συγχύσεως των όρων «ψυχή» και «πνεῦμα». Ο Άγιος Παῦλος διαιρούσε τον άν-

θρωπο σέ σῶμα, ψυχή και πνεῦμα, ενώ ο Όριγένης μιλούσε για διφυή διαίρεση, σῶμα και ψυχή. Η καταδικασθείσα από την Οικουμενική Σύνοδο δέν ήταν ή θεωρία της μετενσαρκώσεως εν γένει, αλλά εκείνη του Όριγένους. Ούτε άλλοτε ή μετενσάρκωσις υπῆρξε αντικείμενον εξέτασεως από καμμία Σύνοδο. Έν πάση περιπτώσει, παρά την υποτιθέμενη καταδίχη της μετενσαρκώσεως, συγγραφείς υποστηρίζουν ότι ανευρίσκονται ίχνη της στα γραπτά του αγίου Αθγουστίνου, του αγίου Γρηγορίου, ακόμη και του αγίου Φραγκίσκου της Ασίζης.

Σήμερα, ή μετενσάρκωσις αποτελεί αντικείμενον κριτικής μελέτης από Χριστιανούς λογίους. Ένας εκ των μεγαλύτερων Χριστιανών φιλοσόφων των συγχρόνων καιρών, ο επιστήμων - κληρικός της εξέλιξεως Teilhard de Chardin, που πέθανε τό 1955, έδίδεσκε ότι ή εξέλιξις εἶναι ή άνοδος της ανθρωπότητος πρὸς τό Όμέγα — μετά υπερ - προσωπική κατάστασις ένώσεως μετά του Θεοῦ. Άλλά τί γίνεται μ' εκείνα τά άτομα που πέθαναν κατά τά πρώτιστα στάδια της πρὸς τό πρόσω εξέλικτικῆς πορείας του ανθρώπου, μ' εκείνους που πέθανον στα μέσα της πορείας, και ακόμη μ' εκείνους που πεθαίνουν σήμερα; Οί άνθρωποι αυτοί εἶναι καταδικασμένοι να μένουν σ' όποιο στάδιο εξέλιξεως έφθασαν την στιγμή του θανάτου των; Έάν εἶναι: εἴται, πῶς θά μπορούσαν να εισέλθουν στην ύψιστης τελειότητος ανθρωπότητα των εσχάτων ήμερών; Τό νε-

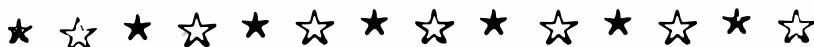
κρὸ ἄτομον δὲν μπορεῖ νὰ παρκαλολογήσῃ τὴν ἐξελικτικὴ πορεία, ἐκτὸς ἂν ξαναγυρίσῃ στὸν κόσμον περιοδικῶς καὶ συνεχίσῃ τὸν ροὺν τῆς ἀναπτύξεως.

Δὲν εἶναι σκοπὸς τῆς παρούσης συζητήσεως ἡ παράθεσις τεκμηρίων ἢ ἀποδείξεων γιὰ τὴν θεωρίαν τῆς μετενσαρκώσεως. Θὰ ἤθελα ἀπλῶς νὰ διατυπώσω μιὰ ἐλκυστικὴ Χριστιανικὴ ἐξήγησιν τῆς «ἐκείθεν τοῦ θανάτου ζωῆς», πού συνδυάζει τὲς τρεῖς θεωρίες τῆς ἀναστάσεως, τῆς ἀθανασίας καὶ τῆς μετενσαρκώσεως, πολλῶ μᾶλλον καθόσον οἱ δύο θεωρίες, τῆς ἀναστάσεως καὶ τῆς ἀθανασίας, ἔχουν ἤδη συγχωνευθῇ. Τὸ ἀνθρώπινον ὄν συντίθεται ἀπὸ σῶμα, ψυχὴ καὶ πνεῦμα. Ὁ θάνατος εἶναι ὁ χωρισμὸς αὐτῶν τῶν τριῶν στοιχείων. Κατὰ τὸν θάνατον, τὸ σῶμα ἐπιστρέφει στὴν γῆ, ἐκ τῆς ὁποίας ἐλήφθη. Τὸ πνεῦμα καὶ ἡ ψυχὴ πηγαίνουν σ' ἕναν ἄλλον κόσμο, ὅπου τὸ πνεῦμα ἀποσπᾷ τὲς οὐσιώδεις ἐμπειρίες ζωῆς τῆς ψυχῆς. Ἀφοῦ οἱ ἐμπειρίες αὐτὲς ἐξαγνισθοῦν καὶ ἀφομοιωθοῦν, τὸ πνεῦμα ἐνσαρκώνεται σ' ἕνα νέο σῶμα ἀνάλογον μὲ τὲς δυνάμεις καὶ ἀδυναμίες πού ἀποκτήθηκαν σὲ προηγούμενες ζωές. Δοθέντος ὅτι ἡ ψυχὴ εἶναι ἡ μορφή (ζωή-δύναμις) τοῦ ἰδιαιτέρου αὐτοῦ σώματος, δὲν μπορεῖ νὰ προϋπάρχῃ τοῦ σώματος. Ἀπαξ τὸ πνεῦμα φθάσῃ στὸ ἀνθρώπινο στάδιο ἐξελίξεως, δὲν γυρνᾷ ποτὲ σὲ χαμηλότερη ζωικὴ μορφή. Τὰ ἀν-

θρώπινα ὄντα ξαναγεννιοῦνται μονάχα ὡς ἄνδρες καὶ γυναῖκες. Ξαναγεννιόμαστε τόσο περισσότερες ἢ τόσο λιγώτερες φορές, ὅσο εἶναι ἀναγκαῖο γιὰ νὰ ἐκμιάθουμε τὰ θεμελιώδη μαθήματα, πού εἶναι ἐντεταλμένη νὰ διδάξῃ ἡ ζωή.

Ἄπαξ ἡ ἀνθρώπινη τελειοποίησις ἐπιτευχθῇ, τὸ πνεῦμα ἐνώνεται γιὰ πάντα μετὰ τοῦ Θεοῦ. Ἡ κατάστασις αὕτῃ εἶναι γνωστὴ ὡς Παράδεισος. Δὲν εἶναι μία κατάστασις παθητικῆς ἀδρανείας, ἀλλὰ τὸ ξεκίνημα μιᾶς ἀπεριόριστης ζωῆς δραστηριότητος. Ὑπηρεσίας καὶ περαιτέρω ἀναπτύξεως. Μερικοὶ πιστεύουν, ὅτι ὠρισμένοι «δίκαιοι καὶ τέλειοι ἄνθρωποι», μὴ ὄντες ὑποχρεωμένοι νὰ ξαναγεννηθοῦν, τὸ πράττουν οἰκαιοθελῶς καὶ ἀκιδιοτελῶς, γιὰ νὰ συμπαρασταθοῦν στὲς προσπάθειες τῆς ἀνθρώπινης φυλῆς στὴν ἐξελικτικὴ τῆς πορεία πρὸς τὴν τελειοποίηση. Κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς «ἐσχάτης κρίσεως», στὸ τέλος τοῦ σύμπαντος, κάθε πνεῦμα θὰ λάβῃ ἕνα ἀθάνατο «πνευματικὸ σῶμα» καὶ ψυχὴ. Ἐκφράζουσα τὴν μοναδικὴ τῆς ἔκφραση τῆς θείας τελειότητος. Ἔτσι, ἡ Ἀνάστασις τοῦ Χριστοῦ γίνεται πηγὴ χάρας καὶ ἐλπίδος γιὰ τὸν καθένα μας, διότι μᾶς δείχνει τὸν προορισμὸ πρὸς τὸν ὁποῖον ἀγωνιζόμαστε, καὶ τὸ γεγονός ὅτι εἶναι ἐφικτό.

(The American Theosophist)

Τὰ τρία σημεῖα τῆς ἀπελευθερώσεως

Τοῦ ΖΙΝΑΠΑΓΙΑΝΤΑΣΑ

ΕΝΑ, ἔτσι ὅπως ἔρχεται· σ' αὐτόν με τὸ μήνυμά του. Τὸ μήνυμα αὐτὸ μπορεῖ νὰ εἶναι ἀπὸ τὸ παρελθόν ἢ ἀπὸ τὸ παρὸν ἢ καὶ ἀπὸ τὸ μέλλον. Μπορεῖ νὰ εἶναι πόνος ἢ χαρὰ. Ἐχοντας γίνε· ἓνα με ΟΛΑ, δὲν διακρίνει, ἀλλὰ ἀποδέχεται. Ἐπομένως, οἱ τρεῖς ὅψεις τῆς Ἀπελευθερώσεως τοῦ μιλοῦν με τὸ δικό τους χωριστὸ μήνυμα.

Ο ΠΟΝΟΣ

Ὅπως τρία ἴσως ἀποστάσεις σημεῖα εἶναι: σύμβολα τοῦ τριγώνου, καὶ ὅπως ἓνα τρίγωνο εἶναι ἓνα, καίτοι τὰ σημεῖα του εἶναι τρία, καὶ χωριστά, ἔτσι καὶ ἡ Ἀπελευθερώσις ἀποτελεῖται ἀπὸ τρία οὐσιώδη σημεῖα: τὸν Πόνον, τὴν Εἰρήνην καὶ τὴν Χαρὰ.

Ὁ ἀπελευθερωμένος εἶναι ἓνα με ὅλα. Τίποτε ἀπὸ αὐτὰ τὰ ΟΛΑ δὲν μπορεῖ νὰ τὸν δεσμεύσῃ, ἐνῶ διαμένει: στὸ καθένα. Εἶναι πέραν τοῦ ὑψηλοῦ καὶ τοῦ χαμηλοῦ, πέραν τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ κακοῦ. Διότι: ἔχει γίνε· ἓνα με τὴ Ζωή, ἓνα με κάθε φάση τῆς Ζωῆς. Ὅπουδήποτε καὶ νὰ στραφῇ, εἶναι: τὸ ΕΝΑ ἐνώπιόν του, ὀπισθέν του, γύρω του, ἄνω καὶ κάτωθέν του. Δέχεται τὸ

Σὰν ἓνα με τὴν Ζωή, με καθεμιά ἀπὸ τὲς κινήσεις τῆς Ζωῆς, εἶναι ἓνα καὶ με τὲς δόυνες τῆς ἀνθρωπότητος. Οἱ κραυγὲς πόνου ποὺ ἀνεβαίνουν στὰ χεῖλη ἑκατομμυρίων ἀνθρώπων γιὰ ἀπώλεια, ἀπογοήτευση καὶ ἀποτυχία, δεμένες στὸν τροχὸ τῶν γεννήσεων καὶ τῶν θανάτων, εἶναι καὶ δικές του κραυγές, ἂν καὶ ἡ δική του καρδιά εἶναι γαλήνια, εἰς πείσμα τῆς ἀγωνίας αὐτῶν τῶν ἑκατομμυρίων ἀνθρώπων, ποὺ ξεχύνεται πρὸς αὐτόν. Οἱ ἀνάγκες τῆς ψυχῆς ἐκείνου, ὁ ὁποῖος εὐρίσκεται στὸ κατώφλι τῆς Ἀπελευθερώσεως, πρέπει νὰ εἶναι ἱσχυρές, ὅπως ἐνὸς θράχου ποὺ δέχεται τὲς ἐπιθέσεις τῶν κυμάτων, ὥστε νὰ μένη ἀσάλευτη στὰ τρομερὰ ρεύματα πόνου τῆς ἀμαρτωλῆς ἀνθρωπότητος. Κάθε ιδιότυπα τῆς καρδιᾶς καὶ τοῦ νοῦ του καὶ τῆς διαισθησέως του, εἶναι ἀνοιχτές στὸν πλατὺ κόσμῳ· ἐπομένως, αὐτὸς ὁ κό-

σμος, στὶς ὁδύνες του, στρέφεται: πρὸς αὐτόν, προσδοκώντας κατανόηση, ἄρα καὶ σωτηρία.

Τέτοιο εἶναι τὸ μυστήριον τῆς Ἀπελευθερώσεως, ὥστε πολὺ - πολὺ προτοῦ φθάσῃ στὸ κατώφλι τῆς ὁ ἀνθρωπος, νὰ γνωρίζῃ κατὰ ἀπὸ τὴν ζωὴ του ὅπως θὰ εἶναι ἀφοῦ ἀπελευθερωθῇ. Ἦτσι συμβαίνει, ὁ ἀνθρωπος ποὺ ὑποφέρει ὀξύτατα καὶ κατὰ τὰ φαινόμενα πέραν παντὸς ὁρίου ἀνοχῆς, νὰ κερδίζῃ μιὰ ἀκτίνα τῆς Ἀπελευθερώσεως — αὐτῆς τῆς ἀπόψεως τῆς Ἀπελευθερώσεως, ὡς Παγκοσμίου Πόνου. Ὅταν ὁ πόνος ἐνὸς ἀνθρώπου ἀποβῇ τόσο δασυανιστικός καὶ τὸν ἔχει συντρίψει τόσο τελειωτικά, ποὺ νὰ μὴν ἔχῃ ἀπομείνει ἀπὸ τὸ «Ἐγώ» του τίποτε ποὺ νὰ αἰσθάνεται γι' αὐτὸ ἰδιοκτησία ἢ ὑπερηφάνεια, τότε εὐρίσκει στὸν πόνον του μιὰ ιδιότητα, ἢ ὁποῖα τὸν κάνει δυνατόν — τόσο δυνατόν ὥστε νὰ ὑποφέρει μέχρι τέλους καὶ νὰ μὴν χρειάζεται τὸν Θεὸ πρὸς ὑποστήριξή του.

Ὅταν ὁ ἀνθρωπος νιώθει αὐτὴ τὴν ἀποψη τοῦ ἑαυτοῦ του, ὁδηγημένος ἀπὸ τὸν πόνον, τότε ἀποκτᾷ μιὰ ὄραση τοῦ Προορισμοῦ. Καὶ ἐὰν ἔκτοτε ἐνθυμείται: ὅτι εἶδε τὸν Προορισμό, δὲν θὰ ἐπιτρέψῃ σὲ τίποτε νὰ παρεμβληθῇ μετὰ αὐτοῦ καὶ τοῦ Προορισμοῦ — στὶς ἐπιθυμίες του, τοὺς διδασκάλους του, ἀκόμη καὶ τὸν πόνον του — τότε ποτὲ δὲν θὰ λησμονήσῃ ποῦ εἶναι ἡ Ὁδὸς. Τότε, ἀκόμη καὶ ἂν, ὑπὸ τὴν πίεση τῶν ἀναγκῶν του ἢ τὴν ἐπίδραση ἄλλων, σταθῇ παράμερα στὴν Ὁδὸ, ἢ διαίσθησὶς του, ἔχοντας ἰδῇ τὸν Προορισμό, θὰ

γνωρίζῃ ποῦ εἶναι ὁ Προορισμός καὶ θὰ τοῦ εἰπῇ, ὅταν ἔλθῃ ἡ ὥρα, «αὐτὸν τὸν δρόμον καὶ ὄχι ἄλλον».

Η ΕΙΡΗΝΗ

Τὸ ΟΛΟΝ, ὑφιστάμενον ἀπὸ αἰωνιότητα σὲ αἰωνιότητα, ἐπεξεργαζόμενον τὴν ἀναντιστασιακὴ του Θέληση, εἶναι ἡ Εἰρήνη. Τίποτε δὲν ὑπάρχει ποῦ νὰ καταβάλλῃ τὴν Θέλησή της τίποτε ποῦ νὰ ἀμφισβητήσῃ τὴν Ὁρθότητά της. Ὅταν ὁ ἀνθρωπος παλεῦῃ ἢ παίξῃ μὲ τὸ Ὅχι-ΟΛΟΝ, τότε μόνον ὑπάρχουν πόθοι, καρδιακὲς προσβολές, ἀπελπισίες, ποὺ εἶναι σὰν τίς κλωστὲς τοῦ ἀργαλειοῦ, ὁ ὁποῖος ἐργάζεται: πᾶνω σ' ἓνα σχέδιο, ἀλλὰ ὄχι αὐτὸ τοῦτο τὸ σχέδιο.

Ἔρχεται ὁμως μιὰ μέρα ποῦ ὁ ἀνθρωπος, αἰῶνες πρὶν φθάσῃ στὸ κατώφλι τῆς Ἀπελευθερώσεως, γίνεται, κατὰ μυστηριώδη τρόπο, σὲ μιὰ στιγμή, ἓνα μὲ τὸ Παγκόσμιο Σχέδιο. Αὐτὸ μπορεῖ νὰ συμβῇ ἀπὸ κάποια ἀνταπόκριση στὴ Φύση, ἀπὸ κάποια ἐκσταση, ὅταν τὸ ἀγαπημένο του πρόσωπο εἶναι στὸ πλευρό του, ἀπὸ κάποιο μέγα κύμα πόνου — τότε ἡ Εἰρήνη τοῦ Αἰωνίου διαμένει ἐντὸς του γιὰ λίγο. Τότε μαυθάνει τί πρόκειται: νὰ συμβῇ στὸν Προορισμό. Ἐκείνη τὴν στιγμή τελειώνουν ὅλες οἱ ἀπελπισίες, ὅλα τὰ ὄνειρά του ἐκπληρώνονται. Γίνεται δική του ἡ ὑπέρτατη Εἰρήνη, μιὰ εἰρήνη ποῦ τίποτε στὸ σύμπαν δὲν μπορεῖ νὰ τὴν διαταράξῃ. Ἐχοντας μέσα του τέτοια δύναμη εἰρήνης, συναισθάνεται τὸ ἀήττητον. Θὰ

προσπαθήσει ξανά μετά από κά-
θε αποτυχία, έντελῶς θέλῃ: ὅτι
θὰ ἐπιτύχῃ. Ποιὰ ἢ ἀνάγκη δο-
ηθείας ἀπὸ κάποιον ἄλλον, ἀκό-
μη καὶ τὸν Θεό; Διαθέτει τὴν
ἡρεμία τῆς εἰρήνης τοῦ θουνοῦ.
ποῦ δὲν ταραζεται ἀπὸ τὴν κα-
ταιγίδα — αὐτὴ μπορεῖ νὰ ξε-
ριζώσῃ πίσω της τὰ δάση, ἀλλὰ
τὸ θουνὸ θὰ μένῃ μὲ τὴν ἡσυ-
χία του, ὅταν ἡ καταιγίδα πε-
ράσῃ.

Ὁ ἄνθρωπος ποῦ θὰ συναντή-
σῃ μιὰ τέτοια στιγμὴ εἰρήνης,
γνωρίζει τὴν ὄψιν τῆς Ἀπελευ-
θερώσεως ὡς Εἰρήνης. Καὶ ὅταν
τὸ θυμᾶται, δὲν θὰ ἐπιτρέψῃ σὲ
τίποτε νὰ σῇσῃ ἀπὸ τὸν νοῦ του
τὴν μνήμη αὐτῆς τῆς στιγμῆς
ὥστε δὲν θὰ χρειάζεται διδάσκα-
λο νὰ τοῦ ἐξηγήσῃ ποῦ εἶναι ἡ
Ὁδός. Μέσα σ' ὅλα τὰ περίπλο-
κα δίκτυα τῶν συμδράσεων τοῦ
μικροῦ τοῦ κόσμου ἢ τοῦ μεγάλου
κόσμου, θὰ συναισθάνεταί ποῦ
εἶναι ἡ διέξοδος πρὸς τὸν Προο-
ρισμό. Τὸ ἀπόσπασμα τῆς εἰρή-
νης, ποῦ μιὰ φορὰ αἰσθάνθηκε,
θὰ τεῖνῃ πάντοτε στὴ συνένωσιν
μὲ τὴν μεγάλη Εἰρήνη, καὶ κα-
νένας φραγμὸς δὲ θὰ μπορέσῃ
τελικά νὰ παρεμβληθῇ ἀνέναντα
στὰ δύο. Οὔτε μπορεῖ νὰ τὸ ξε-
χάσῃ. Ὁ νοῦς του μπορεῖ νὰ λη-
σμονήσῃ, αὐτὸς ὅμως ὄχι. Καὶ
ἔτσι: θὰ ἔλθῃ μιὰ ἡμέρα, ποῦ θὰ
παραιερίσῃ ὅλα ὅσα στέκουν στὸ
δρόμο του — γραψίματα, διδα-
σκάλους, τίς κραυγές τῆς καρ-
διᾶς του — καὶ θ' ἀκολουθήσῃ
τὴν μίαν Ὁδὸ πρὸς τὸν Προορι-
σμό.

Η ΧΑΡΑ

Δημιουργώντας, καταστρέφον-

τας, ἀλλάζοντας, τὸ ΟΛΟΝ χτίζ-
ει. Μὲ μουσικὴ σὰν ἀπὸ μιὰ
χιλιάδα ἄρπες στὴν καρδιά του,
μὲ ἀκομπανιαμέντο σὰν ἀπὸ τὰ
ἡχηρὰ γέλια μιᾶς μυριάδας παι-
διῶν, ἡ Ζωὴ, χτίζει χαρωπά.
Οἱ μορφές ποῦ θραύει εἶναι σὰν
μηδέν, γιατί ἡ Ζωὴ εἶναι ὁ κύ-
ριος καὶ ἐκείνο ποῦ λογαριάζε-
ται εἶναι ἡ Ἰδέα, ποῦ θριαμβεύ-
ει καὶ ὅχι ἡ ἐνσωμάτωσις ποῦ
χάνεταί. Κάτω ἀπὸ τὴν ἀγωνία
τῆς ἀνθρωπότητας, εἶναι τὸ τρα-
γούδι τῆς οἰκοδομήσεως τοῦ Ἀ-
νακτόρου τῆς Χαρᾶς τῆς Ἀν-
θρωπότητας, σχεδιασμένου μὲ κά-
θε τοῦδ' τοῦ πόνου της.

Ὁ Βράχμιαν εἶναι μακαριότης,
εἶπαν οἱ παλαιοί. Ἡ Μακαριό-
της ὑπάρχει παντοῦ. Ὑπάρχει ὅ-
ταν ἡ λεπίδα τῆς γλῶσσης ποδο-
πατεῖται, ἂν ξαίρει νὰ πῇ καθὼς
πεθαίνει: «ὦ, τί χαρὰ τῆς Ἐ-
πανόδου!» Ἡ Ἐπ' ἀνόδος πρὸς
τὴν Ἰδέα — αὐτὴ εἶναι ἡ πάλιν
τῆς Ζωῆς. Καὶ ἐπειδὴ τὸ κατα-
φύγιο τῶν πάντων εἶναι ὁ Βράχ-
μιαν, ποῦ εἶναι Μακαριότης, τὸ
ταξίδι: οἵκαδε εἶναι ἀπανωτὴ
χαρά.

Ἀπὸ πολλοὺς δρόμους μπορούν
οἱ ἄνθρωποι νὰ ἐγγίσουν τὰ κρά-
σπεδα τῆς Παγκοσμίου Μακαριό-
τητος. Ἡ μητέρα ἀνοίγει τὴν
ἀγκαλιά της νὰ σφιξῇ τὸ παι-
δί της, ὁ ἑραστής κρατώντας τὴν
ἀγαπημένην του, ὁ καλλιτέχνης
πάνω στὴν ἔκστασιν τοῦ Ὁρασί-
ου, ὅταν φθάνῃ στὴν προσευ-
χή του, ὁ ἄγιος καθὼς προσφέ-
ρει ὅλη τὴν αἰωνιότητα σὲ μιὰ
στιγμὴν προσφοράς — ὅλοι αὐ-
τοί, αἰῶνες προτοῦ σταθοῦν στὴν
πύλιν τῆς Ἀπελευθερώσεως, γνω-
ρίζουν τί εἶναι ἡ Χαρά της.

Ἡ θλιθερὴ καὶ πικρὴ συγκομιδὴ τοῦ Κάρμα, ποὺ ἀκόμῃ δὲν θερίστηκε, μπορεῖ νὰ συννεφιάξῃ καρδιά καὶ νοῦ, καὶ φαίνεται νὰ διώχνῃ μακριὰ κάθε ἀνάμνησι, ἀλλὰ εἶναι μονάχα μιὰ φαινομενικότης. Ὅσο καὶ νὰ φαίνεται ὀλόκληρη ἡ καρδιά του συντριμμένη καὶ ἐκμηδενισμένη, δὲν εἶναι ἔλῃ. Τὸ ἀληθινὸ κέντρο τῆς καρδιάς του ἀνθίσταται καὶ θὰ ψάλλῃ τὸν παιάνα τῆς Χαρὰς τῆς Ἐπανόδου τῆς.

Σὰν τὴν τριπλὴ χορδὴ ποὺ συνδέει τὴν μονάδα μὲ τὸ Ὅλον, ἔτσι καὶ οἱ τρεῖς ὄψεις τῆς Ἀπελευθερώσεως — Πόνος, Εἰρήνη, Χαρά — εἶναι μιὰ Πραγματικότης. Ὅπου καὶ ἂν κατοικῇ ὁ Ἀπελευθερωμένος, σὲ τοῦτον τὸν κόσμῳ ἢ στὴ Νιρβάνα, θὰ

γνωρίζῃ τὸν πόνον τοῦ κόσμου καὶ θὰ τοῦ ἀνταποδίδῃ τὴν δύναμιν τῆς ἀντοχῆς. Θὰ γνωρίζῃ ὅτι ὅπου μιὰ ψυχὴ ἀγγίζει τὰ κρόσια τῆς Μεγάλῃς Εἰρήνης, δυναμιώνει τὴν παρηγορίαν γιὰ τὴν σωτηρίαν ἄλλων. Θὰ γνωρίζῃ μὲ χαρὰ ὅτι κάθε τριῆμι τῆς Ζωῆς ἐπετέλεσε ἓνα ἀσφαλὲς βῆμα γιὰ τὴν Ἐπάνοδο, καὶ θὰ προσθέτῃ τὸ θέμα του στὴν ἁρμονίαν τῆς οἰκουμενικῆς Μακαριότητος, καθὼς ἡ Ζωὴ ἐπιστρέφει.

Πόνος, Εἰρήνη, Χαρά: ἡ τριπλὴ δόγῃσις πρὸς τὴν Ἀπελευθέρωση, καὶ μερικὰ βήματα στὴν Ἀτραπό, ποὺ περιμένουν τὰ πόδια μας κάθε ὥρα τῆς ἡμέρας.

The Theosophist,
Ὀκτώβριος 1931

ΠΑΝΑΓ. Δ. ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΥ

Σύμβουλος ἐπιχειρήσεων

ΦΟΡΟΤΕΧΝΙΚΟ

ΛΟΓΙΣΤΙΚΟ

ΓΡΑΦΕΙΟ

Συμβουλευθήτε μας γιὰ τὰ φορολογικὰ
καὶ οἰκονομικὰ σας προβλήματα

Πεῖρα 30 ἐτῶν

ΚΡΑΤΙΝΟΥ 7

ΑΘΗΝΑ

Τηλ. 32.18.150

ΔΩΡΕΑΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ

καὶ εἰδικὴ μεταχείρισις ἐπὶ φορολογικῶν, λογιστικῶν καὶ οἰκονομικῶν προβλημάτων Εἰς τοὺς
ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΑΣ ΤΟΥ ΙΛΙΣΟΥ

Ο ΙΗΣΟΥΣ ΕΙΠΕ...

ΕΚ ΤΟΥ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ

Ε' 3 - 11. Μακάριοι οἱ πτωχοὶ τῷ πνεύματι, ὅτι αὐτῶν ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. μακάριοι οἱ πενθοῦντες, ὅτι αὐτοὶ παρακληθήσονται. μακάριοι οἱ τραεῖς ὅτι αὐτοὶ κληρονομήσουσι τὴν γῆν. μακάριοι οἱ πεινῶντες καὶ διψῶντες τὴν δικαιοσύνην ὅτι αὐτοὶ χορτασθήσονται. μακάριοι οἱ ἐλεήμονες, ὅτι αὐτοὶ ἐλεηθήσονται. μακάριοι οἱ καθαροὶ τῇ καρδίᾳ, ὅτι αὐτοὶ τὸν Θεὸν ὄψονται. μακάριοι οἱ εἰρηνοποιοί, ὅτι αὐτοὶ υἱοὶ Θεοῦ κληθήσονται. μακάριοι οἱ δεδιωγμένοι ἕνεκεν δικαιοσύνης, ὅτι αὐτῶν ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. μακάριοι ἐστε ὅταν ὀνειδίσωσιν ὑμᾶς καὶ διώξωσι καὶ εἰπωσι πᾶν πονηρὸν ῥήμα κατ' ὑμῶν φειδόμενοι ἕνεκεν ἡμῶν.

Ε' 38 - 48. Ἠκούσατε ὅτι ἐρρέθη, ὀφθαλμὸν ἀντὶ ὀφθαλμοῦ καὶ ὀδόντα ἀντὶ ὀδόντος. Ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν μὴ ἀντιστῆναι τῷ πονηρῷ· ἀλλ' ὅστις σε ραπίσει ἐπὶ τὴν δεξιάν σου χροίθῃναι καὶ τὸν χιτῶνά σου λαβεῖν, ἄφες αὐτῷ καὶ τὸ ἱμάτιον· καὶ ὅστις σε ἀγγαρεύσει μίλιον ἓν, ὑπάγε μετ' αὐτοῦ δύο· τῷ αἰτοῦντι σε δίδου καὶ τὸν θέλοντα ἀπὸ σοῦ δανείσασθαι μὴ ἀποστραφῆς. Ἠκούσατε ὅτι ἐρρέθη, ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου καὶ μισήσεις τὸν ἐχθρόν σου. Ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν, ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθρούς ὑμῶν, εὐλογεῖτε τοὺς καταρωμένους ὑμᾶς, καλῶς ποιεῖτε τοὺς μισοῦσιν ὑμᾶς καὶ προσεύχεσθε ὑπὲρ τῶν ἐπιηρεάζοντων ὑμᾶς καὶ διωκόντων ὑμᾶς, ὥπως γένησθε υἱοὶ τοῦ πατρὸς ὑμῶν τοῦ ἐν οὐρανοῖς, ὅτι τὸν ἥλιον αὐτοῦ ἀνατέλλει ἐπὶ πονηροὺς καὶ ἀγαθοὺς καὶ βρέχει ἐπὶ δικαίους καὶ ἀδίκους. εἰν γὰρ ἀγαπήσητε τοὺς ἀγαπῶντας ὑμᾶς, τίνα μισθὸν ἔχετε; οὐχὶ καὶ οἱ τελῶναι τὸ αὐτὸ ποιῶσι; καὶ εἰν ἀσπάσησθε τοὺς φίλους ὑμῶν μόνον, τί περισσὸν ποιεῖτε; οὐχὶ καὶ οἱ τελῶναι οὕτω ποιοῦσιν; Ἔσεσθε οὖν ὑμεῖς τέλειοι, ὥστε ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς τέλειός ἐστιν.

ΣΤ' 19 - 21. Μὴ θησανρίζετε ὑμῖν θησανρούς ἐπὶ τῆς γῆς, ὅπου σῆς καὶ βρωσὶς ἀφανίζει, καὶ ὅπου κλέπτει διορύσσουσι καὶ κλέπτουσι· θησανρίζετε δὲ ὑμῖν θησανρούς ἐν οὐρανῷ, ὅπου οὔτε σῆς οὔτε βρωσὶς ἀφανίζει, καὶ ὅπου κλέπτει οὐ διορύσσουσιν οὐδὲ κλέπτουσι· ὅπου γὰρ ἐστὶν ὁ θησανρός ὑμῶν. ἐκεῖ ἔσται καὶ ἡ καρδία ὑμῶν.

ΣΤ' 24 - 34. Οὐδεὶς δύναται δυοὶ κυρίους δουλεῖν· ἢ γὰρ

τὸν ἕνα μισήσει καὶ τὸν ἕτερον ἀγαπήσει, ἢ ἑνὸς ἀνθέξεται καὶ τοῦ ἑτέρου καταφρονήσει. οὐ δύνασθε Θεῷ δουλεῖν καὶ μαμωνᾷ. Διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν, μὴ μεριμνᾶτε τῇ ψυχῇ ὑμῶν τί φάγητε καὶ τί πίνητε, μηδὲ τῷ σώματι ὑμῶν τί ἐνδύσθησθε· οὐχὶ ἡ ψυχὴ πλεῖον ἐστί τῆς τροφῆς καὶ τὸ σῶμα τοῦ ἐνδύματος; ἐμβλέψατε εἰς τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ, ὅτι οὐ σπεύρουσιν οὐδὲ θερίζουσιν οὐδὲ συνάγουσιν εἰς ἀποθήκας, καὶ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος τρέφει αὐτά· οὐχ ὑμεῖς μᾶλλον διαφέρετε αὐτῶν; τίς δὲ ἐξ ὑμῶν μεριμνῶν δύναται προσθεῖναι ἐπὶ τὴν ἡλικίαν αὐτοῦ πηχυν ἕνα; καὶ περὶ ἐνδύματος τί μεριμνᾶτε; καταμάθετε τὰ κρίνα τοῦ ἀγροῦ πῶς αὐξάνει· οὐ κοπιᾷ οὐδὲ νήθει· λέγω δὲ ὑμῖν ὅτι οὐδὲ Σολομών ἐν πάσῃ τῇ δόξῃ αὐτοῦ περιεβάλετο ὥς ἓν τούτων. Εἰ δὲ τὸν χόρτον τοῦ ἀγροῦ, σήμερον ὄντα καὶ αὔριον εἰς κλίβανον βυλλόμενον, ὁ Θεὸς οὕτως ἀμφιένυσιν, οὐ πολλῶ μᾶλλον ὑμᾶς, ὀλιγόπιστοι; μὴ οὖν μεριμνήσητε λέγοντες, τί φάγωμεν ἢ τί πίομεν ἢ τί περιβαλλόμεθα; πάντα γὰρ ταῦτα τὰ ἔθνη ἐπιζητεῖ· οἶδε γὰρ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος ὅτι χρήσετε τοιῶν ἀπάντων. ζητεῖτε δὲ πρῶτον τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ, καὶ ταῦτα πάντα προστεθήσεται ὑμῖν. Μὴ οὖν μεριμνήσητε εἰς τὴν αὔριον· ἡ γὰρ αὔριον μεριμνήσει τὰ ἑαυτῆς· ἀρκετὸν τῇ ἡμέρᾳ ἡ κακία αὐτῆς.

Ζ' 1 - 8. Μὴ κρίνετε, ἵνα μὴ κριθήτε· ἐν ᾧ γὰρ κρίματι κρίνετε κριθήσεσθε, καὶ ἐν ᾧ μέτρῳ μετρεῖτε μετρηθήσεται ὑμῖν. τί δὲ βλέπεis τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ τοῦ ἀδελφοῦ σου, τὴν δὲ ἐν τῷ σῷ ὀφθαλμῷ δοκὸν οὐ κατανοεῖς; ἢ πῶς ἐρεῖς τῷ ἀδελφῷ σου, ἄφες ἐκβάλω τὸ κάρφος ἀπὸ τοῦ ὀφθαλμοῦ σου, καὶ ἰδοὺ ἡ δοκὸς ἐν τῷ ὀφθαλμῷ σου; ὑποκριτά, ἐκβαλε πρῶτον τὴν δοκὸν ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ σου, καὶ τότε διαβλέψεις ἐκβαλεῖν τὸ κάρφος ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ τοῦ ἀδελφοῦ σου. Μὴ δῶτε τὸ ἅγιον τοῖς κυσὶ μηδὲ βάλητε τοὺς μαργαρίτας ὑμῶν ἔμπροσθεν τῶν χοίρων, μήποτε καταπατήσωσιν αὐτοὺς ἐν τοῖς ποσὶν αὐτῶν καὶ στραφέντες ρήξωσιν ὑμᾶς. Αἰτεῖτε, καὶ δοθήσεται ὑμῖν, ζητεῖτε, καὶ εὕρήσετε, κρούετε, καὶ ἀνοιγήσεται ὑμῖν· πᾶς γὰρ ὁ αἰτῶν λαμβάνει καὶ ὁ ζητῶν εὕρισκει καὶ τῷ κρούοντι ἀνοιγήσεται.

Ζ' 13 - 21. Εἰσέλθετε διὰ τῆς στενῆς πύλης· ὅτι πλατεῖα ἡ πύλη καὶ εὐρύχωρος ἡ ὁδὸς ἡ ἀπάγουσα εἰς τὴν ἀπώλειαν, καὶ πολλοὶ εἰσιν οἱ εἰσερχόμενοι δι' αὐτῆς. ὅτι στενὴ ἡ πύλη καὶ τεθλιμμένη ἡ ὁδὸς ἡ ἀπάγουσα εἰς τὴν ζωὴν, καὶ ὀλίγοι εἰσιν οἱ εὕρισκοντες αὐτήν. Προσέχετε δὲ ἀπὸ τῶν ψευδοπροφητῶν, οἵτινες ἔρχονται πρὸς ὑμᾶς ἐν ἐνδύμασι προβάτων, ἔσθωθεν δὲ εἰσιν λύκοι ἄρπαγες· ἀπὸ τῶν καρπῶν αὐτῶν ἐπιγινώσεσθε αὐτούς. μήτι συλλέγουσιν ἀπὸ ἀκανθῶν σταφυλὴν ἢ ἀπὸ τριβόλων σῖκα; οἷτω πᾶν δένδρον ἀγαθὸν καρποὺς καλοὺς ποιεῖ, τὸ δὲ σαπρὸν δένδρον καρποὺς πονηροὺς ποιεῖ. οὐ δύναται δένδρον ἀγαθὸν καρποὺς πονηροὺς ποιεῖν, οὐδὲ δέν-

ὅρον πατρὸν καρποὺς καλοὺς ποιεῖν. πᾶν δένδρον μὴ ποιοῦν καρπὸν καλὸν ἐκκόπτεται καὶ εἰς πῦρ βάλλεται, ἄραγε ἀπὸ τῶν καρπῶν αὐτῶν ἐπιγνώσεσθε αὐτούς. Οὐ πᾶς ὁ λέγων μοι Κύριε Κύριε, εἰσελεύσεται εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, ἀλλ' ὁ ποιοῦν τὸ θέλημα τοῦ πατρὸς μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς.

Η' 19 - 22. Προσελθὼν εἷς γραμματεὺς εἶπεν αὐτῷ διδάσκαλε, ἀκολουθήσω σοι ὅπου ἂν ἀπέρχῃ, καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· αἱ ἀλώμεναι φθλοὺς ἔχουσι καὶ τὰ πτεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατασχηματίζεις, ὁ δὲ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἔχει τοῦ τὴν κεφαλὴν κλίνει. Ἐπειρος δὲ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ εἶπεν αὐτῷ· Κύριε, ἐπίτρεψόν μοι πρῶτον ἀπελθεῖν καὶ θάψαι τὸν πατέρα μου. ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ· ἀκολουθεῖ μοι καὶ ἄφες τοὺς νεκροὺς θάψαι τοὺς ἑαυτῶν νεκρούς.

Ι' 26 - 28. Οὐδὲν ἐστὶ κεκαλυμμένον ὃ οὐκ ἀποκαλυφθήσεται, καὶ κρυπτόν ὃ οὐ γνωσθήσεται. ὁ λέγω ὑμῖν ἐν τῇ σκοτίᾳ, εἵπατε ἐν τῷ φωτί, καὶ ὁ εἰς τὸ οὐκ ἀκούετε, κηρύττετε ἐπὶ τῶν δωματίων, καὶ μὴ φοβηθῆτε ἀπὸ τῶν ἀποχτεινόντων τὸ σῶμα, τὴν δὲ ψυχὴν μὴ δυναμένων ἀποκτείνειν, φοβηθῆτε δὲ μᾶλλον τὸν δυνάμενον καὶ ψυχὴν καὶ σῶμα ἀπολέσαι ἐν γέννῃ.

Ι' 37 - 39. Ὁ πατὴρ καὶ ἡ μητέρα ὑπὲρ ἐμὲ οὐκ ἔστι μοι ἄξιος· καὶ ὁ πατὴρ υἱὸν ἢ θυγατέρα ὑπὲρ ἐμὲ οὐκ ἔστι μοι ἄξιος. καὶ ὁ οὐ λαμβάνει τὸν σταυρὸν αὐτοῦ καὶ ἀκολουθεῖ ὀπίσω μου, οὐκ ἔστι μοι ἄξιος· ὁ εὐρών τὴν ψυχὴν οὐτοῦ ἀπολέσει αὐτήν, καὶ ὁ ἀπολέσας τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἔνεκεν ἐμοὶ εὐρῆσαι αὐτήν.

ΙΑ' 28 - 30. Λεῦτε πρὸς με πάντες οἱ κοπιῶντες καὶ πεφορτισμένοι, γὰρ ὁ ἀναπαύσω ὑμᾶς. ἄρατε τὸν ζυγὸν μου ἐφ' ὑμᾶς καὶ μάθετε ἀπ' ἐμοῦ, ὅτι πραῖός εἰμι καὶ ταπεινὸς τῇ καρδίᾳ καὶ εὐρήσετε ἀνάπαισιν ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν. ὁ γὰρ ζυγός μου χρηστός καὶ τὸ φορτίόν μου ἕλαφρόν ἐστιν.

ΙΒ' 46 - 50. Ἐπὶ δὲ αὐτοῦ λαλοῦντος τοῖς ὄχλοις, ἰδοὺ ἡ μήτηρ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ ἐστήκεισαν ἔξω. ζητοῦντες λαλήσαι αὐτῷ, εἶπε δὲ τις αὐτῷ· ἰδοὺ οἱ μήτηρ σου καὶ οἱ ἀδελφοί σου ἐστήκεισιν ἔξω ζητοῦντες σε ἰδεῖν. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπε τῷ λέγοντι αὐτῷ· τίς ἐστὶν ἡ μήτηρ μου καὶ τίνας εἰσὶν οἱ ἀδελφοί μου; καὶ ἐκτείνας τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπὶ τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ ἔφη· ἰδοὺ ἡ μήτηρ μου καὶ οἱ ἀδελφοί μου· ὅστις γὰρ ἂν ποιήσῃ τὸ θέλημα τοῦ πατρὸς μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς, αὐτός μου ἀδελφός καὶ ἀδελφὴ καὶ μήτηρ ἐστίν.

ΙΓ' 44 - 46. Ὅμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν θησαυρῷ κρυπμένῳ ἐν τῷ ἄγρῳ, ὃν εὐρών ἄνθρωπος ἔκρυψε, καὶ ἀπὸ τῆς χαρᾶς αὐτοῦ ἐπάγει καὶ πάντα ὅσα ἔχει πωλεῖ καὶ ἀγοράζει τὸν

ἀγρόν ἐκείνον. Πάλιν ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώ-
πῳ ἐμπόρῳ ζητοῦντι καλοὺς μαργαρίτας· ὃς εὐρὼν ἓνα πολυτίμιον
μαργαρίτην ἀπελθὼν πέπρακε πάντα ὅσα εἶχε καὶ ἡγόρασεν αὐτόν.

ΙΣΤ' 24 - 26. Εἰ τις θέλει ὀπίσω μου ἔλθεῖν, ἀπαρνησάσθω
ἑαυτόν καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ καὶ ἀκολουθείτω μοι· ὃς γὰρ
ἂν θέλῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ σῶσαι, ἀπολέσει αὐτήν· ὃς δ' ἂν ἀπολέσῃ
τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἔνεκεν ἐμοῦ, εὐρήσει αὐτήν. τί γὰρ ὠφελεῖται
ἄνθρωπος ἔαν τὸν κόσμον ὅλον κερδίσῃ, τὴν δὲ ψυχὴν αὐτοῦ ζημιω-
θῇ; ἢ τί δώσει ἄνθρωπος ἀντάλλαγμα τῆς ψυχῆς αὐτοῦ;

ΙΗ' 3 - 4. Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, εἰν μὴ στραφῆτε καὶ γένησθε ὡς
τὰ παῖδιά. οὐ μὴ εἰσέλθῃτε εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. ὅστις
οὖν ταπεινώσῃ ἑαυτόν ὡς τὸ παιδίον τοῦτο, οὗτός ἐστιν ὁ μεῖζων
ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν.

ΙΗ' 21 - 22. Τότε προσελθὼν αὐτῷ ὁ Πέτρος εἶπε· Κύριε,
ποσάκις ἁμαρτήσῃ εἰς ἐμὲ ὁ ἀδελφός μου καὶ ἀφήσω αὐτῷ; ἕως
ἐπτάκις; λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· οὐ λέγω σοι ἕως ἐπτάκις, ἀλλ' ἕως
ἑβδομηκοντάκις ἑπτά.

ΙΘ' 16 - 24. Καὶ ἰδοὺ εἰς προσελθὼν εἶπεν αὐτῷ· διδάσκαλε
ἀγαθέ, τί ἀγαθὸν ποιήσω ἵνα ἔχω ζωὴν αἰώνιον; ὃ δὲ εἶπεν αὐτῷ·
τί μὲ λέγεις ἀγαθόν; οὐδεὶς ἀγαθὸς εἰ μὴ εἷς ὁ Θεός. εἰ δὲ θέλεις
εἰσελθεῖν εἰς τὴν ζωὴν, τήρησον τὰς ἐντολάς. λέγει αὐτῷ· ποίως;
ὃ δὲ Ἰησοῦς εἶπε· τὸ οὐ φρονέσεις, οὐ μοιχεύσεις, οὐ κλέψεις, οὐ
ψευδομαρτυρήσεις, τίμα τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα, καὶ ἀγαπήσεις
τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν. λέγει αὐτῷ ὁ νεανίσκος· πάντα ταῦτα
ἐφυλαξάμην ἐκ νεότητός μου· τί ἔτι ὑστερῶ; ἔφη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· εἰ
θέλεις τέλειος εἶναι, ἵσταγε πώλησόν σου τὰ ὑπάρχοντα καὶ δός πτω-
χοῖς, καὶ ἔξεις θησαυρὸν ἐν οὐρανῷ, καὶ δεῦρο ἀκολουθεῖ μοι.
ἀκούσας δὲ ὁ νεανίσκος τὸν λόγον ἀπῆλθε λυτούμενος· ἦν γὰρ ἔχων
κτῆματα πολλά. Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· ἀμὴν λέγω
ὑμῖν ὅτι δυσκόλως πλούσιος εἰσελεύσεται εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐ-
ρανῶν. πάλιν δὲ λέγω ὑμῖν, ἐυκολώτερόν ἐστι κάμηλον διὰ τρυπή-
ματος ραφίδος διελθεῖν ἢ πλούσιον εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ
εἰσελθεῖν.

ΙΘ' 29 - 30. Πᾶς ὃς ἀφῆκεν οἰκίαν ἢ ἀδελφούς ἢ ἀδελφὰς
ἢ πατέρα ἢ μητέρα ἢ γυναῖκα ἢ τέκνα ἢ ἀγροὺς ἔνεκεν τοῦ ὀνό-
ματός μου, ἑκατονταπλασίονα λήψεται καὶ ζωὴν αἰώνιον κληρονο-
μήσει. Πολλοὶ δὲ ἔσονται πρῶτοι ἔσχατοι καὶ ἔσχατοι πρῶτοι.

Κ' 25 - 27. Ὁ δὲ Ἰησοῦς προσκαλεσάμενος τοὺς μαθητὰς αὐ-
τοῦ εἶπεν· οἴδατε ὅτι οἱ ἄρχοντες τῶν ἐθνῶν κατακυριεύουσιν αὐ-

τῶν καὶ οἱ μεγάλοι κατεξουσιάζουσιν αὐτῶν. οὐχ οὕτως ἔσται ἐν ὑμῖν, ἀλλ' ὅς ἐάν θέλῃ ἐν ὑμῖν μέγας γενέσθαι, ἔσται ὑμῶν διάκονος, καὶ ὅς ἐάν θέλῃ ἐν ὑμῖν εἶναι πρῶτος, ἔσται ὑμῶν δούλος.

ΚΒ' 34-40. Οἱ δὲ Φαρισαῖοι, ἀκούσαντες ὅτι ἐρίμωσε τοὺς Σαδδουκαίους, συνήχθησαν ἐπὶ τὸ αὐτό, καὶ ἐπηρώτησεν εἰς ἐξ αὐτῶν, νομιζὼς, πειράζων αὐτὸν καὶ λέγων· διδάσκαλε, ποία ἐντολὴ μεγάλη ἐν τῷ νόμῳ; ὁ δὲ Ἰησοῦς ἔφη αὐτῷ· ἀγαπήσεις Κύριον τὸν Θεόν σου ἐν ὅλῃ τῇ καρδίᾳ σου καὶ ἐν ὅλῃ τῇ ψυχῇ σου καὶ ἐν ὅλῃ τῇ διανοίᾳ σου. αὕτη ἐστὶ πρώτη καὶ μεγάλη ἐντολή. δευτέρα δὲ ὁμοία αὐτῇ· ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτὸν. ἐν ταύταις ταῖς δυσὶν ἐντολαῖς ὅλος ὁ νόμος καὶ οἱ προφῆται χορέμονται.

ΚΓ' 1-28. Τότε ὁ Ἰησοῦς ἐλάλησε τοῖς ὄχλοις καὶ τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ λέγων· ἐπὶ τῆς Μουσέως καθέδρας ἐκάθησαν οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι, πάντα οὖν ὅσα ἐὰν εἴπωσιν ὑμῖν τηρεῖν, τηρεῖτε καὶ ποιεῖτε. κατὰ δὲ τὰ ἔργα αὐτῶν μὴ ποιεῖτε· λέγουσι γάρ, καὶ οὐ ποιοῦσι. δεσμεύουσι γὰρ φορτία βαρεὰ καὶ δυσβάστακτα καὶ ἐπιτιθέουσιν ἐπὶ τὸν ὄμικρον τῶν ἀνθρώπων, τῷ δὲ δακτύλῳ αὐτῶν οὐ θέλουσι κινήσαι αὐτά. πάντα δὲ τὰ ἔργα αὐτῶν ποιοῦσι πρὸς τὸ θεαθῆναι τοῖς ἀνθρώποις. πλατύνουσι γὰρ τὰ φρυλακτήρια αὐτῶν καὶ μεγαλύνουσι τὰ χροῖσπεδα τῶν ἱματίων αὐτῶν. φιλοῦσιν δὲ τὴν πρωτοκαλίαν ἐν τοῖς δαίνοις καὶ τὰς πρωτοκαθεδρίας ἐν ταῖς συναγωγαῖς καὶ τοὺς ἀσπασίους ἐν ταῖς ἀγοραῖς καὶ καλεῖσθαι ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων ραββί ραββί. ὑμεῖς δὲ μὴ κληθῆτε ραββί· εἷς γὰρ ὑμῶν ἐστὶν ὁ διδάσκαλος, ὁ Χριστός. πάντες δὲ ὑμεῖς ἀδελφοί ἐστε, καὶ πατέρα μὴ καλέσητε ὑμῶν ἐπὶ τῆς γῆς· εἷς γὰρ ἐστὶν ὁ πατὴρ ὑμῶν, ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. μηδὲ κληθῆτε καθηγηταί, εἷς γὰρ ὑμῶν ἐστὶν ὁ καθηγητής, ὁ Χριστός. ὁ δὲ μεῖζων ὑμῶν ἔσται ὑμῶν διάκονος, ὅστις δὲ ὑψώσει ἑαυτὸν ταπεινωθήσεται, καὶ ὅστις ταπεινώσει ἑαυτὸν ὑψωθήσεται. Οὐαὶ δὲ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταί, ὅτι κατεσθίετε τὰς οἰκίας τῶν χηρῶν καὶ προφάσει μακρὰ προσενχόμενοι διὰ τοῦτο λήψετε περισσώτερον κρῖμα. Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταί, ὅτι ζλεῖτε τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν ἐμτροσθεν τῶν ἀνθρώπων· ὑμεῖς γὰρ οὐκ εἰσερχεσθε, οὐδὲ τοὺς εἰσερχομένους ἀφίετε εἰσελθεῖν. Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταί, ὅτι περιόχετε τὴν θάλασσαν καὶ τὴν ξηρὰν ποιῆσαι ἓνα προσήλυτον, καὶ ὅταν γένηται, ποιεῖτε αὐτὸν υἱὸν γεννῆς διπλοτέρου ὑμῶν. Οὐαὶ ὑμῖν, ὀδηγοὶ τυφλοί, οἱ λέγοντες· ὅς ἂν ὁμώσει ἐν τῷ ναῷ, οὐδέν ἐστιν, ὅς δ' ἂν ὁμώσει ἐν τῷ χρυσῷ τοῦ ναοῦ, ἀφείλει. μοῖροι καὶ τυφλοί! τίς γὰρ μεῖζων ἐστίν, ὁ χρυσὸς ἢ ὁ ναὸς ὁ ἁγιάζων τὸν χρυσόν; καὶ ὅς ἂν ὁμώσει ἐν τῷ θεοκρατηρίῳ, οὐδέν ἐστιν.

ὅς δ' ἂν ὁμώσει ἐν τῷ δώρῳ τῷ ἐπάνῳ αὐτοῦ, ὀφείλει. μωροὶ καὶ τυφλοὶ! τί γὰρ μεῖζον, τὸ δῶρον ἢ τὸ θυσιαστήριον τὸ ἀγιάζον τὸ δῶρον; ὁ οὖν ὁμώσας ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ ὁμνῶν ἐν αὐτῷ καὶ ἐν πᾶσι τοῖς ἐπάνῳ αὐτοῦ. καὶ ὁ ὁμώσας ἐν πᾶσι ναῶ ὁμνῶν ἐν αὐτῷ καὶ ἐν τῷ κατοικήσαντι αὐτόν· καὶ ὁ ὁμώσας ἐν τῷ οὐρανῷ ὁμνῶν ἐν τῷ θρόνῳ τοῦ Θεοῦ καὶ ἐν τῷ καθημένῳ ἐπάνῳ αὐτοῦ. Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταί, ὅτι ἀποδεκατοῦτε τὸ ἡδύσμον καὶ τὸ ἄνηθον καὶ τὸ κύμινον, καὶ ἀφήκατε τὰ βαρύτερα τοῦ νόμου, τὴν κρίσιν καὶ τὸν ἔλεον καὶ τὴν πίστιν· ταῦτα δὲ ἔδει ποιῆσαι κάκεινα μὴ ἀφίεναι. ὁδηγοὶ τυφλοί, οἱ διυλίζοντες τὸν κώνωπα, τὴν δὲ κίμην καταπίνοντες! Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταί, ὅτι καθαρίζετε τὸ ἔξωθεν τοῦ ποτηρίου καὶ τῆς παροψίδος, ἔσωθεν δὲ γέμουσιν ἐξ ἄρπαγῆς καὶ ἀδικίας. Φαρισαῖε τυφλέ, καθάρισον πρῶτον τὸ ἐντὸς τοῦ ποτηρίου καὶ τῆς παροψίδος, ἵνα γένηται καὶ τὸ ἔκτος αὐτῶν καθαρὸν. Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταί, ὅτι παρομοιάζεται τάφοις κεκονιαμένοις, οἵτινες ἔξωθεν μὲν φαίνονται ὡραῖοι, ἔσωθεν δὲ γέμουσιν ὀστέων νεκρῶν καὶ πάσης ἀκαθαρσίας. οὕτω καὶ ὑμεῖς ἔξωθεν μὲν φαίνεσθε τοῖς ἀνθρώποις δίκαιοι, ἔσωθεν δὲ μεστοὶ ἔστε ὑποκρισεως καὶ ἀνομίας.

ΚΕ' 34 - 40. Τότε ἔρει ὁ βασιλεὺς τοῖς ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ· δεῦτε οἱ εὐλογημένοι τοῦ πατρός μου, κληρονομήσατε τὴν ἡτοιμασμένην ὑμῖν βασιλείαν ἀπὸ καταβολῆς κόσμου. ἐπείνασα γάρ, καὶ ἐδώκατέ μοι φαγεῖν, ἐδίψησα, καὶ ἐποτίσατέ με, ξένος ἦμην, καὶ συνηγάγετέ με, γυνὴς, καὶ περιεβάλετέ με, ἡσθένησα καὶ ἐπεσκέψασθέ με, ἐν φυλακῇ ἦμην, καὶ ἦλθετε πρὸς με. τότε ἀποκριθήσονται αὐτῷ οἱ δίκαιοι λέγοντες· κύριε, πότε σε εἶδομεν πεινῶντα καὶ ἐθρέψαμεν, ἢ διψῶντα καὶ ἐποτίσαμεν; πότε δέ σε εἶδομεν ξένον καὶ συνηγάγομεν, ἢ γυνὸν καὶ περιεβάλομεν; πότε δέ σε εἶδομεν ἀσθενῆ ἢ ἐν φυλακῇ καὶ ἦλθομεν πρὸς σε; καὶ ἀποκριθεὶς ὁ βασιλεὺς ἔρει αὐτοῖς· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐφ' ὅσον ἐποιήσατε ἐνὶ τούτων τῶν ἀδελφῶν μου τῶν ἐλαχίστων, ἐμοὶ ἐποιήσατε.

Ἐπιλογή: Κωστής Μελισσαρόπουλος

(Συνεχίζεται)

ΠΟΙΗΤΙΚΗ ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ Ι Λ Ι Σ Ο Υ

Ὁ Τυχοδιώκτης

Τυχάνω φοιτητής τῆς Φιλοσοφικῆς
 καὶ μάλιστα τριτοετής.
 Ὅφειλω ὅμως μαθήματα «οὐκ ὀλίγα».
 Λέ φταίω ἐγώ.
 Τὸ ἐκπαιδευτικὸ σύστημα εἶναι σαθρό.
 Σκέφτομαι νὰ τὰ παρατήσω.
 Ἡ Φιλοσοφικὴ μυρίζει μούχλα.
 Ἐγὼ ἤμουν γι' ἄλλα γεννημένος.
 Ἐγὼ εἶμαι ἄνθρωπος τῆς δράσης.
 Ἀνὸ - τρία χρόνια ἀκόμη
 δικαιολογοῦμαι στὸν πατέρα μου σὰν φοιτητής.
 Μετὰ ἔχει ὁ Θεός.
 Καλοπερνᾶω ἐδῶ μὲ τὶς φιλεναδίτσες.
 Ὅλες τοὺς πέφτουν θύματα τῆς γοιτείας μου!
 Εἶμαι καὶ τὸ καυχιέμαι ὁ Δὸν Ζουάν τῆς πόλης.
 Τὴ θητεία μου τὴν ἀνέβαλα.
 Δὲν ξέρεις, μπορεῖ ἀργότερα νὰ μειωθεῖ, ἢ νὰ ἐξαγοράζεται,
 ἢ, γιατί ὄχι, νὰ καταργηθεῖ.
 Αὐτὸ θὰ ἦταν τὸ σωστότερο.
 Θᾶπρεπε νὰ τὸ ἐφάρμοζαν ὅλοι οἱ λαοί.
 ἴσως μετὰ γιὰ λίγα χρόνια νὰ μπαρζάρω.
 Περιπέτειες, ξένες γλῶσσες, ξένοι λαοί, θᾶναι ἐνδιαφέρον.
 Κι ἂν βαρεθῶ, βρὲ ἀδερφέ, τὰ παρατάω.
 Βρίσκω ἓνα στεριανὸ ἐπάγγελμα.
 Ἐχω ταλέντο στὴ ζωγραφικὴ.
 Δὲν ἀποκλείεται, μὲ λίγη τύχη, νὰ γίνω διάσημος καλλιτέχνης.
 Δὲ χολοσκᾶω ἐγὼ γιὰ τ' αὐριο.
 Τὸ πῆρα γὼ τὸ δίδαγμά μου ἀπ' τὴ Φιλοσοφία!

Κάλλιστος καὶ Θεοφύλακτος

Ὁ νέος καθηγητὴς τῆς φιλοσοφίας Κάλλιστος
 καὶ ὁ μέγας θεολόγος Θεοφύλακτος
 εἰς τὸ μεγάλο ἀμφιθέατρο τῆς Ὁρθοδόξου Ἀκαδημίας
 λογομαχοῦν περὶ τῆς ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ.
 Οἱ φοιτητὲς παρακολουθοῦν γοητευμένοι.
 Ὁ Κάλλιστος ἐσποῦδασε εἰς τὴν Γερμανίαν.
 Ἡ χώρα αὐτὴ κατ' ἐξοχὴν ἐνδείκνυται διὰ φιλοσοφικὰς σπουδὰς.
 Ὁ Θεοφύλακτος ἐξ ἄλλου τὴν φήμην τοῦ καλυτέρου θεολόγου ἔχει.
 Διαπνέεται ἀπὸ πίστη θεομὴ εἰς τὸν Θεόν.
 Τί λεπτύνοντα! Τί νοητικὰς ἀκροβασίες!
 Οἱ φοιτητὲς τάσσονται τῇ μιᾷ μὲ τὶς ἀπόψεις τῆς φιλοσοφίας
 μὲ τὶς ἀπόψεις τῆς θεολογίας τὴν ἄλλη.
 Ἐπὶ μίαν ὥρα διαλέγονται.
 Κανεῖς δὲν ἠμπορεῖ τὸν ἄλλον νὰ μεταπείσει.
 Ξαφνικὸ καὶ ἀπροσδόκητο γιὰ τοὺς φοιτητὲς τὸ τέλος.
 Ἡ ἐκκλησία ἔχασε τὸ τραῖνο τῆς κοινωνίας.
 Ἀναγκάζεται νὰ παραδεχθῇ ὁ μέγας θεολόγος.
 Αὐτὸ τὸ τραῖνο δίχως ὁδηγὸν βαδίζει στὸ γκρεμό.
 Παραδέχεται ὁ νέος καθηγητὴς τῆς φιλοσοφίας.
 Ποιὸς κέρδισε τὴ λογομαχίαν; Ἀναρωτιῶνται οἱ φοιτητὲς.
 Νικήθηκε ὁ θεολόγος, ἔλεγον μερικοί.
 Νικήθηκε ὁ φιλόσοφος, ἔλεγον κάποιοι ἄλλοι.

Ρέθυμνο, 22.6.80

Βάνα Βαβέτση
 φοιτήτρια Φιλοσοφικῆς

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΒΑΛΑΣΚΑΝΤΖΗΣ

Ὁ ποιητής

Μετὰ τὴ μύση, ἔπρεπε νὰ περάσει
ἓνας χρόνος
γιὰ νὰ γίνει ἡ τελετὴ τῆς ἐποπτείας.

Ἦρθε λοιπὸν κ' ἔδειξε στοὺς ἑκτόπτες
«τὸν ἐν σιγῇ θεριζόμενον σιάχυν»
κι ἀντί, ὅπως ἐσυνήθιζετο, νὰ προσκυνήσει
καὶ νὰ γίνει δεκτός, ὅλοι
οἱ ἑκτόπτες ἔπασαν καὶ τὸν προσκύνησαν.

Αὐτὸς χαιρέτησε μὲ σεμνὴ κίνησι
καὶ πέρασε στὸν ἄλλο θάλαμο
νὰ συνεχίσει τὴ μοναξιά του.

(Ἀμυχές, 1979)

ΛΕΟΝΤΙΟΣ Κ. ΣΦΑΙΡΟΠΟΥΛΟΣ

Γεωμετρικά

Προσπαθῶ νὰ βοῶ τὰ σχήματα.
Γύρω μου διακρίνω καθαρά
τὰ πολύγωνα τῆς ὑπεκφυγῆς,
τὸ ὀρθογώνιο τῆς ὑποκρισίας,
τὴ σφαῖρα τῆς ἀνευθυνότητας.
Μπερδεύομαι ἀνεπανόρθωτα
στὶς ἐλλειπτικὲς τροχιὲς τῆς ἀβε-
βαιότητας,
στὶς γωνιὲς τῆς σφαλερῆς θεώ-
ρησης.

Μὰ ποῦ εἶναι ἐπιτέλους
τὸ τετράγωνο τῆς λογικῆς
κι ἡ εὐθεΐα τῆς εἰλικρίνειας;

(Περ. Σύγχρονη Σκέψη)

ΘΑΛΗΣ ΡΗΤΟΡΙΔΗΣ

Φιγούρισμα

Θὰ γελάσουν μαζί μας
τὰ ζῶα κι οἱ σκώληκες,
τὰ δέντρα κι οἱ πέτρες,
ἂν γνώριζαν πῶς εἶμαστε
οἱ μεγάλοι φορεῖς
τῆς Ἀδικίας στὴ Γῆς,
τοῦ Φόβου καὶ τοῦ Μίσους
καὶ τῆς Καταστροφῆς,
πῶχουμε φιογκοδέσει
μιὰ φιγούρα μονάχα,
τὸ Χαμόγελο τῆς Σοφίας
στῆς Ψυχῆς μας τὸ πέτο.

Ὁ πειρασμός

Ὁ πειρασμός τῆς Ἀγνοίας
πῶχει ταυτότητα
τὴν Ἀμάθεια τῶν μαζῶν,
ἂν δὲν εἶχε καρτέρι
αἰχμαλωσίας τ' Ἀνθρώπου,
νὰ τὸν ὀδηγήσει
στὰ ἐρέβη τῆς Ἀγωνίας
ποὺ βελονιάζουν τὴν Ψυχή,
ὁ Ἀνθρώπος θὰ ρίζωνε
στὴ χλόη τῆς Γαλήνης,
κι ὁ κόσμος τῆς Γῆς
θαῖταν πλέρια σπαρμένος
μὲ γόνιμους σπόρους
καὶ σοδειᾶς εὐφορίας.

(Σφενδονιές, Ρώμη, 1979)

Ο ΚΡΙΣΝΑΜΟΥΡΤΙ ΓΙΑ ΤΟΝ ΔΙΑΛΟΓΙΣΜΟ

ΕΠΙΛΟΓΗ : Κωστής Μελισσαρόπουλος

(Συνέχεια από το προηγούμενο τεύχος)

**’Από ομιλία στο Saanen της Έλβετίας,
30 ’Ιουλίου 1964**

Μου φαίνεται ότι ένα από τα πιο σημαντικά πράγματα στη ζωή είναι να ξεκαθαρίσουμε τον νου, να αδειάσουμε τον νου από κάθε πείρα και σκέψη, ώστε να γίνη καινούργιος, φρέσκος, άθωος. Γιατί μόνον ο άθωος νους, μέσα στην έλευθερία του, μπορεί να ανακαλύψη τι είναι αληθινό.

Ζούμε με γνώσεις και πληροφορίες, και νομίζουμε ότι οι γνώσεις και πληροφορίες είναι αρκετές. Άλλα χωρίς διαλογισμό, ή ζωή μας είναι πολύ ρηχή. Με τη λέξη «διαλογισμός», δεν έννοω συγκέντρωση ή προσευχή. Για να βρεθῇ κανείς σε

μιὰ κατάσταση διαλογισμοῦ, ἢ μᾶλλον νὰ ἔλθῃ ὡς αὐτήν, φυσικά, εὐκόλα, χωρὶς προσπάθεια, πρέπει ν' ἀρχίσῃ νὰ κατανοῇ τὸν ἐπιφανειακὸ καθημερινὸ νοῦ, τὸν νοῦ ποὺ εἶναι τόσο εὐκόλα ἱκανοποιημένος μὲ πληροφορίες.

“Ὅλες οἱ δραστηριότητές μας, ὅλες οἱ συγκινήσεις μας, ὅλες οἱ ἀντιδράσεις τῶν νεύρων μας εἶναι πολὺ ἐπιφανειακές. Ζώντας στὴν ἐπιφάνεια, ὅπως οἱ περισσότεροί ἀπὸ μᾶς, προσπαθοῦμε νὰ βροῦμε τὰ βάθη, προσπαθοῦμε νὰ προχωρήσουμε ὅλο καὶ πὺρ βαθειὰ κάτω ἀπὸ τὴν ἐπιφάνεια. “Ὅσο περισσότερο νοήμονες, περισσότερο διανοητικοί, περισσότερο φλογεροὶ εἴμαστε, τόσο πὺρ ἔντονη εἶναι ἡ ἐπίγνωσή μας τῆς ἐπιπολαιότητος τῆς ὑπάρξεώς μας.

“Ὁ ἐπιφανειακὸς νοῦς προσπαθεῖ νὰ ἀνακαλύψῃ τὸν σκοπὸ τῆς ζωῆς, ἢ ζητάει μιὰ συγταγή, ποὺ θὰ δώσῃ στὴ ζωὴ του ἓναν σκοπὸ, ἀγωνίζεται νὰ ζήσει σύμφωνα μὲ μιὰ ἀντίληψη ποὺ συνέλαβε, ἢ μὲ μιὰ πίστη ποὺ ἔχει παραδεχθῇ καὶ ἡ δραστηριότητά του ἐξακολουθεῖ νὰ εἶναι ἐπιφανειακή. Πρέπει νὰ ἰδῇ κανεὶς αὐτὸ τὸ γεγονός πολὺ καθαρά.

Καμμιά ἐπιχειρηματολογία γιὰ τὴν ἔρευνα τῆς ἀληθείας τῶν γνωμῶν δὲν μπορεῖ νὰ φέρῃ κατανοησι. Αὐτὸ ποὺ εἶναι ἀπαραίτητο, εἶναι ἡ εὐαισθησία, ἡ ἐπίγνωσι, ἡ ἀμφιβολία, ἡ διστακτικότητα, ποὺ δίνουν στὸν νοῦ τὴν ἱκανότητα νὰ ἀντιλαμβάνεται.

Ποιὰ εἶναι ἡ φύσις τῆς πείρας; “Ὅλοι θέλουμε καινούργιες πείρες. Δὲν θέλουμε; Εἴμαστε κουρασμένοι ἀπὸ τὸ παλιό, ἀπὸ τὰ πράγματα ποὺ μᾶς ἔχουν φέρει πόνον, ἢ μᾶς ἔχουν προξενήσει λύπη. Ἡ ρουτίνα στὸ γραφεῖο, οἱ λειτουργίες τῶν ἐκκλησιῶν, ἡ κυριαρχία τοῦ Κράτους. Βαρέθηκε κανεὶς ὅλα αὐτά, κουράστηκε, ἐξαντλήθηκε ἀπ' αὐτὰ καὶ ζητάει περισσότερη πείρα σὲ διαφορετικὰ ἐπίπεδα.

Βλέποντας τὴν περιορισμένη φύσις τῆς ἐγωκεντρικῆς δραστηριότητος, ζητᾶμε περισσότερη καὶ πλατύτερη πείρα, ἢ ζητᾶμε νὰ γνωρίσουμε πῶς νὰ διασπάσουμε αὐτὸ τὸν περιορισμό, γιὰ νὰ βροῦμε κάτι μεγαλύτερο. Ἀλλὰ ὅλες αὐτὲς οἱ ἀναζητήσεις ἐξακολουθοῦν νὰ εἶναι ὁ ἴδιος μηχανισμὸς τῆς ἐγωκεντρικῆς δραστηριότητος, ἡ ἴδια δραστηριότης τῆς συσσωρεύσεως πείρας, εἴτε εἶναι πείρα ἑνὸς λεπτοῦ, εἴτε μιᾶς ἡμέρας, εἴτε ἑκατομμυρίων χρόνων.

Γεννιέται τὸ ἐρώτημα: εἶναι δυνατόν νὰ εἶναι κανεὶς ἐλεύθερος ἀπὸ ὅλες τῆς ἐγωκεντρικῆς δραστηριότητες, χωρὶς προσπάθεια;

Ἡ λέξις «διαλογισμὸς» σημαίνει νὰ σκέπτεται κανεὶς γιὰ κάτι, νὰ ἐρευνᾷ, νὰ ἐμβαθύνῃ σὲ κάτι. κι' ἀκόμη μπορεῖ νὰ σημαίῃ μιὰ κατάσταση τοῦ νοῦ, ποὺ ἀτενίζει μὲ προσοχή,

χωρίς την πορεία της σκέψεως. Είναι μιὰ λέξη, πού ἔχει πολὺ μικρὴ σημασία στὴ Δύση, ἀλλὰ ἐξαιρετικὴ σημασία στὴν Ἀνατολή. Πολλοὶ ἔχουν γράψει γι' αὐτὸ τὸ θέμα καὶ ὑπάρχουν πολλὰς σχολὰς πού ὑποστηρίζουν διάφορες μεθόδους ἢ συστήματα διαλογισμοῦ. Γιὰ μένα, κανένα ἀπ' αὐτὰ τὰ συστήματα δὲν εἶναι διαλογισμὸς.

Διαλογισμὸς εἶναι τὸ τέλειο ἄδειασμα τοῦ νοῦ. Καὶ δὲν μπορεῖ κανεὶς ν' ἀδειάσῃ τὸν νοῦ μὲ τὴ βία, σύμφωνα μὲ μιὰ μέθοδο, ἓνα σύστημα, μιὰ σχολή. Εἶναι ἀπαραίτητο καὶ πρέπει κανεὶς νὰ ἰδῇ τὴν ἀπάτη ὅλων τῶν συστημάτων. Ἡ ἐξάσκηση ἑνὸς συστήματος διαλογισμοῦ εἶναι ἐπιδίωξη πείρας, εἶναι μιὰ προσπάθεια, μιὰ δοκιμὴ νὰ ἐπιτύχῃ κανεὶς μιὰ ἀνώτερη πείρα, ἢ τὴν «τελική» πείρα. "Όταν ὁμως κανεὶς ἔχῃ καταλάβει τὴ φύση τῆς πείρας, τὰ ἀγνοεῖ ὅλα αὐτά, τὰ πετάει, ἔχει ἐξοφλήσει μιὰ γιὰ πάντα μ' αὐτά, γιατί ὁ νοῦς του δὲν ἀκολουθεῖ πιά κανένα, δὲν ἐπιδιώκει πιά πείρα, δὲν ἐπιθυμεῖ ὁράματα, μιὰ πού κατενόησε τελείως ὅτι κάθε ἀναζήτησις γιὰ ὁράματα, κάθε τεχνητὴ ἐξύψωση ἀνασθησίας διὰ μέσου ναρκωτικῶν, διὰ μέσου πειθαρχήσεως, διὰ μέσου τελετουργιῶν, διὰ μέσου προσευχῆς, εἶναι ἐγωκεντρικὴ δραστηριότης.

Τὸ νὰ παρατηρῇ κανεὶς κάθε κίνηση τῆς σκέψεως καὶ ἐπιθυμίας, τὴ λαχτάρα γιὰ καινούργιες πείρες, τὴν κίνηση τῆς συνταυτίσεως τοῦ ἑαυτοῦ μὲ κάτι, — ἀπλῶς νὰ παρατηρῇ καὶ νὰ κατανοῇ ὅλα αὐτά — φέρνει φυσικὰ μιὰ εὐκολὴ ἐλεύθερη πειθάρχησις. Μ' αὐτὴ τὴν πειθάρχησις τῆς κατανοήσεως ἔρχεται μιὰ ἰδιότης ἀμέσου ἐπαγνώσεως, κατ' εὐθείαν ἀντιλήψεως, μιὰ κατάστασις πλήρους προσοχῆς. Σ' αὐτὴ τὴν προσοχὴ ὑπάρχει ἀρετὴ.

Πρέπει νὰ ἔχετε ἓναν ἐνάρετο νοῦ. Ἀλλὰ ἓνας νοῦς, ὁ οἷοις ἀπλῶς συμμορφώνεται στὰ κοινωνικὰ καὶ θρησκευτικὰ ὑποδείγματα μιᾶς ἰδιαίτερης κοινωνίας, δὲν εἶναι ἐνάρετος. Πρέπει νὰ ὑπάρχῃ ἀρετὴ, γιατί χωρὶς ἀρετὴ, δὲν ὑπάρχει ἐλευθερία. Ἀλλὰ ὅπως ἡ ταπεινοφροσύνη, ἔτσι καὶ ἡ ἀρετὴ δὲν μπορεῖ νὰ καλλιεργηθῇ. Δὲν μπορείτε νὰ καλλιεργήσετε ἀρετὴ, ὅπως δὲν μπορείτε νὰ καλλιεργήσετε ἀγάπη. Ἀλλὰ ὅταν ὑπάρχῃ πλήρης προσοχή, ὑπάρχει ἐπίσης ἀρετὴ καὶ ἀγάπη. Ἀπ' αὐτὴ τὴν πλήρη προσοχὴ ἔρχεται ὁλοκληρωτικὴ σιωπὴ, ὅχι μόνον στὸ ἐπίπεδο τοῦ συνειδητοῦ νοῦ, ἀλλὰ καὶ στὸ πεδίο τοῦ μὴ συνειδητοῦ.

Στὴν ὁλοκληρωτικὴ σιωπὴ ὑπάρχει εἰρήνη. Δὲν εἶναι ἡ εἰρήνη τῶν πολιτικῶν, οὔτε ἡ εἰρήνη μεταξὺ δύο πολέμων. Εἶναι μιὰ εἰρήνη πού δὲν ἔχει γεννηθῇ ἀπὸ ἀντίδραση. "Όταν ὁ νοῦς εἶναι τόσο ἥρεμος, ἀκίνητος, σιωπηλός, μπορεῖ νὰ προχωρήσῃ. Ἡ κίνηση τῆς σιωπῆς εἶναι ἐντελῶς διαφορετικὴ

ἀπὸ τὴν κίνηση τῆς ἐγκεντρικῆς δραστηριότητος. Αὐτὴ ἡ κίνηση τῆς σιωπῆς εἶναι δημιουργία.

Μόνον νὰ ἀγνίζετε, νὰ κοιτάζετε, νὰ παρατηρῆτε, μὲ στοργή, μὲ ἀγάπη. Ἀλλὰ δὲν μπορεῖτε νὰ ἔχετε ἀγάπη, ἂν δὲν εἴσθε ταπεινός. Καὶ ἡ ταπεινοφροσύνη εἶναι δυνατὴ μόνον ὅταν δὲν ζητᾶτε κάτι, οὔτε ἀπὸ τὸν Θεό, οὔτε ἀπὸ κάποιο ἀνθρώπινον ὄν.

Ἀπὸ ὁμιλία στὸ "Ἀμστερνταμ, 19 Μαΐου 1968

Ἡ λέξη διαλογισμὸς ἔχει μᾶλλον διαφθορῇ, ὅπως ἡ ἀγάπη ἔχει λερωθῇ. Ἀλλὰ εἶναι μιὰ ἀξιαγάπητη λέξη, ἔχει πάρα πολλὴ σημασία, ὑπάρχει πάρα πολλὴ ὁμορφιά, ὅχι σ' αὐτὴ τὴν ἴδια τὴ λέξη, ἀλλὰ στὴ σημασία πού ὑπάρχει πίσω ἀπ' αὐτὴ τὴ λέξη. Καὶ πρόκειται νὰ δοῦμε, γιὰ τὸν ἑαυτό μας ὁ καθένας, ἂν μπορούμε νὰ βρεθοῦμε ξαφνικά σ' αὐτὴ τὴν κατάσταση τοῦ νοῦ, ἢ ὁποῖα βρίσκεται πάντα σὲ διαλογισμό.

Γιὰ νὰ βάλῃ κανεὶς σωστὴ βάση γι' αὐτὸ τὸν διαλογισμό, πρέπει νὰ καταλάβῃ τί εἶναι ζωὴ, ζωὴ καὶ θάνατος. Ἡ κατανόηση τῆς ζωῆς καὶ ἡ ἐξαιρετικὴ σημασία τοῦ θανάτου, εἶναι διαλογισμός. Διαλογισμὸς δὲν εἶναι τὸ νὰ ψάχνῃ κανεὶς καὶ νὰ βρίσκῃ κάποια βαθειὰ μυστικὴ ἐμπειρία, οὔτε — ὅπως γίνεταί στὴν Ἀνατολὴ — μιὰ ἐπανάληψη λέξεων, μιὰ συνεχὴς ἐπανάληψη σερᾶς λέξεων, ὅσοδήποτε ἁγιασμένων, ὅσοδήποτε ἀρχαίων. Αὐτὸ κάνει τὸν νοῦ ἥρεμο, ἀλλὰ ἐπίσης τὸν κάνει μᾶλλον νωθρόν, ἀνόητον, ὑπνωτισμένον. Μποροῦσατε, ἀντὶ αὐτοῦ, νὰ πάρετε ἓνα ἡρεμιστικό, πρᾶγμα πού εἶναι πολὺ πρὸ εὐκόλου. Ἐπομένως, ἡ ἐπανάληψη τῶν λέξεων, ἡ αὐτοῦπνωσις, τὸ νὰ ἀκολουθῆτε ἓνα σύστημα ἢ μιὰ μέθοδο, ὅλα αὐτὰ δὲν εἶναι διαλογισμός.

"Ὅταν ἓνας λέει ὅτι ἔχει μιὰ ἐμπειρία τοῦ πραγματικοῦ, νὰ δυσπιστῆτε πρὸς αὐτόν, νὰ μὴ δέχεσθε τὴν αὐθεντία του. "Ὅλοι θέλουμε νὰ δεχθοῦμε κάποιον πού ὑπόσχεταί κάτι, γιατί δὲν ἔχουμε φῶς μέσα μας, ἀλλὰ κανεὶς δὲν μπορεῖ νὰ σᾶς δώσῃ αὐτὸ τὸ φῶς, κανεὶς, οὔτε Γκουρού, οὔτε δάσκαλος, οὔτε Σωτήρας, κανεὶς.

Ἐπειδὴ ἔχουμε δεχθῇ τόσες πολλὰς αὐθεντίες στὸ παρελθόν, ἔχουμε τοποθετήσῃ τὴν πίστη μας σὲ ἄλλους, πού μᾶς ἔχουν ἐκμεταλλευθῇ, ἢ μᾶς ἔχουν κάνει τελείως ἀποτυχημένους. Κανεὶς δὲν μπορεῖ νὰ μᾶς δώσῃ αὐτὸ τὸ φῶς, πού ποτὲ δὲν πεθαίνει.

Τὸ νὰ ἀκολουθῇ κανεὶς, δὲν συνεπάγεται μόνον τὴν ἀρνηση τῆς δικῆς του διαύγειας, τῆς δικῆς του ἔρευνας, ἀκεραιότητος καὶ εὐθύτητος, ἀλλὰ συνεπάγεται ἐπίσης τὸ ὅτι στὸ νὰ ἀκολουθῇς ἔχεις σὰν κίνητρό σου μὴν ἀμοιβή. Ἡ ἀλήθεια ὅμως δὲν εἶναι μὴ ἀμοιβή. "Αν κανεὶς τὸ καταλαβαίνει αὐτό, τότε κάθε μορφὴ ἀμοιβῆς καὶ τιμωρίας πρέπει νὰ ἀπορριφθῇ, πρέπει νὰ τεθῇ κατὰ μέρος. Ἡ αὐθεντία συνεπάγεται φόβο. Τὸ νὰ πειθαρχῇ κανεὶς τὸν ἑαυτό του ἀπὸ φόβο μὴ δὲν κερδίσῃ ἐκεῖνο ποὺ ὁ ἐκμεταλλευτής, ἐν ὀνόματι τῆς ἀληθείας ἢ τῆς ἐμπειρίας, λέει, εἶναι τὸ νὰ ἀρνεῖται τὴ δική του διαύγεια καὶ ἐντιμότητα. "Αν λέει ὅτι πρέπει νὰ διαλογιζώμαστε, πρέπει νὰ ἀκολουθοῦμε ἕνα ὠρισμένο μονοπάτι, ὠρισμένο σύστημα, προφανῶς ἔχετε διαμορφώσει τὸν ἑαυτό σας σύμφωνα πρὸς αὐτὸ τὸ σύστημα ἢ μέθοδο. "Ἰσως θὰ ἐπιτύχετε αὐτὸ ποὺ ἡ μέθοδος ὑπόσχεται, ἀλλὰ δὲν θὰ εἶναι τίποτα ἄλλο ἀπὸ στάχτες. Γιατὶ τὸ κίνητρο εἶναι ἡ ἐπίτευξη, ἡ ἐπιτυχία, καὶ στὸ βάθος αὐτοῦ ὑπάρχει φόβος.

Ἡ κοινωνία μὲ τὴν ἠθικὴ της λέει ὅτι μπορεῖτε νὰ εἰσθε ἀπληστοι, μπορεῖτε νὰ σκοπώνετε ἕναν ἄλλον ἐν ὀνόματι τοῦ Θεοῦ, ἐν ὀνόματι τῆς χώρας σας, ἐν ὀνόματι ἐνὸς ἰδεώδους. Μπορεῖτε νὰ εἰσθε ἀνταγωνιστικός, φθονερός. Μικὰ τέτοια ἠθικὴ δὲν εἶναι καθόλου ἠθικὴ.

Πρέπει ὀλοκληρωτικὰ νὰ ἀρνηθῇτε αὐτὴ τὴν ἠθικὴ μέσα σας γιὰ νὰ εἰσθε ἐνάρτεος. Αὐτὴ εἶναι ἡ ὁμορφιὰ τῆς ἀρετῆς. Ἡ ἀρετὴ δὲν εἶναι μὴ συνήθεια, δὲν εἶναι κάτι στὸ ὁποῖον ἐξασκεῖσθε μέρα μὲ τὴν ἡμέρα, μὲ τὸν σκοπὸ νὰ εἰσθε ἐνάρτεος. Αὐτὸ εἶναι μηχανικὸ, μὴ ρουτίνα χωρὶς σημασία. Ἀλλὰ τὸ νὰ εἶσαι ἐνάρτεος σημαίνει νὰ γνωρίζεις τί εἶναι ἀταξία. Ἀταξία, ποὺ εἶναι αὐτὴ ἡ ἀντίφαση μέσα μας, αὐτὸς ὁ σπαραγμὸς τῶν διαφορῶν εὐχαριστήσεων, ἐπιθυμιῶν καὶ φιλοδοξιῶν, ἀπληστίας, φθόνου, φόβου, ὅλα αὐτά. Αὐτὲς εἶναι οἱ αἰτίες τῆς ἀταξίας μέσα μας καὶ ἔξω, ἐσωτερικὰ καὶ ἔξωτερικὰ.

Στὴν ἀρνηση τῆς ἀταξίας ὑπάρχει τάξη. Ἡ τάξη εἶναι μέρος τοῦ διαλογισμοῦ. Ἡ τάξη εἶναι ὁμορφιά. Ὑπάρχει τόσο λίγη ὁμορφιά στὴ ζωὴ μας! Ἡ ὁμορφιά δὲν βρίσκεται στὰ κτίρια, στὰ ἀγάλματα, οὔτε στὰ σύννεφα, στὰ φύλλα ἢ στὸ νερό. Ὁμορφιά βρίσκεται ὅπου ὑπάρχει τάξη. Σ' ἕναν νοῦ ποὺ δὲν ἔχει σύγχυση, ὁ ὁποῖος εἶναι ἀπολύτως σὲ τάξη. Καὶ μπορεῖ νὰ ὑπάρχη τάξη, μόνον ὅπου ὑπάρχει ὀλοκληρωτικὴ αὐτοἀρνηση, ὅταν τὸ «ἐγὼ» δὲν ἔχει καμμιά σημασία. Τὸ τέλος τοῦ «ἐγὼ» εἶναι μέρος τοῦ διαλογισμοῦ. Αὐτὸς εἶναι ὁ μεγαλύτερος, ὁ μόνος διαλογισμός.

Ὁ διαλογισμὸς εἶναι ἡ κατανόηση τῆς ζωῆς, ποὺ εἶναι τὸ νὰ ἐπιφέρουμε τάξη. Τάξη εἶναι ἀρετή, ἡ ὁποία εἶναι φῶς.

Αὐτὸ τὸ φῶς δὲν τὸ ἀναψε κάποιος ἄλλος, ὁσοδήποτε πεπειραμένος, ὁσοδήποτε ἑξυπνος, ὁσοδήποτε πολυμαθής, ὁσοδήποτε πνευματικός. Κανένας στὴ γῇ ἢ στὸν οὐρανὸ δὲν μπορεῖ νὰ τὸ ἀνάψει, ἐκτὸς ἀπὸ σᾶς τὸν Ἰδιο, μὲ τῇ δικῇ σας κατανόηση καὶ διαλογισμῷ.

Νὰ πεθαίνετε γιὰ κάθε τι μέσα σας. "Ετσι, ἡ ἀγάπη εἶναι ἀθῶα καὶ φρέσκια, νέα καὶ διαυγής. "Αν ἔχετε ἐγκαταστήσει αὐτὴ τὴν τάξη, αὐτὴ τὴν ἀρετὴ, αὐτὴ τὴν ὁμορφιά, αὐτὸ τὸ φῶς μέσα σας, τότε καὶ μόνον τότε μπορεῖτε νὰ προχωρήσετε. Τοῦτο σημαίνει ὅτι ὁ νοῦς, ἔχοντας τάξη, ποὺ δὲν προέρχεται ἀπὸ σκέψη, αὐτὸς ὁ νοῦς γίνεται τελειῶς ἡσυχος, σιωπηλός, χωρὶς καμμιὰ προσπάθεια χωρὶς καμμιὰ πειθαρχία.

Στὸ φῶς αὐτῆς τῆς σιωπῆς, ὅλες οἱ δράσεις μπορεῖ νὰ συμβαίνουν, ἡ καθημερινή σας ζωὴ μπορεῖ νὰ εἶναι λουσιμένη ἀπ' αὐτὴ τὴ σιωπῇ. "Αν κανεὶς θὰ ἦταν ἀρκετὰ τυχερὸς νὰ ἔχη προχωρήσει τόσο μακριά, τότε σ' αὐτὴ τὴ σιωπῇ ὑπάρχει μιὰ ἐντελῶς διαφορετικὴ κίνηση, ἡ ὁποία δὲν ἀνήκει σὶν χρόνον, ἡ ὁποία δὲν ἀποτελεῖται ἀπὸ λέξεις, ἡ ὁποία δὲν μετριέται ἀπὸ τὴ σκέψη, γιὰτὶ εἶναι πάντα καινούργια.

Εἶναι αὐτὸ τὸ ἀπροσμέτρητο κάτι, ποὺ ὁ ἄνθρωπος ἔχει ζητήσῃ αἰωνίως. Πρέπει ὅμως νὰ τὸ ἀνακαλύψετε μόνος σας, δὲν μπορεῖ νὰ σᾶς δοθῇ. Δὲν εἶναι οὔτε ἡ λέξη, οὔτε τὸ σύμβολο, αὐτὰ εἶναι καταστρεπτικά. Γιὰ νὰ ἔλθετε σ' αὐτὴ τὴν κατάσταση, πρέπει νὰ ἔχετε πλήρη τάξη, ὁμορφιά, ἀγάπη. Ἐπομένως, πρέπει νὰ πεθαίνετε γιὰ κάθε πρᾶγμα ποὺ γνωρίζετε ψυχολογικά, ἔτσι ποὺ ὁ νοῦς σας νὰ εἶναι διαυγής, ὄχι τυραννικός. "Ετσι, ποὺ νὰ βλέπη τὰ πράγματα ὅπως εἶναι, ἐξωτερικὰ καὶ ἐσωτερικὰ.

Διαλογισμὸς - 1969

Ὁ διαλογισμὸς εἶναι ἓνα ἀπὸ τὰ πρὸ ἐξαιρετικὰ πράγματα, κοὶ ἂν δὲν ξέρετε τί εἶναι, εἴσθε σὰν τὸν τυφλὸ ἄνθρωπο σὲ κόσμῳ λαμπερῶν χρωμάτων, σκιῶν καὶ κινουμένων φωτῶς. Δὲν εἶναι μόνον μιὰ διανοητικὴ ὑπόθεση, ἀλλὰ ὅταν ἡ καρδιά εἰσχωρῇ μέσα σὸ νοῦ, ὁ νοῦς ἔχει ἐντελῶς διαφορετικὴ ιδιότητα. Εἶναι πράγματι, τότε, χωρὶς ὅρια, ὄχι μόνον στὴν ἰκανότητά του νὰ σκέπτεται, νὰ δρᾷ ἀποτελεσματικά, ἀλλὰ ἐπίσης στὴν αἴσθηση τοῦ νὰ ζῇ σ' ἓναν ἀπέραντο χώρο, ὅπου ἀποτελεῖ μέρος τοῦ κάθε πράγματος. Ἡ διαλογισμὸς εἶναι ἡ κίνηση τῆς ἀγάπης. Δὲν εἶναι ἡ ἀγάπη τοῦ ἑνὸς ἢ τῶν πολλῶν. Εἶναι σὰν τὸ νερό, ποὺ ὁ καθένας μπορεῖ νὰ πιῇ ἀπὸ μιὰ στάμνα, εἴτε χρυσὴ εἴτε πῆλινη. Εἶναι ἀνεξάντλητο. Καὶ ἓνα ἰδιαιτέρο πρᾶγμα λαμβάνει χώραν, τὸ ὁποῖον, οὔτε ναρκωτικό, οὔ-

τε αὐτοῦ πνωση δὲν μπορεῖ νὰ φέρη, εἶναι: σὰν ὁ νοῦς νὰ εἰσχωρή μέσα στὸν ἑαυτό του, ἀρχίζοντας ἀπὸ τὴν ἐπιφάνεια καὶ εἰσδύοντας ὅλο καὶ πιο βαθεῖα, ὥσπου τὸ βάθος καὶ τὸ ὕψος νὰ ἔχη χάσει τὴν σημασία του, καὶ κάθε μορφὴ μετρήσεως παύει. Σ' αὐτὴ τὴν κατάσταση ὑπάρχει πλήρης εἰρήνη — ὄχι εὐχαρίστηση, ἢ ὁποία ἔχει ἐπέλθει ἀπὸ ἱκανοποίηση — ἀλλὰ μιὰ εἰρήνη, ποὺ ἔχει τάξη, ὁμορφιὰ καὶ ἔνταση. Μπορεῖ ὅλα νὰ καταστραφθοῦν, ὅπως μπορεῖτε νὰ καταστρέψετε ἕνα λουλουῖδι καὶ ὅμως, παρ' ὅλο τὸ τρωτό της, εἶναι ἀκαιάστρεπτη. Αὐτὸς ὁ διαλογισμὸς δὲν μπορεῖ νὰ διδαχθῇ ἀπὸ ἕναν ἄλλον. Πρέπει νὰ ἀρχίσετε χωρὶς νὰ ξέρετε ὅ,τιδήποτε γι' αὐτὸν καὶ νὰ κινήσθε ἀπὸ ἀθωότητα σὲ ἀθωότητα.

Τὸ ἔδαφος στὸ ὁποῖον ὁ διαλογιζόμενος νοῦς μπορεῖ νὰ ἀρχίσῃ, εἶναι τὸ ἔδαφος τῆς καθημερινῆς ζωῆς, ἢ σύγκρουσις, ὁ πόνος καὶ ἡ πρόσκαιρη χαρά. Πρέπει νὰ ἀρχίσῃς ἀπὸ κεῖ καὶ νὰ φέρης τάξη καὶ ἀπὸ κεῖ νὰ κινήσαι ἀδιάκοπα. Ἀλλὰ ἂν ἐνδιαφέρεσθε μόνον μὲ τὸ νὰ φτιάξετε τάξη, τότε αὐτὴ ἡ ἴδια ἢ τάξη θὰ ἐπιφέρῃ τοὺς δικούς της περιορισμούς καὶ ὁ νοῦς θὰ εἶναι ὁ αἰχμάλωτός της.

Σὲ ὅλη αὐτὴ τὴν κίνηση, πρέπει κατὰ κάποιον τρόπο νὰ ἀρχίσῃ κανεὶς ἀπὸ τὴν ἄλλη ὄχθη, ὄχι πάντα νὰ ἐνδιαφέρεται ἀπὸ τοιαύτη τὴν ὄχθη ἢ πῶς νὰ περάσῃ κανεὶς τὸ ποτάμι. Πρέπει νὰ κάνετε μιὰ βουτιά μέσα στὸ νερό, ὄχι νὰ ξέρετε πῶς νὰ κολυμᾶτε. Καὶ ἡ ὁμορφιὰ τοῦ διαλογισμοῦ εἶναι ὅτι ποτὲ δὲν ξέρετε ποῦ εἴσθε, ποῦ θὰ πάτε, ποῖο εἶναι τὸ τέλος.

Ἐπὶ ὑπάρχει μιὰ καινούργια ἐμπειρία στὸν διαλογισμὸ: Ἡ ἐπιθυμία γιὰ πείρα, ἡ ὑψηλότερη πείρα, ἡ ὁποία ὑπάρχει πέρα καὶ πάνω ἀπὸ τὴν καθημερινότητα ἢ τὴν κοινοτοπία, εἶναι αὐτὴ ποὺ διατηρεῖ τὴν ρέουσα πηγὴ τοῦ κενοῦ. Ὁ πόθος γιὰ περισσότερη πείρα, γιὰ ὁράματα, γιὰ ὑψηλότερη ἀντίληψη, γιὰ τὴν μιὰ ἢ γιὰ τὴν ἄλλη πραγματοποίηση, κάνει τὸν νοῦ νὰ κοιτάζῃ πρὸς τὰ ἔξω, πράγμα ποὺ δὲν εἶναι διαφορετικὸ ἀπὸ τὴν ἐξάρτησή του ἀπὸ τὸ περιβάλλον καὶ τοὺς ἀνθρώπους. Τὸ περίεργο μέρος τοῦ διαλογισμοῦ εἶναι ὅτι, ἕνα γεγονός δὲν δημιουργεῖται μέσα ἀπὸ μιὰ πείρα. Εἶναι ἐκεῖ, σὰν ἕνα καινούργιο ἄστρο στὸν οὐρανό, χωρὶς μνήμη ποῦ νὰ τὴν διαδέχεται καὶ νὰ τὴν κρατᾷ, χωρὶς τὴν συνηθισμένη λειτουργία τῆς ἀναγνωρίσεως καὶ τῆς ἀνταποκρίσεως, μὲ ὅρους τοῦ ἀρέσει καὶ δὲν ἀρέσει.

Μετὰ τὴ βροχή, οἱ λόφοι ἦσαν λαμπεροί. Ἦταν ἀκόμα καφεῖ ἀπὸ τὸν ἥλιο τοῦ καλοκαιριοῦ, καὶ τώρα ὅλο τὸ πράσινο θὰ ἀπεκαλύπτετο. Εἶχε βρέξει πολὺ δυνατὰ καὶ ἡ ὁμορφιὰ αὐτῶν τῶν λόφων ἦταν ἀπερίγραπτη. Ὁ οὐρανὸς ἦταν ἀκόμα

συννεφιασμένος καὶ στὸν ἀέρα ὑπῆρχε μυρωδιὰ τοῦ *sumac*, τῆς φασκομηλιάς καὶ τοῦ εὐκαλύπτου. Ἦταν θαυμάσιο νὰ βρίσκεσαι ἀνάμεσά τους, μιὰ παράξενη σιωπὴ σὲ κατελάμβανε. Διαφορετικοὶ ἀπὸ τὴν θάλασσα ποὺ βρισκόταν πέρα μακριά, κάτω ἀπὸ σᾶς, αὐτοὶ οἱ λόφοι ἦσαν ἀπόλυτα ἥσυχοι. Καθὼς προσέχατε καὶ παρατηρούσατε γύρω σας, εἶχατε ἀφήσει κάθε τι κάτω, πέρα σ' αὐτὸ τὸ μικρὸ σπίτι — τὰ ρούχα σας, τὶς σκέψεις σας καὶ τοὺς παράξενους δρόμους τῆς ζωῆς. Ἐδῶ ταξιδεύατε πολὺ φωτεινά, χωρὶς κάποια σκέψη, χωρὶς κάποιο φορτίο καὶ μὲ μιὰν αἴσθηση πλήρους κενοῦ καὶ ὁμορφιάς. Οἱ μικροὶ πράσινοι θάμνοι θὰ ἦσαν σύντομα ἀκόμα πὺρ πράσινοι, καὶ σὲ λίγες βδομάδες θὰ εἶχαν μιὰ πὺρ δυνατὴ μυρωδιά. Τὰ ὀρτύκια φώναζαν καὶ μερικὰ ἀπ' αὐτὰ πετοῦσαν πέρα. Χωρὶς νὰ τὸ ξέρη, ὁ νοῦς βρισκόταν σὲ κατάσταση διαλογισμοῦ, στὸν ὅποιον ἡ ἀγάπη ἀνθοῦσε. Στὸ κάτω - κάτω, μόνον στὸ ἔδαφος τοῦ διαλογισμοῦ μπορεῖ αὐτὸ τὸ λουλουδί νὰ ἀνθίση. Ἦταν πράγματι πάρα πολὺ θαυμάσια καὶ ἀσυνήθιστα ὅλα ποὺ σᾶς ἀκολουθοῦσαν στὴ νύχτα καὶ ὅταν ξυπνοῦσατε, πολὺ πρὶν ὁ ἥλιος ἀνατείλῃ, ἦταν ἀκόμα ἐκεῖ στὴν καρδιά σας μὲ τὴν ἀπίστευτὴ τους χαρὰ γιὰ κανένα ὁποιοδήποτε λόγο. Ἦταν ἐκεῖ χωρὶς αἰτία καὶ ἦταν τελείως μεθυστικά. Θὰ βρισκόταν ἐκεῖ ὅλη τὴν ἡμέρα χωρὶς ποτὲ νὰ τὰ ζητήσετε, ἢ νὰ τὰ προσκαλέσετε νὰ μείνουν μαζί σας.

Εἶχε βρέξει δυνατὰ κατὰ τὴν διάρκεια τῆς νύχτας καὶ τῆς ἡμέρας, καὶ κάτω στὶς ρεματιές τὸ λασπωμένο ποτάμι κυνόταν στὴ θάλασσα, κάνοντάς τὴν σοκολατιά - καφέ. Καθὼς περπατούσαμε στὴν παραλία, τὰ κύματα ἦσαν τεράστια καὶ ξεσποῦσαν μὲ μεγαλοπρεπὴ καμπύλη καὶ δύναμη. Περπατούσατε ἐναντίον τοῦ ἀνέμου καὶ ξαφνικὰ αἰσθανόσαστε ὅτι δὲν ὑπῆρχε τίποτε ἀνάμεσα σὲ σᾶς καὶ στὸν οὐρανὸ καὶ αὐτὸ τὸ ἄνοιγμα ἦταν παράδεισος. Τὸ νὰ εἶσαι τόσο πλήρως ἀνοιχτός, τρωτός — πρὸς τοὺς λόφους, στὴς θάλασσες καὶ στοὺς ἀνθρώπους — εἶναι ἡ πραγματικὴ οὐσία τοῦ διαλογισμοῦ. Τὸ νὰ μὴν ἔχῃς ἀντίσταση, τὸ νὰ μὴν ἔχῃς ἐσωτερικοὺς φραγμοὺς πρὸς ὅ,τιδήποτε, τὸ νὰ εἶσαι πραγματικὰ ἐλεύθερος, πλήρης, ἀπὸ ὅλες τὶς μικρὲς ὥθήσεις, καταναγκασμοὺς καὶ αἰτίηματα, μὲ ὅλες τὶς μικρὲς τους συγκρούσεις καὶ ὑποκρισίες, εἶναι τὸ νὰ περπατᾷς στὴ ζωὴ μὲ ἀνοιχτὴ ἀγκαλιά. Καὶ αὐτὸ τὸ ἀπόγευμα, περπατώντας ἐκεῖ σ' αὐτὴ τὴν ὑγρὴ ἄμμο μὲ τοὺς γλάρους τῆς θάλασσας γύρω σου, αἰσθανόσουν τὴν ἐξαιρετικὴ αἴσθηση ἀνοιχτῆς ἐλευθερίας καὶ τὴν μεγάλη ὁμορφιὰ τῆς ἀγάπης, ἡ ὁποία δὲν ἦταν μέσα σας ἢ ἔξω ἀπὸ σᾶς, ἀλλὰ παντοῦ. Δὲν αἰσθανόμαστε πόσο σημαντικὸ εἶναι νὰ εἶναι κανεὶς ἐλεύθερος ἀπὸ τὶς γκρινιάρικες εὐχαριστήσεις καὶ τοὺς πόνους τους,

ἔτσι πὺν ὁ νοῦς νὰ παραμένῃ μοναχικός. Μόνον ὁ νοῦς πὺν εἶναι τελείως μοναχικός εἶναι ἀνοιχτός. Αἰσανόσαστε ὅλα αὐτὰ ξαφνικά, σὰν ἕνα δυνατὸ ἄνεμο πὺν σάρωνε πάνω τὴν γῆ καὶ οἷς διαπερνοῦσε. Ἐκεῖ βρισκόμαστε — ἀπογυμνωμένοι ἀπὸ κάθε τι, ἄδειοι — καὶ ἐπομένως τελείως ἀνοιχτοί. Ἡ ὁμορφιὰ αὐτοῦ δὲν ἦταν στὶς λέξεις ἢ στὸ συναίσθημα, ἀλλὰ φαινόταν νὰ εἶναι παντοῦ — γύρω σας, μέσα σας, πάνω ἀπ' τὰ νερὰ καὶ στοὺς λόφους. Αὐτὸ εἶναι διαλογισμός.

Ἦταν ἕνα ἀπ' αὐτὰ τὰ ὥραϊα πρωινά, πὺν δὲν ὑπῆρξαν πρὶν ὁ ἥλιος μόλις ἀνέτειλε καὶ τὸν βλέπατε ἀνάμεσα στοὺς εὐκαλύπτους καὶ στὰ πεῦκα. Ἦταν πάνω ἀπ' τὰ νερὰ χρυσαφένιος, λαμπερός — μὲ τέτοιο φῶς, πὺν ὑπάρχει μόνον ἀνάμεσα στὰ βουνὰ καὶ στὴ θάλασσα. Ἦταν τέτοιο καθαρὸ (διαυγές) πρωινὸ χωρὶς ἀνάσα, γεμάτο ἀπ' αὐτὸ τὸ παράξενο φῶς πὺν βλέπει κανεὶς ὅχι μόνον μὲ τὴν ματιά του, ἀλλὰ μὲ τὴν καρδιά του. Καὶ ὅταν τὸ κοιτᾶτε, ὁ οὐρανὸς εἶναι πολὺ κοντὰ στὴ γῆ, καὶ ἔχετε χαθῇ στὴν ὁμορφιά. Ξέρετε, δὲν θὰ ἔπρεπε ποτὲ νὰ διαλογίζεσθε δημοσίᾳ, ἢ μὲ ἕναν ἄλλον, ἢ μὲ μιὰν ὀμάδα. Θὰ πρέπει νὰ διαλογίζεσθε μόνον σὲ μοναχικότητα, στὴν ἡσυχία τῆς νύχτας ἢ ἐνῶρίς στὸ ἡσυχὸ πρωινὸ. Ὅταν διαλογίζεσθε σὲ μοναχικότητα, πρέπει νὰ ὑπάρχῃ μοναχικότης. Πρέπει νὰ εἴσθε ἐντελῶς μόνος, ὅχι νὰ ἀκολουθῆτε ἕνα σύστημα, μιὰ μέθοδο, ἐπαναλαμβάνοντας λέξεις ἢ ἀκολουθώντας σκέψεις ἢ σχηματίζοντας σκέψεις σύμφωνα μὲ τὴν ἐπιθυμία σας. Ἡ μοναχικότης παρουσιάζεται ὅταν ὁ νοῦς εἶναι ἐλευθερωμένος ἀπὸ τὴν σκέψη. Ὅταν ὑπάρχουν ἐπιδράσεις ἀπὸ ἐπιθυμίες ἢ ἀπὸ τὰ πράγματα, πὺν ὁ νοῦς ἐπιδιώκει, εἴτε στὸ μέλλον, ἢ στὸ παρελθόν, δὲν ὑπάρχει μοναχικότης. Μόνον στὴν ἀπεραντοσύνη τοῦ παρόντος παρουσιάζεται αὐτὴ ἡ μοναχικότης. Καὶ τότε σὲ ἡρεμὴ μυστικότητα, στὴν ὁποίαν ὅλες οἱ ἐνικοινωνίες ἔχουν σταματήσει, στὴν ὁποία δὲν ὑπάρχει παρατηρητής, μὲ τίς ἀνησυχίες του, μὲ τίς ἀνόητες διαθέσεις του καὶ προβλήματα — μόνον τότε σ' αὐτὴ τὴν ἡρεμὴ μοναχικότητα, ὁ διαλογισμὸς γίνεται κάτι πὺν δὲν μπορεῖ νὰ μῆ σὲ λέξεις. Τότε ὁ διαλογισμὸς εἶναι μίᾳ αἰωνία κίνηση. Δὲν ξέρω ἂν ποτὲ ἔχετε διαλογισθῇ, ἂν ποτὲ ἔχετε μείνει μόνος, μακριὰ ἀπὸ κάθε τι, ἀπὸ κάθε πρόσωπο, ἀπὸ κάθε σκέψη καὶ ἐπιδίωξη, ἂν ἔχετε ποτὲ βρεθῇ πλήρης, ἐντελῶς μοναχικός, ὅχι ἔρρημος, ὅχι ἀποσυρμένος σὲ κάποιο φανταστικὸ ὄνειροπόλημα ἢ ὄραμα, ἀλλὰ μακριὰ, ἔτσι πὺν μέσα σας δὲν ὑπάρχει τίποτα ἀναγνωρίσιμο, τίποτα πὺν νὰ τὸ ἐγγίζετε μὲ τὴ σκέψη ἢ τὸ αἶσθημα, τόσο μακριὰ ὥστε σ' αὐτὴ τὴν πλήρη μόνωση, ἡ πραγματικὴ σιωπὴ γίνεται τὸ μόνον ἄνθος, τὸ μόνον φῶς καὶ ἡ ἄχρονη ιδιότης πὺν δὲν μετριέται ἀπὸ τὴ σκέψη. Μόνον σὲ τέτοιο δια-

λογισιὸ ἡ ἀγάπη ἔχει τὴν παρουσίᾳ της. Μὴ σκοτίζεσθε νὰ τὴν ἐκφράσετε, θὰ ἐκφράσῃ τὸν ἑαυτὸ της. Μὴ τὴν χρησιμοποιεῖτε. Μὴ προσπαθῆτε νὰ τὴν βάλετε σὲ δράση. Θὰ δράσῃ, καὶ ὅταν δράσῃ, σ' αὐτὴ τῇ δράσει δὲν ὑπάρχει λύπη, ἀπογοήτευση οὔτε ἀντίφαση, τίποτα ἀπὸ τὴ δυστυχία καὶ τὸ μῶχο τοῦ ἀνθρώπου.

Λοιπὸν, διαλογίζεσθε μόνος. Λησμονηθῆτε. Καὶ μὴ προσπαθῆτε νὰ θυμηθῆτε ποῦ ἔχετε ὑπάρξει. Ἄν προσπαθῆτε νὰ τὸ θυμηθῆτε, τότε θὰ εἶναι κάτι ποῦ εἶναι πεθαμένο. Καὶ ἂν τὸ κρατήσετε στὴ μνήμη σας, τότε δὲν θὰ εἴσθε ποτὲ πάλι μόνος. Λοιπὸν, διαλογίζεσθε σ' αὐτὴ τὴν ἀτέλειωτη μοναχικότητα, στὴν ὁμορφιά αὐτῆς τῆς ἀγάπης, σ' αὐτὴ τὴν ἀθωότητα, στὸ καινούργιο — τότε ὑπάρχει εὐδαιμονία ποῦ εἶναι αἰώνια.

Ὁ οὐρανὸς εἶναι πολὺ γαλάζιος, τὸ γαλάζιο ποῦ ἔρχεται μετὰ τὴν βροχὴ καὶ αὐτὲς οἱ βροχὲς ἔχουν ἔλθει ὕστερα ἀπὸ πολλοὺς μῆνες ἀνομβρίας. Ὑστερα ἀπὸ τὴ βροχή, οἱ οὐρανοὶ ἔχουν πλυθῆ καθαρά καὶ οἱ λόφοι εἶναι χαρούμενοι (ἐορταστικοί) καὶ ἡ γῆ εἶναι ἡσυχὴ, σιωπηλὴ. Καὶ κάθε φύλλο ἔχει τὸ φῶς τοῦ ἡλίου πάνω του, καὶ ἡ ἀύθησις τῆς γῆς εἶναι πολὺ κοντά σας. Λοιπὸν, διαλογίζεσθε σὲ πολὺ μυστικὴ γωνιά τῆς καρδιάς σας καὶ τοῦ νοῦ σας, ὅπου δὲν εἶχατε ποτὲ πρὶν ὑπάρξει.

Αὐτὸ τὸ πρῶνόν ἡ θάλασσα ἦταν σὰν μιὰ λίμνη, ἢ σὰν ἕνας τεράστιος ποταμὸς — χωρὶς μιὰ ρυτίδα, καὶ τόσο ἡρεμὴ, ὥστε μπορούσατε νὰ δῆτε τὴν ἀντανάκλαση τῶν ἀστρῶν τόσο χωρὶς τὸ πρῶν. Ἡ αὐγὴ δὲν εἶχε ἀκόμα φανῆ καὶ ἔτσι τ' ἀστέρια καὶ ἡ ἀντανάκλαση τῶν βράχων καὶ τὰ μακρινὰ φῶτα τῆς πόλεως ἦσαν ἐκεῖ πάνω στὸ νερό. Καὶ καθὼς ὁ ἥλιος πλησίαζε στὸν ὀρίζοντα σ' ἕναν ἀσυννέφιαστο οὐρανόν, ἔφτιαχνε ἕνα χρυσὸ μονόπατι. Ἦταν θαυμάσιο νὰ βλέπῃς αὐτὸ τὸ φῶς τῆς Καλιφόρνιας νὰ γεμίζει τὴ γῆ καὶ κάθε χορταράκι χλόης. Καθὼς προσέχατε, μιὰ μεγάλῃ σιωπῇ σὰς κατελάμβανε. Τὸ μυαλὸ γινόταν ἡσυχὸ, χωρὶς ἀντίδραση, χωρὶς κίνηση. Ἦταν παράξενο νὰ αἰσθάνεσαι κανεὶς αὐτὴ τὴν ἀπέραντῃ σιωπῇ. «Αἰσθάνεται» δὲν εἶναι ἡ λέξη. Ἡ ιδιότης αὐτῆς τῆς σιωπῆς, τῆς ἡρεμίας, δὲν ἦταν αἰσθητὴ ἀπὸ τὸ μυαλόν, εἶναι πέρα ἀπ' τὸ μυαλόν. Τὸ μυαλὸ φαντάζεται, διατυπώνει ἢ φπαχνεῖ ἕνα σχέδιο γιὰ τὸ μέλλον, ἀλλὰ αὐτὴ ἡ ἡρεμία (σιωπῇ) εἶναι πέρα ἀπ' τὴν ἀκτῖνα τῆς δράσεώς του, πέρα ἀπὸ κάθε φαντασία, πέρα ἀπὸ κάθε ἐπιθυμία. Εἴσθε τόσο ἡρεμὸς, ὥστε τὸ σῶμα σας γίνεται ἐντελῶς μέρος τῆς γῆς, μέρος ἀπὸ κάθε τι ποῦ εἶναι ἡρεμὸ. Καὶ ὅπως ἡ ἐλαφριά αὔρα ποῦ ἦρχετο ἀπὸ τοὺς λόφους κινούσε τὰ φύλλα, αὐτὴ ἡ ἡρεμία, αὐτὴ ἡ ἐξαιρετικὴ ιδιότης τῆς σιωπῆς δὲν ἐταράσσειτο. Τὸ σπῖτι ἦταν ἀνάμεσα στοὺς

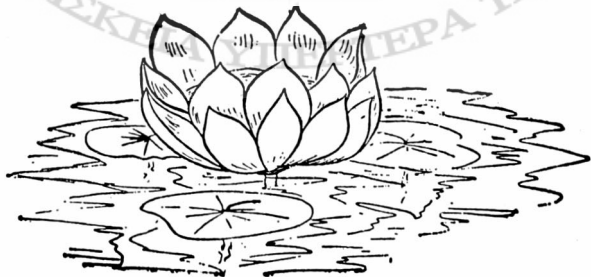
λόφους καὶ στὴ θάλασσα, ἐδέσποζε πάνω ἀπ' τὴ θάλασσα. Καθὼς παραιτηρούσατε τὴν ἡρεμὴ θάλασσα, γινόσαστε πραγματικά μέρος ἀπὸ κάθε τι. Εἴσατε τὸ φῶς καὶ ἡ ὁμορφιὰ τῆς ἀγάπης. Πάλι τὸ νὰ πῆτε, «εἴσατε ἕνα μέρος ἀπὸ κάθε τι», εἶναι ἐπίσης λάθος. Ἡ λέξι «σὺ» δὲν εἶναι κατάλληλη, γιατί πραγματικά δὲν εἴσατε ἐκεῖ, δὲν ὑπῆρχατε. Ὑπῆρχε μόνον αὐτὴ ἡ σιωπὴ, ἡ ἐξαιρετικὴ αἴσθησις τῆς ἀγάπης. Οἱ λέξεις, σὺ καὶ ἐγὼ χωρίζουν τὰ πράγματα. Αὐτὸς ὁ χωρῖσμός, σ' αὐτὴ τὴν παράξενη σιωπὴ καὶ ἡρεμίᾳ δὲν ὑπάρχει. Καὶ ὅμως κοιτάζατε ἔξω ἀπὸ τὸ παράθυρο, ὁ χώρος καὶ ὁ χρόνος ἐφαίνοντο ὅτι εἶχαν φθάσει σ' ἕνα τέλος. Ὁ χώρος ποὺ διαιρεῖ δὲν εἶχε πραγματικότητα. Αὐτὸ τὸ φύλλο καὶ αὐτὸς ὁ εὐκάλυπτος καὶ τὸ γαλάζιο λαμπρὸν νερὸ δὲν ἦταν διαφορετικά ἀπὸ σᾶς. Ὁ διαλογισμὸς εἶναι πολὺ ἀπλός. Τὸν μπερδεύουμε, ὑφαίνουμε ἕναν ἰσιὸ ἀπὸ ἰδέες γύρω ἀπ' αὐτόν, τὶ εἶναι καὶ τὶ δὲν εἶναι. Ἀλλὰ δὲν εἶναι τίποτα ἀπ' αὐτὰ τὰ πράγματα. Ἐπειδὴ εἶναι τόσο πολὺ ἀπλός, μᾶς ξεφεύγει, γιατί ὁ νοῦς μας εἶναι τόσο πολὺπλοκος, καὶ φθαρμένος ἀπὸ τὸν χρόνο. Καὶ αὐτὸς ὁ νοῦς ὑπαγορεύει τὴ δράση τῆς καρδιάς καὶ ἡ ταραχὴ ἀρχίζει. Ἀλλὰ ὁ διαλογισμὸς ἔρχεται φυσικά μὲ ἐξαιρετικὴ εὐκολία, ὅταν περπατᾶτε στὴν ἄμμο ἢ κοιτάζετε ἔξω ἀπ' τὸ παράθυρό σας, ἢ βλέπετε αὐτοὺς τοὺς θαυμάσιους λόφους ποὺ φλέγονται ἀπὸ τὸν ἥλιο τοῦ καλοκαιριοῦ. Γιατί εἴχατε τόσο βασανισμένα ἀνθρώπινα ὄντα, μὲ δάκρυα στὰ μάτια καὶ ψεύτικο γέλιο στὰ χεῖλη; Ἄν μπορούσατε νὰ περπατήσετε μόνος ἀνάμεσα σ' αὐτοὺς τοὺς λόφους ἢ σιὰ δάση ἢ ἀνάμεσα στὴ μακρυνὰ λευκὴ ἄμμο, σ' αὐτὴ τὴν μοναχικότητα, θὰ γνωρίζατε τὶ εἶναι διαλογισμὸς. Ἡ ἔκστασις τῆς μοναχικότητος ἔρχεται ὅταν δὲν εἴσθε τρομαγμένος ποὺ εἴσθε μόνος, ποὺ δὲν ἀνήκετε πιά στὸν κόσμο, ἢ δὲν εἴσθε προσκολλημένος σὲ ὁτιδήποτε. Τότε, ὅπως αὐτὴ ἡ αὐγὴ ποὺ φάνηκε αὐτὸ τὸ πρωινό, ἔρχεται σιωπηλὰ καὶ φηάχνει ἕνα χρυσὸ μονοπάτι σὲ πλήρη σιωπὴ, ἡ ὁποία ὑπῆρχε ἀπὸ τὴν ἀρχή, ἡ ὁποία ὑπάρχει τώρα καὶ θὰ ὑπάρχει πάντοτε.

Τὴν εὐτυχία καὶ τὴν εὐχαρίστηση μπορεῖτε νὰ τὴν ἀγοράσετε σὲ κάποια ἀγορά, σὲ κάποια τιμὴ. Ἀλλὰ τὴν εὐδαιμονία δὲν μπορεῖτε νὰ τὴν ἀγοράσετε γιὰ τὸν ἑαυτὸ σας ἢ γιὰ κάποιον ἄλλον. Ἡ εὐτυχία καὶ ἡ εὐχαρίστηση δεσμεύονται ἀπὸ τὸν χρόνο. Μόνο στὴν ὁλοκληρωτικὴ ἐλευθερία μπορεῖ νὰ ὑπάρχη ἐλευθερία. Τὴν εὐχαρίστηση, ὅπως καὶ τὴν εὐτυχία, μπορεῖτε νὰ τὴν ζητήσετε καὶ νὰ τὴν βρῆτε μὲ διαφόρους τρόπους. Ἀλλὰ ἔρχονται καὶ φεύγουν. Ἡ εὐδαιμονία — αὐτὴ ἡ παράξενη αἴσθησις χαρᾶς — δὲν ἔχει κίνητρο. Δὲν μπορεῖτε, πθανὸν νὰ τὴν ἀναζητήσετε ὅταν μὰ φορὰ ὑπάρχη ἐξηρ-

τημένη ἀπὸ τὴν ποιότητα τοῦ νοῦ σας, παραμένει ἄχρονη, χωρὶς αἰτία καὶ εἶναι ἕνα πρᾶγμα ποῦ δὲν μετριέται ἀπὸ τὸν χρόνον. Ὁ διαλογισμὸς δὲν εἶναι ἡ ἐπιδίωξη τῆς εὐχαριστήσεως καὶ τῆς ἀναζητήσεως εὐτυχίας. Ὁ διαλογισμὸς — ἀντιθέτως — εἶναι μιὰ κατὰσταση τοῦ νοῦ, στὴν ὁποία δὲν ὑπάρχει ἰδέα ἢ συνταγή, καὶ ἐπομένως, ὑπάρχει ὁλοκληρωτικὴ ἐλευθερία. Μόνον σ' ἕνα τέτοιο νοῦ αὐτὴ ἡ εὐδαιμονία ἔρχεται χωρὶς ν' ἀναζητηθῇ καὶ χωρὶς νὰ προσκληθῇ. Μιὰ φορὰ ποῦ ὑπάρχει, ἂν καὶ εἶναι δυνατὸν νὰ ζῆτε στὸν κόσμον μὲ ὅλους τοὺς θορύβους του, εὐχαριστήσεις καὶ βαρβαρότητες, αὐτὰ ὅλα δὲν θὰ ἐγγίσουν αὐτὸ τὸν νοῦ. Μιὰ φορὰ ποῦ ὑπάρχει ἐκεῖ, ἡ σύγκρουση ἔχει παύσει. Ἀλλὰ τὸ τέλος τῆς συγκρούσεως δὲν εἶναι κατ' ἀνάγκην ἡ ὁλοκληρωτικὴ ἐλευθερία. Ὁ διαλογισμὸς εἶναι μὲ κίνηση τοῦ νοῦ σ' αὐτὴ τὴν ἐλευθερία. Σ' αὐτὴ τὴν ἔκρηξη τῆς εὐδαιμονίας τὰ μάτια γίνονται ἀθῶα καὶ ἡ ἀγάπη τότε εἶναι εὐλογία.

Ὁ διαλογισμὸς δὲν εἶναι ὁ ἀπλοῦς ἔλεγχος τοῦ σώματος καὶ τῆς σκέψεως, οὔτε εἶναι ἕνα σύστημα εἰσπνοῆς καὶ ἐκπνοῆς. Τὸ σῶμα πρέπει νὰ εἶναι ἥσυχον, γερό, χωρὶς ὑπερένταση. Ἡ εὐαισθησία στὴν αἴσθηση πρέπει νὰ ὑπάρχη καὶ νὰ εἶναι ὀξεῖα καὶ ὁ νοῦς μὲ ὅλη τὴν φλυαρία του, τὴν ταραχὴ καὶ τὰ ψαξίματα, πρέπει νὰ σταματήσῃ. Δὲν εἶναι ὁ ὀργανισμὸς μὲ τὸν ὁποῖον πρέπει κανεὶς νὰ ἀρχίσῃ, ἀλλὰ μᾶλλον εἶναι ὁ νοῦς μὲ τὶς γνώμεις του, προκαταλήψεις καὶ αὐτοενδιαφέροντα, ποῦ πρέπει νὰ προσεχθῇ. Ὅταν ὁ νοῦς εἶναι ὑγιής, ζωντανὸς καὶ ζωηρός, τότε ἡ αἴσθηση θὰ εἶναι ὑψημένη καὶ ἐξαιρετικὰ εὐαίσθητη. Τότε τὸ σῶμα μὲ τὴν δική του φυσικὴ καλωσύνη, ἡ ὁποία δὲν θὰ ἔχη ἐλαττωθῇ ἀπὸ τὴν συνήθεια καὶ τὴ διάθεση, θὰ λειτουργήσῃ ὅπως θὰ ἔπρεπε.

(Τελειώνει σὺν προσεχὲς τεύχος)

ΣΤΙΣ ΠΥΡΑΜΙΔΕΣ

Με τό πρόγραμμα ΗΧΟΣ καὶ ΦΩΣ (Ἀπόσπασμα)

Μετάφρ. Εὐφης ΛΑΓΟΠΟΥΛΟΥ - ΑΠΟΣΤΟΛΙΔΟΥ

Ἀπαγγέλλω :

Εἰστε ἀπόψε στὸν πιὸ φανταστικό καὶ σύγχρονα στὸν πιὸ ἐνδοξο τόπο τοῦ κόσμου, σὲ τοῦτο τὸ ὁροπέδιο τῆς Γκίζας, ὅπου αἰώνια ὁρθώνεται ἡ πιὸ ὑψηλὴ ἀνθρωπίνῃ μαρτυρία. Οὔτε ἓνας ταξιδιώτης ποὺ ξαναίγεται σ' αὐτὴ τὴ δεσπόζουσα πλατωσιὰ, ἐμπόρος ἢ ποιητής, δὲ θάτταν δυνατὸ νὰ μὴ νοιώσει στὴν καρδιά του ἓνα σφίξιμο. Βρίσκαστε στὴ στιγμή ποὺ τὸ παραπέτασμα τῆς νύχτας θὰ μισοανοίξει· σὲ μιὰ σκηνὴ ὅπου παίχτηκε τὸ δράμα ἐνὸς πολιτισμοῦ.

Τὰ πρόσωπα εἶναι· στὴ θέσῃ τους ἀπ' τὴν αὐγὴ τῆς ἱστορίας, ἐκεῖ, ἐπίμονα, ἐνάντια στὴν ἄρμις καὶ στὸν ἄνεμος. Μὲ τὴ φωνὴ τῆς ἐρήμις νὰ διαπερνᾷ τοὺς αἰῶνες.

Σφίγγα :

Κάθε καινούργια αὐγὴ, βλέπω τὸν Θεὸ "Ἥλιο ν' ἀνατέλλει ἀπ' τὴν ἄλλῃ ὄχθη τοῦ Νείλου.

Ἡ πρώτη ἀχτίδα πέφτει στὸ πρόσωπό μου στραχισμένο πρὸς ἐκείνον. Ἀπὸ 5.000 χρόνια εἶδα ν' ἀνατέλλουν ὅλοι οἱ ἥλιοι ποὺ οἱ ἄνθρωποι κράτησαν στὴν μνήμη τους.

Είδα την πρώτη λάμψη της ιστορίας της Αιγύπτου, και θά δώ αὔριο νά πυρπολείται πάλι ἡ Ἀνατολή γιὰ μιὰ καινούργια ἡμέρα.

Εἶμαι ἡ πιστὴ φρουρὸς στὰ πόδια τοῦ κυρίου της — τόσο πιστὴ, τόσο ἄγρυπνη, τόσο κοντὰ του, πού μου δάνεισε τὸ πρόσωπό του. Εἶμαι φίλη τοῦ Φαραῶ — καὶ εἶμαι ἐπίσης αὐτὸς αὐτός ὁ Φαραῶ. Ὁ λαὸς πού με λάρτρει, μοῦδωσε στὸ κύλισμα τοῦ χρόνου πολλὰ ὀνόματα.

Ὅμως, τὸ ὄνομα πού μου ἔμεινε, εἶναι ἐκεῖνο πού μου ἔδωσε ἕνας ταξιδιώτης Ἑλλήνας. Ἡρόδοτος, πατέρας τῆς Ἱστορίας. Μ' ὀνόμασε Σφίγγα. σὰν νᾶμουν τῆς δικιᾶς του πατρίδας.

Ἀγρυπνῶ στὴν ἄκρη τοῦ Νείλου στὴ δοξασιμένη πλατωσιὰ τῆς Γκιζας, πού τὰ μνημεῖα της, ἀπὸ τὸ πῶς ταπεινὸ ὡς τὸ πῶς συγκλονιστικό, εἶναι: τάφοι.

Ἀ π α γ γ έ λ λ ω ν :

Οἱ πολιτισμοὶ εἶναι: νησάκια στὸν ὠκεανὸ τῆς θαρραρότητας. Ἐδῶ εἶναι τὸ πῶς γοητευτικὸ ἀπ' αὐτά, πού ἡ Σφίγγα φυλάει 5.000 χρόνια.

Στὰ πόδια τούτων τῶν πέτρων δουνῶν, ὅλα φαντάζουν μικρούτσικα καὶ ἄστεϊα. Ὁ ἄνθρωπος, μυρμηγκι. Κι' ὅμως, ἄνθρωποι ἔχτισαν τοῦτες τίς συντριπτικὲς μορφές. Καὶ τὸ ὄνομα τῶν φαραῶ πού νά, οἱ τάφοι τους, πορεύεται με τοὺς αἰῶνες. Ἡ δόξα νίκησε τὸν χρόνο!

Νά ὁ τάφος τοῦ Χέοπος, Φαραῶ τῆς τέταρτης δυναστείας πρὶν ἀπὸ 4.500 χρόνια. Νά ἡ

Μεγάλῃ Πυραμίδα, πού κατασκευάστηκε γιὰ νά στηρίξη μιὰ ἔδρα χιλιετηρίδων ἐνάντια στὸν θάνατο.

Μὲ τὰ 146 μέτρα ὕψους, ἱκανοποιήθηκε τὸ ἱκαυτὸ θέμα τῆς ἀνθρώπινης φιλοδοξίας. Ἡ πυραμίδα τοῦ Χέοπος στή δάση της ἐκτείνεται: σὲ μιὰ ἑκταση, πού θά μπορούσε νά περιλάβῃ ὅλους μαζί τοὺς καθεδρικοὺς ναοὺς τῆς Φλωρεντίας, τοῦ Μιλάνου, τοῦ Ἀγ. Πέτρου τῆς Ρώμης, τὸ Ἀδελφειὸν τοῦ Οὐεστμίνστερ, καὶ τὸν καθεδρικό ναὸ τοῦ Ἀγ. Παύλου τοῦ Λονδίνου.

Γι' αὐτὴν τὴ φαντασιώδη κατασκευή, ἡ πίστη τῶν ἐργατῶν τοῦ Χέοπος στοίβαξε 3.000.000 ὄγκους πέτρας πού μερικὲς ἀπ' αὐτὲς ζυγίζαν τριάντα τόνους ἢ μία. Ὁ Φαραῶ τακτοποίησε στὸ κέντρο τὸν μυστικὸ θάλαμο, ὅπου ἡ μοῦμα του ἐγκαταστημένη σ' ἐπιδειχτικὸ περιβάλλον, θά προκαλοῦσε τοὺς αἰῶνες.

Ἄς σταματήσῃ ἡ σκέψη μας γιὰ μιὰ στιγμὴ μέσα ἀπ' τὸν δαίδαλο αὐτῆς τῆς νεκρούπολης, σ' ἕνα τάφο ὅμοιο μὲ χιλιάδες ἄλλους,

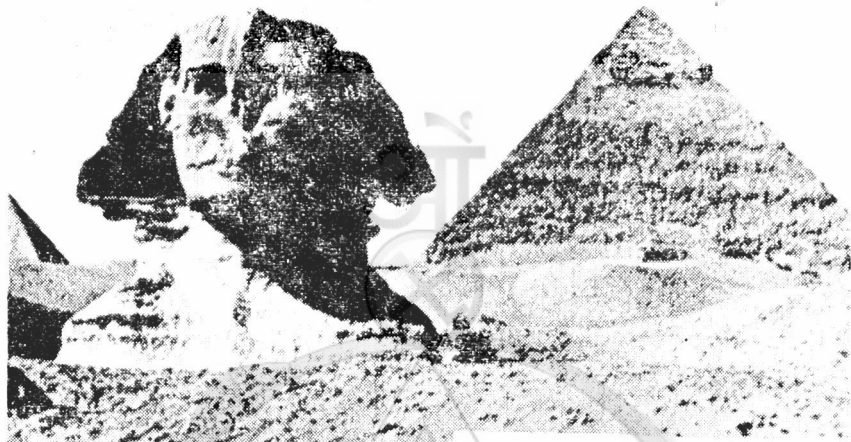
στὸν τάφο τῆς μητέρας τοῦ Χέοπος,

καὶ σὲ τοῦτο τὸ φορεῖο πού ξαναθρήκαμε στολισμένο με ἱερογλυφικά ἀπὸ χρυσάφι: γιὰ τὴν αἰώνια πορεία, πλάϊ στὸ γιό της τὸ γίγαντα.

Οὔτε ὁ ἄνεμος, οὔτε ἡ ἄμμος, οὔτε οἱ αἰῶνες δὲ μπόρεσαν νά κάνουν στ' ἀληθινὰ νά σωπάσει: ἡ φωνὴ τῆς ἐρήμου.

Σ φ έ γ γ α :

Δηλώνω τὸ τί θέλησε ὁ Χέοψ

ὁ πατέρας μου: ν' ἀψηφῇσαι τὸ χρόνο γιὰ τὴν αἰωνιότητα.

Εἶδα νὰ περνοῦν ὁ Ἀντώνιος καὶ ἡ Κλεοπάτρα.

Ὁ Ἀλέξανδρος, ὁ Καίσαρας, καὶ ὁ Βοναπάρτης σταμάτησαν στὰ πόδια μου. Εἶδα νὰ στριφογυρίζουν ἐδῶ ἔλα τὰ θνητὰ τῶν κατακτητῶν σὰν ξερὰ φύλλα.

Διάλεξα γιὰ ἐμβόλημα ἓνα ἀρχαῖο γνομηκὸ πού λέει: «Τὸ σῆμα πνέει τὸν χρόνο, καὶ ὁ χρόνος εἰς πυραμίδες».

Ἄ π α γ έ λ λ ω ν :

Ἀπ' ὅλα τὰ μνημεῖα τῆς ἀρχαιότητος, οἱ πυραμίδες εἶναι πού ἐντυπωσίασαν πρὶν θανατὰ τὴ φαντασία τῶν ἀνθρώπων. Ἀπὸ τὴν κορυφή ὡς τὴ βάση, ἡ πυραμίδα εἶναι: ἡ ἀντιπροσώπευση τῶν ἀχτίδων τοῦ ἡλίου, πού διαπερνοῦν τὰ σύμβολα... Θυμίζει: τὴν πρὶν μεγάλη νίκη ἀπὸ ὀλες! μὲ νίκη πάνω στὸ θάνατο!

Κάθε πέτρα ζύγιζε κατὰ μέ-

Ἡ Σφίγγα τῆς Γκίζας (ἄνω). Δεξιὰ ἀναρρίχηση στὴ Μεγάλῃ Πυραμίδα (Φωτογρ. τοῦ 1878).

σον ὁρο δυόμισυ τόνους καὶ χρειάστηκαν 3 ἑκατομμύρια ἢ μὲ πάνω στὴν ἄλλη.

Οἱ πρὶν ὥραιες προέρχονταν ἀ-

πὸ λατομεῖα τοῦ Ἀσσουάν, ποὺ
τίς κουβαλοῦσε κοντά, τὸ φου-
σκωμένο νερὸ τοῦ Νείλου.

Κι' ἐξ αἰτίας αὐτῆς τῆς πλήμ-
μυρας, οἱ ἀγρότες τῆς κοιλάδας
διέθεταν τὸν καιρὸ νὰ ἔρχονται
στὸ συνεργεῖο γιὰ νὰ δώσουν ἓνα
χέρι βοήθειας μὲ τὸν ὥμιό τους.

Οἱ πέτρες τοῦτες ἀνεδόστηκαν
μὴ πρὸς μὴ σὲ ἐπικλινῇ ἐπί-
πεδα ποὺ ἐπιχωμάτωναν ἀνάλο-
γα μὲ τὴ φορὰ τοῦ ὕψους.

Σ φ ι γ γ α :

Ἴδου λοιπὸν στὰ πόδια μου,
στὸ ἀπέραντο τοῦτο συνεργεῖο
στὴν αὐγὴ τῆς ἀνθρωπότητας,
γεωμέτρες, σοφοὶ ποὺ μέτρησαν
τ' ἄστρα. μηχανικοὶ, ἀρχιτέκτο-
νες, ἓνας δλόκληρος λαὸς, ἔταν
στὸν ὑπόλοιπο κόσμῳ οἱ ἄνθρωποι
κυνηγοὺν ἀκόμα μέσα στὰ δάση
ἢ κλείνονται σὲ σπηλιές.

Μ ῖ α φ ω ν ή :

Σὲ χαιρετῶ, Νεῖλε κυρίαρχε,
ποὺ κυλᾷ ἐκεῖ κάτω μὲ τόσο
ἀξιοπρέπεια, γιὰ τὴ ἥσουν ὁ πα-
τέρας τοῦ ὑπέροχου τούτου συμ-
βάντος! Συνέδῃ ἢ ἄμιος ν' ἀν-
τικαταστήσῃ τὴν κοιλάδα, καὶ
τὰ ἔλη νὰ ξεραθοῦνε στίς ὄχθες
τοῦ ποταμοῦ. Τότε ὁ ἄνθρωπος
ἀναγκαστικὰ προχώρησε πρὸς
τὸν πολιτισμὸ. Γιὰ νὰ ζήσει, ἔ-
γινε ἀγρότης. Ἐπρεπε νὰ προσ-
αρμοσθεῖ μὲ τὴν πλήμμυρα, νὰ
ἐφεύρει τὸ φράγμα, καὶ τὸ κανά-
λι. Ἀγάπησε τὴ γῆ. Ἐσκαψε
τὸν τάφο του. Θέλησε νὰ ἐπιζή-
σει. Ἀγρότες ὕψωσαν ἐδῶ μὲ
συνωμότη τὸν ποταμὸ, τὰ μνημει-
ώδη στίγματα τῶν νεκρῶν!

Σ φ ι γ γ α :

Κι' ἐγώ, πιστὴ σύντροφος τοῦ
Χεφρήνος, εἶδα νὰ περνᾷ ἡ μα-
κρὰ γραμμὴ τῶν δυναστειῶν,
εἶδα τοὺς αὐστηροὺς ἱερεῖς καὶ
τίς εὐγενεῖς κυρίες μὲ φορέματα
τόσο διάφανα, ποὺ στὴν πραγμα-
τικότητά εἴταν γδυτές.

Μ ῖ α φ ω ν ή :

Θυμᾶσαι τὴν ἱστορία ἐνὸς γε-
ρακιοῦ, ποὺ ἔκλειψε ἓνα πέδιλο
ἀπ' τὸ λουτρὸ τῶν γυναικῶν; Τὸ
πῆρε στὸ ράμφος του κι' ἀπρό-
σεχτα τ' ἄφησε νὰ πέσει πολὺ
κοντὰ σ' ἓναν Φαραῶ, ποὺ δεχό-
ταν σ' ἀκρόαση στὸν κήπο του...
Τόσο λεπτὸ εἴταν τὸ πέδιλο, καὶ
ποδιοῦ τόσο μικροῦ, ποὺ θέλησε
νὰ γνωρίσει τὴν ὥραία.

Καὶ τὴν νυμφεύθηκε.

Ἀ λ λ η φ ω ν ή : Θυμᾶ-
σαι ἀκόμα ἓναν αὐλικὸ τοῦ Χέο-
πος, ποὺ παρασύρει στὸ βάθος μι-
ᾶς λίμνης τὸν ἀντίζηλό του μ'
ἓνα κέρινο ἀγαλματάκι, ποὺ με-
τατρέπεται σὲ κροκόδειλο ἀπὸ ἓ-
ναν μάγο;

Θέλησε ὁ ἄμυαλος νὰ ἐπισύ-
ρει τὴν εὐνοία τοῦ Φαραῶ, δει-
χνοντάς του τὴ θαυματουργικὴ
τοῦ δύναμη! Ὁ Χέος ὅμως τι-
μωρεῖ ταυτόχρονα τὸν ἔνοχο καὶ
τὸν καυχησιάρη. Βάζει τὸν ἀπα-
τημένο αὐλικὸ νὰ καταβροχθιστεῖ
ἀπ' τὸν κροκόδειλο καὶ τιμωρεῖ
τὴν μοιχαλίδά πριγκίπισσα.

Φ ω ν ή τ ῆς Ἱ σ τ ο ρ ί α ς :

Θυμᾶσαι ἀκόμα ἓναν νέο Φα-
ραῶ ποὺ λεγόταν Ἀμένωφις Β';
Ποτὲ δὲν εἶδαν ὠραιότερο ἀθλη-
τὴ, πιὸ δυνατόν, πιὸ ἄρμιονικόν.

Είχε τούς ὄμιους πλατείε, τούς γοφούς στενούε, τούς μηρούε μπρούντζινούε, ίκανούε σ' ἓνα λεπτό νά ὑποτάξουν τήν πιό ἀτί-
θηστη φεράδα! Τ' ἀνδραγαθήμα-
τά του εἶναι σκαλισμένα σέ μιὰ
πέτρα πού ἦρθε νά σοῦ προσφέ-
ρει!

Ὁ χρόνος στό χορό του σέ ξε-
χνούσε κάποτε σάν ἓνα παλιό
μνημεῖο. Ἡ ἄμμος ἄρχισε νά σέ
πνίγει. Ὁ Ἀμένωφις Β' πολε-
μοῦσε στή Μεσοποταμία, μαχρυνά
ἀπ' τήν πατρίδα του. Μιά μέρα,
ἔνας πρίγκηπας, κουρασμένος νά
κυνηγᾷ τὸ λιοντάρι, ἦρθε ν' ἀνα-
παυθεῖ στή σκιά σου. Ἀποκοιμή-
θηκε καί τοῦ μίλησε μέσα σέ ὄ-
νειρο:

Ρίξε τή ματιά σου πάνω μου,
ὦ γιέ μου! Ἄκουσέ με καί θά
θάλλω στέμματα λευκό, στέμματα κόκ-
κινο, στέμματα ἀπό νερό ἀπό ψυ-
λά, στέμματα ἀπό νερό ἀπό χαμι-
λά, στέμματα τῆς Ἄνω καί τῆς
Κάτω Αἰγύπτου. Δική σου θάναί
ἡ χώρα στό μέγεθος τῆς καί πλά-
τος τῆς.

Κύτταξε σέ ποιά κατάστασι
δρίσκεισαι, καθῶς καί τὸ πονε-
μένο μου κορμί, ἐγὼ πού κυρι-
αρχῶ στήν πεδιάδα τῆς Γκίζας!
Ἐλευθέρωσέ με ἀπὸ τῆς ἄμμου
καί θά γίνωε βασιλεὺς!

Ἀ π α γ γ έ λ λ ω ν :

Στὸ ξύπνημά του, ὁ νέος τὸ ὑ-
ποσχέθηκε, τήν ἐλευθέρωσε ἀπ'
τὴν ἄμμο, ἔγινε βασιλεὺς μετ' ὀ-
νομα Θούμωσις Δ' καί ἐδάλε νά
σκαλίσουν ἀνάμεσα στὰ δάχτυλά
σου τὸ ὄνειρο πού διηγήθηκε.

Σ χ ο λ ι α σ τ ῆ ς :

Τότε ξανάρθαν οἱ μεγάλες

γιορτές... Οἱ ἱεροτελεστίεε γιὰ
τὸ χρίσμα ἔχουν ἀρχίσει καί τὸ
πλήθος σπρώχνεται στήν ὄχθη
τοῦ Νεῖλου γιὰ νά παρακολου-
θήσει τίς τυπικέε δοκιμασίεε. Νά
ἡ ὁάρκα. φαίνεται μετ' τούε διακό-
σιουσ κωπηλάτεε νά ἀνεβαίνει
τὸ Νεῖλο...

Οἱ παριστάμενοι παρακινούν
τούε κωπηλάτεε. Ὁ Φαραὼ κρα-
τᾷ τὸ τιμόνι. Μ' ἓναν τέλειο χει-
ρισμὸ σέ μιὰ τελευταία φόρα,
φέρνει τὸ πλοῖο στὸν τόπο τῆε
ἀποδίδοις.

Ἐπευφημούμενος ἀπ' τὸ λαὸ
τοῦ ὁ Φαραὼ πηδᾷ στήν ὄχθη
καί ἀνεβαίνει τὸ ὕψωμα τῆε σκο-
πούλῆε μετ' ὀξοῦ. Ἀφήνει ὁ λα-
ὸε τίε ὄχθεε τοῦ Νεῖλου γιὰ νά
παρακολουθήσει τήν καινούργια
δοκιμασία. Ὡε ὅτου φέρουν τὰ
τόξα, παρουσιάσαν στὸν Φαραὼ
ἓνα ἄλλογο πού φτεροκοπούσε.
Τὸ πλησίασε καί ξαφνικά τὸ ἔ-
ξεψε στό ἄρμα του. Τὸ κοινὸ φο-
βήθηκε. Μὰ ὁ Φαραὼ κράτησε
γερά τὸ χαλινάρι καί τώρα τὸ
ἄλλογο εἶναι πού ὑποχωρεῖ στήν
πίεση. Τὸ στρέφει πρὸε τήν ἐξέ-
δρα καί τὸ οδηγεῖ ἀργὰ στὸν ἱε-
ροκόμο...

Ὁ Φαραὼ διάλεξε τὸ τόξο του.
Τέντωσε πάνω ἀπὸ πενήντα πρὶν
νά σταματήσει σέ τοῦτο. Ἀνεβαί-
νει στό ἄρμα του καί μετ' ἐφοδο-
ρίχγει στό πρῶτο σημάδι... (φω-
νέε). Τὸ θέλω μπήχτηκε ἀκρι-
βῶε στή μέση (φωνέε) ... Ἀκόμα
μιά. Καί... (διπλάσιεε φωνέε).
Ὡ! εἶναι ἀπίστευτο! Γιὰ τήν τε-
λευταία, τὸ θέλω διαπερνᾷ τὸν
χαλκὸ ἀπ' ἄκρη σ' ἄκρη!

Θρίαμβοε! Ὁρθίεε στό ἄρμα του
ὁ Φαραὼ ξανάρθε στήν ἐξέδρα.

όπου τὸν περιμένει: ὁ θρόνος του.

Ἡ αὐλή, οἱ ἱερεῖς, τὸ πλῆθος ἐτοιμάζονται ποῖος γιὰ ἓνα ἐγκώμιο, ποῖος γιὰ θῶρο, ποῖος γιὰ λιδάνισμα.

Βάζει: τὰ δυὸ στέμματα πάνω στὸ ἄριμα του, τῆς νίκης, πηγαίνει: προσηλωμένους, σοβαροῦς, στοὺς ναοὺς τοῦ Χάρμιακι, τοῦ Χέσπος καὶ τοῦ Χεφρήνος.

Ἄ πα γ γ έ λ λ ω ν :

Ἕνα βασίλειο τέλειωσε. Ὁ Φαραὼ ἀπέθανε. Τώρα ὑψώνεται ἀπὸ τὴν κοιλάδα τὸ θλιβερὸ μοιρολόι τῆς κηδεῖας.

Ὁ Φαραὼ ἀναπαύεται στὸ ξύλινό του φέρετρο, μὲ πολῦτιμες πέτρες καὶ χρυσό. Οἱ ἱεροτελεστίες τοῦ ναοῦ τῆς κοιλάδας τέλειωσαν, καὶ ἀπὸ τὸν ἀνηφορικὸ δρόμο ἡ νεκρώσιμη πομπὴ ἀνεβαίνει πρὸς τὸν τάφο. Συνοδεύεται ἀπὸ πρίγκιπες, ἀνώτατους δημόσιους ὑπαλλήλους, καὶ ἱερεῖς.

Στὴ μυστικὴ καρδιά τῆς πυρραμίδας, ἡ πέτρινη σαρκοφάγος εἶναι ἑτοιμὴ στὸν νεκρώσιμο θάλαμο καὶ ὅλα εἶναι: στὴ θέσση τους γιὰ τὸ πέρασμα τῆς λίμνης, πού θγάξει: στίς πόρτες τοῦ ἄλλου κόσμου.

Ἔτσι, ἐπὶ χιλιετηρίδες διαδέχονταν ἡ μιὰ τὴν ἄλλη οἱ δυναστείες τῶν Φαραῶ.

Ἀλλὰ ἀπ' ὅλους τοὺς βασιλῆδες τῆς ἀρχαίας Αἰγύπτου, ἀναμφίβολα, ὁ πρὸ ἀφοσιωμένος εἶταν αὐτὸς ὁ νεαρὸς Φαραὼ, ποιητῆς καὶ μυστικοπαθῆς πού διαδέχθηκε τὸν Ἀμένοφι Γ'.

Ἡ λαμπρότητα τοῦ πολιτισμοῦ πού ὅλο καὶ πλησίαζε τὴν Ἀνα-

τολή, εἶχε κάμει: τὴν κοιλάδα τοῦ Νεῖλου ἓνα εἶδος δρόμου θριάμβου, πλακισιωμένη ἀπὸ παπύρους τῆς σοφίας, ἀπὸ τὸν πλοῦτο τῆς γῆς, ἀπὸ τὰ δώματα τῆς γλυκειᾶς ζωῆς καὶ τοὺς τάφους τῆς περισυλλογῆς.

Ὁ πυρρὸς πέρασε ἀπὸ τὴ Μέμφιδα στίς Θήβες.

Φ ω ν ῆ γ υ ν α ί κ α ς :

... Μεγάλα, σκεπτικὰ μάτια, ἓνα σῶμα ἀδύνατο, μιὰ γλυκάδα σχεδὸν γυναικεια, νὰ ὁ παράξενος ἔφηβος πού προσέρχεται στὴν παντοδυναμία. Ἐγκαταλείπει τίς Θήβες γιὰ νὰ χτίσει τὴ δική του πόλη. Ἐγκαταλείπει τὸν Ἀμὸν καὶ τοὺς ἱερεῖς του, γιὰ νὰ λατρεύει: ἓναν θεὸ δικό του, ἓναν θεὸ πού εἶναι: στὸν οὐρανό, τὸν Ἄτόν. Ἐγκαταλείπει τ' ὄνομά του Ἀμένοφι: Δ' γιὰ νὰ πάρει: ἓνα ὄνομα δικό του, Ἀχνατόν. Ἄτόν ὁ μοναδικός...

Μ' ἐκείνον, οἱ τοῖχοι πού ἀπομόνωναν τὰ διαμερίσματα τῶν βασιλικῶν συζύγων, πέφτουν, οἱ πέπλοι μισανοίγουν, φανερώοντας στοὺς ἐπερχόμενους αἰῶνες, πού γιὰ πάντα θὰ μένουν ἐρωτευμένοι, τὴν χαριτωμένη μορφὴ τῆς Νεφερτίτης.

Φ ω ν ῆ τ ῆ ς Ἰ σ τ ο ρ ί α ς :

Ἦταν λίγο πάνω ἀπὸ τριάντα χρόνων ὅταν πέθανε. Καὶ εἶναι: πάνω ἀπὸ δεκατρεῖς αἰῶνες ἀπὸ τὴν ἐποχὴ μας, πού σύνθεσε τούτη τὴ θαυμασία προσευχή:

Π ρ ο σ ε υ χ ῆ

Ἄτον ζωντανέ, τί ωραία πού

είναι: ή αγγή σου! Δημιούργησες
τή γή σύμφωνα με τήν καρδιά
σου.

Δίνεις στον καθένα ό,τι έχει
ανάγκη.

Είπα: μέσα στην καρδιά μου.

Οι άνθρωποι ζούνε από σένα.

Εσύ! ζωντανός και ανθηρός
από πάντα και για πάντα!

Ἀ π α γ γ έ λ λ ω ν :

Ήταν κάτι τό φευγαλέο. Ή
διάρκεια ενός ρόδου με τ' όνομα
Νεφερίτι. Οι άνθρωποι όμως ως
τόρα νοιώθουν τήν καρδιά τους
νά ταράζεται. Ο διαδόχός του θα
έπρεπε νά όνομασθεϊ Τουταγχα-
μών με τό όνομα του παλαιού θε-
ού. Όλα ξανάρθαν στην πρότε-
ρη τάξη.

Ευθραυστος και τρυφερός ο
Τουταγχαμών πέθανε είκοσι χρό-
νων, μετά έννάς έτών βασιλείας.
Αλλά 3.000 χρόνια του τάφου
δέν μπόρεσαν νά σβήσουν τό ώ-
ραίο έφηδικό του πρόσωπο, ούτε
ν' αλλάξουν τους σωρευμένους
θησαυρούς στον μισοτελειωμένο
τάφο του στην κοιλάδα των Βα-
σιλέων.

Σ φ ι γ γ α :

Σήμερα γεμίζουν με θάμπος
τά μάτια δολοχλήρου τό κόσμου.
Εγώ πού γνωρίζω τά άφθαρτα
άστρα, ξέρω πως ο Νείλος πού
έκαμε τήν Αίγυπτο, δέν μπορεί
νά τήν ξεκάμει. Είδα τους κατα-
κτητές νάρχουνται: σ' αυτά τά μέ-
ρη σκεπτικοί και νά σκύδουν τό
κεφάλι.

Είδα τον Μεγαλέξανδρο ώραϊ-
ον σάν δάρδαρο, συλλογισμένον
σάν προφήτη.

Κοιμάται κάπου ξαπλωμένος
σέ τούτη τή γή, περιμένοντας
τήν άνάστασή του.

Είδα τον Καίσαρα ένα δράδυ
— φοδότην τον ήλιο.

Η Κλεοπάτρα, ή τελευταία
μας βασίλισσα έκαμε ένα παιδί
μαζί του.

Μάταια. Ο Καίσαρών, Φαραώ
γελοῖος, πέθανε δίχως νά βασι-
λέψει. Είδα τον Βοναπάρτη και
τά μακρυνά του μαλλιά.

Οι αιώνες διαδαίνουν από πά-
νω μου.

Γνώρισα σκληρές ώρες. Ένας
δξύθυμος έμίρης στον Μεσαίωνα,
δρίσκοντας τό χαμόγελό μου ά-
σέδες και άόριστα χλευαστικό, με
παρκαθόρων με κανονίες.

Τά παιδιά τότε με δρίσκανε
άσχημη.

Τους προξενούσα φόβο. Παρκα-
μορφώνοντας τ' όνομά μου με φώ-
ναξαν Αμπούλ Νόλ, και μ' έ-
παιρναν για τή μητέρα του φό-
δου. Κανείς δέν έρχόταν πιά νά
προσευχθεϊ στα πόδια μου.

Η άμμος με έθαβε...

Όλη μας ή επιστήμη, όλη μας
ή ψυχή τυλιγμένη σέ χιλιάδες
παπύρους, κοιμόταν ακατάληπτη
στο βάθος των θουδών τάφων!

Ἀ π α γ γ έ λ λ ω ν :

Κι' όμως, τό θαύμα έγινε.

Στό 1799, κοντά στη Ροζέτ,
ένas άξιομαχικός του Βοναπάρ-
τη όρθηκε μιά πέτρα, μιά στήλη
πού πάνω της ήταν χαραγμένο
ένα διάταγμα του Πτολεμαίου
στά έλληνικά και ιερογλυφικά.

Προαισθάνθηκαν, ότι κρατού-
σαν τό κύριο έγγραφο.

Μά έπρεπε νά μεταφρασθεϊ.

"Εγινε από έναν νεαρό Γάλλο, λεγόμενο Σαμπολιόν. Ο οποίος κατάφερε να ξανάβρει μέσα από κάτι μυστηριώδη γραπτά την παλιρά χαμένη γλώσσα.

Τότε έγινε σαν μιὰ ανάσταση.

Μονομιᾶς, ἀπ' τὸ βάθος τῶν τάφων, ὡς τὴν κορυφὴ τῶν πυραμίδων. Ἐλα τὰ ἱερογλυφικά ἀρχισαν νὰ ξαναζοῦνε. Πουλιά, ἀνθη τοῦ λιτοῦ, φάρια, λαγοί, πάπιες, ἡ μυστηριώδης γραφὴ ρουθούριζε, ριγοῦσε, βοοῦσε σὰν πτηνοτροφεῖο. Θάλαγε κανεῖς ὅτι στὸ κάλεσμα τῶν οὐράνιων σαλπίγων, ἡ παλιὰ Αἴγυπτος ἐδγαίνε ἀπὸ τοὺς τάφους τῆς νέας, ἀθάνατη!

Νέα, ἀθάνατη καὶ ὠραία σὰν Νεφερτίτη... Οἱ πάπυροι τῶν καταχωνιασμένων διδλ:σθηκῶν γινόντουσαν εὐφραδεῖς. Λουλούδι-σαν στίς ὄχθες τοῦ Νείλου.

Ξεπέρασαν τὸν χρόνο...

Πέντε χιλιάδες χρόνια ἀργό-

τερα, ξετύλιγαν τὸ συγκινητικὸ ρομάντσο ἐνὸς πολιτισμοῦ.

Σ φ ί γ γ α :

Νὰ τὸ μήνυμά μου ἀπ' τὸ βάθος τῶν γενεῶν.

Φωνές σκορπισμένες νέων κοριτσιῶν.

Φωνές γνωστικῶν, φωνές παιδιῶν.

Φωνές τῆς παλιᾶς Αἰγύπτου.

Κι' αὐτὲς οἱ φωνές φάνηκαν γνωστὲς γιατί τίς ἔχετε ἤδη ἀκούσει: στὴν ἡχώ μέσα ἀπ' τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴ Ρώμη.

Μέσα ἀπὸ τὸν Χριστιανισμό.

Μέσα ἀπὸ τὸ Ἰσλάμ.

Αὔριο. ἀκόμα μιὰ φορὰ ὁ ἀνατέλλοντας ἥλιος θὰ μοῦ στείλει τὸ πρῶτο του χάδι.

Χιλιάδες ἥλιοι θ' ἀνατείλουν ἀκόμα: καὶ ἡ μαρτυρία μας, ἡ πρὸ ἀρχαία τῆς ἱστορίας, θὰ μείνει: ἡ πρὸ ὑψηλὴ, ἡ πρὸ ἀγνή!

Σημειώσεις ΧΡΙΣΤΟΥ Α. ΡΙΖΟΠΟΥΛΟΥ

Ἔπος καὶ Μεταφυσικὴ

Σαράντου Παυλέα : 1) Ὕμνος στὸν ἥρωα Κωνσταντῖνο Δαβάκη κι' ἄλλα ἀνέκδοτα ποιήματα. 2) Ἀλεκτροφωνία καὶ Ἀρχαϊκὸ Μειδίωμα (Συνομιλία μὲ τὸν Ἅγιο Θεοφόρον Ἰγνάτιο κάτοικο τῆς Ἀντιοχείας).

Ἐχω μπροστά μου δύο βιβλία τοῦ πληθωρικοῦ — ἀλλὰ ὄχι καὶ πληθωριστικοῦ — ποιητοῦ Σαράντου Παυλέα : Ὕμνος στὸν ἥρωα Κωνσταντῖνο Δαβάκη κι' ἄλλα ἀνέκδοτα ποιήματα (1956—1979) τὸ ἕνα. Ἀλεκτροφωνία καὶ Ἀρχαϊκὸ μειδίωμα (Συνομιλία μὲ τὸν Ἅγιο Θεοφόρον Ἰγνάτιο, κάποτε κάτοικο τῆς Ἀντιόχειας), τὸ ἄλλο. Καὶ τὰ δυὸ τυπωμένα στὴ Θεσσαλονίκη. Καὶ τὰ δυὸ εἶναι παραλλαγὲς τῆς ἴδιας ἀπὸ χρόνα πορείας τοῦ πνευματικοῦ ἀνθρώπου : πρὸς τὴ λάσπη τῆς γῆς καὶ πρὸς τὸ φῶς τῶν ἀστρων.

Ὁ «Ὕμνος στὸν Κωνσταντῖνο Δαβάκη» εἶναι ἕνα ἐπικὸ ἀριστούργημα :

«Ἐσένα ἢ Τύχη διάλεξε νὰ εἰπῇς τὸ «ὄχι» τῶν προγόνων σου στὶς ὀροσειρὲς τῆς Πίνδου, σ' ἕναν εἰσβολέα ποὺ ἐρχόταν νὰ κοροϊδέψει ὅλους τῆς γῆς τοὺς ἀντρεωμένους, μὰ ἔθεσες μπροστά τους τὸ φράγμα τῆς ψυχῆς σου, τῆς ψυχῆς μας...

Δόξα σὲ Σένα ποὺ μᾶς ἔμαθες πῶς ἡ μεγαλύτερη ὥρα τοῦ κόσμου εἶναι ἡ Ἐλευθερία.

Δόξα σὲ Σένα ποὺ μᾶς διδάξες πῶς ἡ ἰδανικώτερη ὥρα τοῦ Κόσμου εἶναι ἡ Δικαιοσύνη.

Δόξα σὲ Σένα ποὺ συλλάβισες ἕνα πρὸς ἕνα τὸ δύσκολο ἀλφάβητο τῆς θυσίας.»

Ὁ ὕμνος ἀγκαλιάζει καὶ τὴν πατρίδα τοῦ πολεμιστῆ, τὴ Μάνη.

«Κωνσταντίνε Δαδάκη, εξοικειωμένε
 μὲ τὸ θάνατο,
 παίζοντας κοντὰ του σὰν παιδάκι,
 γιατί οἱ μάνες μας κάποτε μὲ τὰ
 δρεπάνια τους,
 ἀπέκρουσαν τὰ μαύρα πρόσωπα
 τοῦ Ἰμπραήμ,
 ἐκεῖ πού θράζουν τὰ λούπινα οἱ

Μανιάτισες
 καὶ μὲ τὸ ἀλάτι τὸ θαλάσσιο τὰ
 γλυκαίνουν,
 ἐκεῖ ὅπου τὸ σμιγάδι τὸ ψωμί τὸ
 κριθαρένιο
 εἶναι καὶ ἀπὸ τὴν πέτρα σκληρό-
 τερο καὶ ἀπὸ τὴν καρδιά μας.
 Γί' αὐτὸ Ἑσένα ἢ Τύχη διάλεξε...»

Ἀλλὰ ὁ ποιητής, σ' ἓνα ἄλλο ποίημα (Μνήμη ἑνὸς ὅπλο-
 πολυβολητῆ), ἐπεκτείνει τὸν ὕμνο σ' ὅλο τὸ ἔθνος:

«Δὲν εἶδα ποτὲ τὴν πατρίδα μας
 σκυμμένη
 κι ὅταν τὴν πρόσταξαν νὰ γονατί-

σει, Ἐκείνη δὲ γονάτισε,
 δὲν ἤξερε, δὲν εἶχε μάθει ἀπὸ τοὺς
 ἀρχαίους χρόνους νὰ γονατίζει.»

Ἔτσι, ὁ Κωνσταντῖνος Δαδάκης ὑψώνεται πάνω ἀπὸ ἓνα
 σύνολο πολεμιστῶν, σὰν πρῶτος μεταξὺ ἴσων.

«Τὸ ξέρουμε — μᾶς λέει στὸ «Πα-
 ράδειγμα τῶν νεκρῶν τῆς Ἀλθα-
 νίας» — πῶς τὴ νίκη μας τὴν κέρ-
 ρισαν — — —
 πᾶν στὰ παγωμένα τ' Ἀλβανικὰ
 βουνὰ ἀπλοὶ χωριάτες
 καὶ φαράδες χερομάχοι, χτίστες καὶ
 σιδεράδες
 καὶ γεωργοὶ μὲ τὰ ψημένα πρόσω-
 γὰ τους στὸν καθαρὸν ἥλιο
 τῆς πατρίδας, μὲ τραχεῖα χέρια
 μαθημένα νὰ χειρίζονται
 μὲ τὴν ἴδιαν εὐκολία τὸ ἀλέτρι καὶ
 τὸ πολυβόλο τους. Τὸ ξέρουμε
 τώρα καθαρὰ πῶς ἐκεῖνοι πού πο-
 λέμησαν πραγματικά καὶ

περιφρόνησαν τὸ θάνατο, ἦταν δά-
 σκαλοι καὶ μικρέμποροι,
 γυρολόγοι, ἀπλοὶ μικροὶ βιοτέχνες
 πού ἐκλείσαν
 τὰ καταστήματά τους γιὰ ν' ἀπα-
 θήσουν μὲ τὸ μεγαλεῖο
 τῆς ψυχῆς, μὲ τὴ μεγαλοπρέπεια
 καὶ τὴν ἀποφασιστικότητά
 τῆς καρδιάς τὸν φασιστικόν μας
 εἰσβολέα. Ἦταν τέλος
 γελαστὰ καὶ χαρούμενα παιδιὰ,
 φοιτητές, στρατιῶτες
 καὶ ἀνθυπολοχαγοί, πού ξέρανε ἀπὸ
 τὴν ἱστορία καλὰ
 τὸν παλιὸν ἐκεῖνο Ξέρξη...»

Εἰδικὰ αὐτὸ τὸ ποίημα θυμίζει τὸν τόνο τοῦ Ἑπιταφίου
 τοῦ Περικλέους. Ὁ δὲ «Ἀποχαιρετισμὸς τοῦ πολεμιστῆ» μᾶς
 θυμίζει συγκινητικὰ Κάλβεια μέτρα.

Πέραν ὅμως ἀπὸ τὸν ἐπικὸ λόγο καὶ διὰ μέσου αὐτοῦ τοῦ
 λόγου ἀναδύεται ἡ μεταφυσικὴ τοῦ θανάτου, σὲ ψηλότερες
 ποιητικὲς σφαῖρες.

Ὁ θάνατος εἶναι ἓνα θέμα προσφιλὲς στὸν ποιητὴ καὶ θὰ
 μπορούσε νὰ χαρακτηρίσωμε τὴν ποίησίν του σὰν θριαμβικὸ
 παῖνα τοῦ θανάτου, γιὰ τὴν λειτουργία του σ' ἓνα μεγάλο
 Σχέδιο.

Στὴν «Ἀπομάκρυνση ἀπὸ τὸ κρῦο», πού εἶναι ἓνα ἐκτε-
 ταμένο ποίημα, ἢ μᾶλλον μιὰ Ραψωδία τῆς Ψυχῆς, ἀπὸ τὸν
 οὐράνιο κόσμον στὴ κοίτῃ φθαρτότητα καὶ δι' αὐτῆς (μᾶλλον

δι' αὐτῶν, ἐπαναληπτικά) σὲ μιὰ παλιννόστηση, ἐπαναλαμβάνει σὲ σειρὰ στίχων, ὅτι ὁ θάνατος δὲν εἶναι παρὰ λειτουργὸς στὴν μεγάλη, τὴν ἀσύλληπτη πορεία τῆς ψυχῆς ἀπὸ καὶ πρὸς τὸ «ὕπεριέραν».

1. Μὰ βασανίζετε τὸ ἀπόσπασμο τοῦ Θεοῦ μέσα μας ὅταν ἀραιώνει
 μὲ τὴν ἐφεύρεση τῶν θανάτων τὴ μνήμη τῶν ἀναμνήσεων
 καὶ καταφεύγει στὴ λήθη τους γιὰ νὰ ψηλαφεῖ τὰ σώματα
 τὸ φῶς καὶ τὸ σκοτάδι τὰ χρυσᾶ του
 τ' ἀπειρα κομμάτια καὶ ν' ἀνεβαίνει
 πάλι στὴν πρώτη του τὴ Νοητική του τὴν Ἀπρόσιτην
 Ἐπάρκεια.

2. Σιγὰ - σιγὰ

μέσ' ἀπὸ περιόδους ἀμέτρητες θ' ἀρχίσουμε πιθανὸν
 νὰ αἰσθανόμαστε τὴν οὐράνια, τὴν καθαρὴ διήθηση
 τῆς ψυχῆς μας, γιὰ νὰ φτάσουμε στοῦ Θεικοῦ Ἐκείνου
 Πρώτου Πυρὸς τὴ μεγάλη μας Συγένεια.

3. Οἱ θάνατοι μέσα στὰ Σύμπαντα
 στὴν οὐσία τους
 ἦταν φαινομενικοί, ὅροι ἀπαραίτητοι
 στὴ μεγάλη
 Πρόταση τοῦ Θεοῦ γιὰ Τελειοποίηση.

Σὲ Βιβλικὸ ὄφος εἶναι γραμμένα τὰ «Ἐργόχειρα τοῦ Θεοῦ», γιὰ τὴν «ἔκτη ἡμέρα τῆς Δημιουργίας», ὅπου τοποθετεῖται κοντὰ σὶν ἄνθρωπο καὶ ὁ θάνατος, φυσικὸ παρακολούθημα καὶ ἄσχετα μὲ τὴν «πτώση» τῶν πρωτοπλάστων:

Κι εἶπεν ὁ Θεὸς νὰ στολίσω τὸ ἐργόχειρό μου μὲ τοὺς ἀνθρώπους.

Μὰ δὲν ἦταν πάντοτε τέλειος ἓνας ἄνθρωπος,
 γι' αὐτὸ ἔσθηνε στο ἐργόχειρό του
 τὸν ἄνθρωπο συνεχῶς
 γιὰτὶ τοῦ ἔδωκε τὴ δύναμη νὰ τελειοποιεῖται,
 νὰ γίνεται καινούργιος μὲ τὸ θά-

νατο

κι ἔδωσε φτερά στὸν καλπασμὸ τῆς Ψυχῆς

γιὰ νὰ συντομεύει τὴ νύχτα καὶ ν' ἀνταμώνει

τὸ Καινούριο τῆς τῆς Πρωτῆ σ' ἄλλους ἐσωτερικοὺς κι ἐξωτερικοὺς

οὐρανούς. Ὁ Θεὸς πάντοτε συμπλήρωνε τὶς συνεχεῖς ἀτέλειες στ' Ἀπειρα τὰ Ἐργόχειρά του.

Στὴ συλλογὴ «Ἀλεκτροφωνία καὶ Ἀρχαῖκὸ μειδίαιμα» (ὅπου ἀκούγονται ἔνδεκα ἀλεκτροφωνίες ἐγρηγόρσεως ἐναντίον τῶν ἐκδηλώσεων τοῦ σημερινοῦ πολιτισμοῦ, μὲ τὸ ψέμα, τὴν ὑποκρισία, τὴν σκληρότητα, τὴν βία, τὸ μίσος καὶ τὴν φλυαρία, καὶ διαγράφονται δώδεκα ἀρχαῖκα μειδιάματα σαρκασμοῦ γιὰ μεγάλες ἱστορικὲς ἐξελίξεις) ὑπάρχουν ἐπίσης μεταφυσικὲς ἐξάρσεις. Θ' ἀναφέρουμε δύο ἀποσπάσματα:

Ἀπὸ τὸ πρῶτο μειδίαιμα: Δὲν εἴμασταν μόνον 60% νερό, 20% λίπος, 2,5% λευκωμα, 10% ἄλλατα

κι ἄλλες οὐσίες ποὺ συντηροῦσαν αὐτὸ τὸ νάρθηκα τοῦ σώματος, γιὰ νὰ μένει μέσα μας τὸ ἀθάνατο τῆς ψυχῆς

τμήμα, γιὰ νὰ θυμᾶται μετὰ τὸν θάνατο
τὴν πηγὴ τῶν οὐρανῶν του; Ἔτσι
εἵμασταν πάντοτε κοντὰ στὴν
ἔνδεια καὶ
σ' ἐκεῖνο τὸν ἀθάνατο πόθο μας
γιὰ τὸ θεϊκό μας πλοῦτο.
Ἀπὸ τὸ ἐνδέκατο μειδίαμα: Μὰ
δὲν πεθαίνουμε ποτέ, ἀπλὰ καὶ
μόνο κλείνουμε τὰ μάτια
γιὰ νὰ ἡσυχάσουμε ἀπὸ αἰσθήσεις
φαντασμάτων ἢ γιὰ νὰ
ξαναγυρίσουμε καὶ πάλι στὰ εἶδω-
λα, γιὰ νὰ γράψουμε τὴν αἰνι-
γματικὴ
καὶ τὴν μυστηριακὴ, τὴν ἀγωνιώδη
τὴν κραυγὴ μας πάνω στὴ σιωπὴ
τῶν ἀστεριῶν. Μὰ δὲν πεθαίνουμε

λοιπὸν ποτέ, παρὰ μόνο γιὰ
νὰ γεννηθοῦμε νέοι, πιὸ εὐρύχωρα
πιὸ εὐρύχωρα ἢ πιὸ στενὰ ντυ-
μένοι
μ' ἓναν ὀρίζοντα συμβολικὸ καὶ
φαινομενικὸ μέχρις ὅτου
περάσουμε στοὺς κόσμους ὅπου
παύουν τὰ φαινόμενα
καὶ τὰ φωτεινὰ κηρύγματα τῶν
πραγμάτων πρυτανεύουν.
Ὁχι λοιπὸν, δὲν πεθαίνουμε παρὰ
γιὰ νὰ ξαναγεννηθοῦμε.
Παύσεις προσωρινῆς τῆς Μουσικῆς,
Στίγματα Σιωπῆς προσωρινῆς
εἶναι κάθε θάνατος γιὰ νὰ συμ-
πληρωθεῖ τὸ φωνητικὸ
καὶ τὸ ἡχητικὸ τῆς Μουσικῆς τῆς
Συμπαντικῆς τῆς Μῆγας Νόημα.

Ὅσο γιὰ τὴ «Συνομιλία μετὰ τὸν Θεοφόρο Ἰγνάτιο», τὸν
ἐπὶ 40 ἔτη ἐπίσκοπο Ἀντιοχείας, ὁ ὁποῖος, περὶ τὸ 103 μ.Χ.,
ἐπὶ αὐτοκράτορος Τραϊανοῦ, «προτίμησε ν' ἀκουσθεῖ μέσα στὴ
σκυπηλὴ σιγὴ τοῦ Ρωμαϊκοῦ ἀμφιθεάτρου ὁ τριγμὸς τῶν ὀ-
στῶν του στῶν λιονταριῶν τὰ δόντια», εἶναι σὰν ἓνα ἀρχέ-
τυπον τῆς Ἀρετῆς καὶ τῆς Ἐλευθερίας, πού δὲν διστάζουν νὰ
θυσιάσουν «τὰ θνητὰ φορέματα μετὰ τὴ διαρκῆ διαδοχὴ καὶ τὴν
πεῖρα τῶν θανάτων». Ὁ ποιητὴς ἀνατρέχει σὲ παλαιότερες ἐ-
ποχὲς καὶ προτρέχει σὲ μελλούμενες, ἐκτελώντας μιὰ φοβερὴ
δωρομὴ αἰώνων δοκιμασίας τοῦ ἀνθρωπισμοῦ, ἀπὸ τῆς θυσιᾶς
στὸν Μινώταυρο, ἕως τῆς ἐκατόμβης τῶν ναζιστικῶν στρατο-
πέδων — καὶ ἐκεῖνες πού ἀπειλοῦνται σήμερα μετὰ τὴ βόμβα
νερονίου — γιὰ νὰ ρωτήσῃ ἀγωνιωδῶς: Πῶς, Πότε θὰ γίνουμε
ἄνθρωποι;

Γιατὶ δὲν παραδέχεται πῶς ἐγίναμε ἄνθρωποι μετὰ τὸ νὰ
περάσῃ ἡ ζωὴ «τόσες μεταμορφώσεις ἀπὸ τὴν ἀμοιβάδα ὡς τὸν
σύγχρονά μας τὸν ἀνθρωποειδῆ». Γι' αὐτὸ καὶ στὰ πρόθυρα
μιᾶς νέας πορείας, συνιστᾷ ἐπιμόνα:

Προσέχετε, προσέχετε, προσέχετε, στὴ μέλλουσα, τὴ Διαστημικὴ τὴν
μὴ ξεοδευτεῖτε στὸν πόλεμο, ἐποχὴ μας,
Προσέχετε. προσέχετε, προσέχετε, ν' ἀφήνουμε τὰ σκαλοπάτια τῶν
ἃς προσέχουμε ἀνθρωποειδῶν
γιὰ νὰ μπουῖμε χωρὶς πτωμαίην καὶ ν' ἀνεβαίνουμε τὴν ἀστρική
καὶ ἐρείπια κλίμακα τοῦ ἀνθρώπου.

Ι. Βασιλείου : Κοντινὰ καὶ Μακρινὰ Ταξίδια.

(Ἑλλάς, Ἰσπανία, Βερμανία, Ἰνδονησία, Κίνα).

Ἔνα ἐκδόμη βιβλίο τοῦ μύ-
στου τῶν Ἀσιατικῶν χω-
ρῶν, αὐτὴ τὴν φορὰ συνδυα-
σμένο μετὰ λίγη Εὐρώπη.

«Όπως αναφέρει ο συγγραφέας, ο άνθρωπος «διφασμένος για καινούργια ψυχικά έρεθίσματα» καταφεύγει, μεταξύ άλλων (στην ποίηση, την φιλοσοφία και την τέχνη), και στα ταξίδια, ενώ άλλοι, ήρεμοι και ασάλευτοι, «προσπαθούν ν' απολαύσουν τη γοητεία μαγικών ταξιδιών, διαβάζοντας ώραια καλογραμμένα βιβλία». Είναι άκριβως ή περίπλοκος τοῦ ταξιδιώτη Ἰ. Βασιλείου καὶ τῶν ἀναγνωστῶν του.

Τὴν γλαφυρότητα καὶ τὸν πλοῦτο τῆς ἀφηγήσεως τοῦ συγγραφέως συμπληρώνει ἡ ἐξαιρετικὴ εἰκονογράφησης.

«Ἀνθρωποκεντρισμός»

ποιήματα Στέλιου Ντόμαλη, Λάρισα.

Τὸ φερώνυμο ποίημα τῆς συλλογῆς περιέχει καὶ τὴν «θέση» τοῦ συγγραφέως: Πρέπει ν' ἀναζητοῦμε στὴ ζωὴ σκοπὸ ἢ νὰ χαιρόμαστε τὴν κάθε τῆς ἐκδήλωση;

Τὰ Λουλούδια ἄνθισαν ὅλα, ἀλλὰ ὁ «ἀνθρωποκεντρικὸς» εἶπε ὅτι δὲν ἄνθισαν, γιατί εἶναι ἄνοιξη, μὰ πρέπει νάχουν σκοπὸ. «Οἱ μολόχες καὶ τὰ ἀγκάθια ὅλο Λουλούδι χαίρονταν τὸν μεγάλο ἥλιο, οἱ μαργαρίτες ὀνειρεύονταν χλωμές τὴν προσευχή τους, κι αὐτός, ἔνα σφικτὸ μπουμπουόκι, πὺ μὲ πείσμα ἀσφυκτιοῦσε καὶ τρελαίνονταν γιατί χωρὶς κανέναν προκαθορισμὸ ὑπέφερε, ὑπέφερε τὴν ἀνανθη ἀνοιξή του. Τί εἶναι στ' ἀλήθεια ἡ

χαρὰ ὅταν τῆς δίδεται σκοπός; Δὲν μπορούσε νὰ καταλάβει τὸ χωρὶς κέρδος παραλήρημα τῆς φύσης καὶ εἶχε τὴν ψευδαίσθηση, πὼς ὁ ἴδιος ἦταν σκοπός, ἀφ' ὅπου ἦταν δημιουργημένος, ὅπως αὐτὸς δημιουργοῦσε τὸ σκοπὸ του.»

Κώστα Πηγαδιώτη :

Τὸ ἄλλοθι (ποιήματα)

Ὁ ποιητὴς συνεχίζει μὲ ἀπορεία ἰδεΐας, ἀντικρύζοντας τὴ ζωὴ μὲ ἐλαφρὴ καὶ τρυφερὴ σάπια, σὲ γλῶσσα ἐγκάρδια καὶ προσιτή.

Τὸ τωρινὸ του «Ἄλλοθι» εἶναι ἡ προσπάθεια διαφυγῆς τοῦ κοινοῦ ἀνθρώπου γιὰ ὅσα συμβαίνουν γύρω του, ἀλλὰ ἂν εἶναι ξένος καὶ ἀνεύθυνος σ' αὐτά, μπορεῖ νὰ τὸ πῇ καὶ γιὰ τὸν ἐσωτερικὸ του κόσμος: Σὲ τελευταία ἀνάλυση, δὲν εἶναι κανένας καὶ γιὰ τίποτε ἀνεύθυνος...

Ἡ ποίησις τοῦ Κώστα Πηγαδιώτη εἶναι, ὅπως καὶ ὁ ἴδιος τὸ λέει μὲ ἀπαρακαμπτήρια ὁδὸς «στὴς κορυφὲς τοῦ πόνου. Μὴ κάποια ἐκιδόνωση. Ἄλλὰ μὲ πόση διακριτικότητα! Δῆτε τὴν «Ἐξαφάνιση»:

Ἐξαφανίστηκε

ἀπὸ τὸ σπῆτι τῆς
— ὁδὸς Ἀδιαφορίας 1980 —
ἡλικιωμένη, εὐαίσθητη Κυρία,
ὀνομαζόμενη «Ντροπή».

Εἶχε σῶμα εὐτυενές
κι ἄθωο ξάστερο πρόσωπο
μ' ἐκλάμψεις στὰ μάγουλα
κόκκινες.

Σὲ παλῆς βιβλιοθήκες
σύχναζε τελευταία.

Ὅποιος τὴ συναντήσει
ᾶς εἰδοποιήσῃ τοὺς δικούς της
στῆς χίμαιρας τὸ τηλέφωνο
κι ἀμειφθῆσεται γενναία.

χαν από τὰ έρπετά. Η μακρο-εξέλιξη έπίσης, είναι εκείνη που προκάλεσε τήν εμφάνιση μεγάλων εξέλικτικόν καινοτομιών, που τίς μοιράζονται πολλές ομάδες, όπως τὸ άνωτερο στή άνώτερα φυτά και τὸ μάτι στή σπονδυλωτά.

Ο Δαρβίνος είχε τή γνώμη, ότι αὐτά τὰ μείζονα προϊόντα τής εξέλιξης ήταν άποτελέσματα μακροτάτων περιόδων θαυμαίας φυσικής επιλογής, και σήμερα είναι εύρύτερα αποδεκτό, ότι αὐτός ὁ μηχανισμός εξηγεί τίς ελάχιστονες προσαρμογές. Οί μικρές αὐτές παραλλαγές, θεωρούμενες προϊόντα τής μικροεξέλιξης, εξηγούν πράγματα, όπως οί διαφορετικές ποικιλίες σπίνων, που ὁ Δαρβίνος ὅρῃκε στή νησιά Γκαλαπάγκος. Κάτω από ανθρώπινο έλεγχο, ή «τεχνητή επιλογή», ή μικροεξέλιξη έχει δώσει όλες τίς ποικιλίες του οικόσιτου σκύλου, που όλες τους παραμένουν μέλη του ίδιου είδους.

Γιατί δέν υπάρχουν οργανισμοί με ρόδες; ρώτησε ὁ δρ. Λιούοντιν.

Ακόμη σημαντικότερο: γιατί δέν υπάρχουν σπονδυλωτά με εξη πόδια; Οί άπαντήσεις σ' αὐτά τὰ έρωτήματα, πιστεύουν πολλοί έπιστήμονες, μπορεί κάλλιστα νά συνδέονται με τὸ πρόβλημα τής καταγωγής των ειδών.

Η κλασική δαρβινεία άπάντηση είναι ότι αὐτά τὰ πράγματα θά μπορούσαν κάλλιστα νά εμφανιστούν, αλλά μόνο άν θελήσιοναν τήν ικανότητα ένός οργανισμού νά εὐδοκιμήσει στό περιβάλλον του. Τὸ γεγονός, ότι ὁρισμένοι καταληπτοί οργανισμοί εί-

ναι άγνωστοί, άντικατοπερίζει: είτε τίς εξέλικτικές ροπές του περιβάλλοντος, είτε άπλως τὸ γεγονός, ότι οί επιθυμητές μεταβολές δέν πραγματοποιήθηκαν.

Οί διολόγοι σήμερα πιστεύουν ότι ή άπάντηση πρέπει νά είναι: είτε πὸ περίπλοκη, είτε κάτι έντελώς άλλο.

(Τὸ Βήμα τής Κυριακής, 30.11.1980)

Η αίμοδοσία στήν Κύπρο

Ένας νέος... 70 έτών, είναι ὁ πρῶτος αίμοδότης τής Κύπρου. Τὸ όνομά του: Αγγέλης Ζαβαλλής, διευθυντής του όμιώνιμου τυπογραφικοῦ συγκροτήματος τής Λευκωσίας. Είναι αίμοδότης επί 40 έτη.

Κατά τόν Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, διαγείται ὁ κ. Ζαβαλλής, συναντιόμαστε σέ κάποιο φαρμακείο στή Λευκωσία, με τὸ γιατρό Δημήτ. Ταλιαδῶρο, που ήταν υπάθυνος του Γυνακελογικοῦ Τμήματος του Γεν. Νοσοκομείου, τὸ γιατρό Θεοτύδουλο Παρασκευάδη, καθώς έπίσης και με άλλους φίλους.

Ακουσα εκεί που έλεγαν για τή νέα μέθοδο των μεταγγίσεων, με τήν όποία θά σώζονταν οί άνθρωποι από τίς αίμορραγίες, και συγχινήθηκα θαυμά. Έτσι άποφάσισα νά δίδω τὸ αίμα μου χάρη των συνανθρώπων μου.

Ήταν πράγματι γλυκειά ή ικανοποίηση που ένοιωθα. Στή Λευκωσία τότε αίμοδότης ήμουν έγώ και ένας δυὸ άλλοι.

Ο γιατρός ὁ Ταλιαδῶρος, δ-

ταν υπήρχε όποιοδήποτε έπείγον περιστατικό, με είδοποιούσε, ή έρχόταν έ ίδιος και με έπαιρνε από τή σπίτι, πολλές φορές μετά τή μεσάνυχτα.

Θέλω νά σημειώσω έδω, ότι ή μετάγγιση γινόταν προσωπικά. Υπήρχε δηλαδή μιή μικρή άντλία, πού συνδεόταν ή αίμοδότης με τόν άρρωστο, και ή όποία έστελλε τή αίμα από τόν ένα στήν άλλο.

"Όταν, άργότερα, με ενέργειες τού δόκτορος Ράσελ, ιδρύθη ή Τράπεζα Αίματος, πρώτος πού έδωσε αίμα, ήταν ή κ. Ζαβαλλής.

Από τότε, ή κ. Ζαβαλλής, κάθε 28 μέρες, πήγαινε στήν Τράπεζαν και έδιδε αίμα. Ήταν δέ πολύ πιό εύκολο, παρά με τήν άντλία.

Ό ίδιος, πού ποτέ του δέν έχτηκε πληρωμή, μις άναφέρει και ένα από τή πολλά περιστατικά τής ζωής του.

«Μιή νύχτα, άργά, ήρθε ή γιατρός ή Ταλιαδώρος και με πήρε στή Καϊμακλί, όπου έδωσα αίμα σέ κάποια γυναίκα, πού είχεν αίμορραγία. Θέλω έδω νά προσθέσω, ότι ή ομάδα αίματός μου είναι: ήμικρο θετικό και τή δέχονται όλοι.

Μετά από λίγες μέρες, ήρθε στή δουλειή μου ένας κύριος με τή μαστίγιο και με ρώτησε άν ήμουν έγώ πού έδωσα αίμα στή γυναίκα του.

"Όταν τού άπάντησα καταφατικά, μου έδωσε τή μαστίγιο και πρόσθεσε:

— Πάρσο, έξω είναι: τή βόδια με τή άμάξι μου, σου τή χαρίζω,

έσωσες τή γυναίκα μου από τή θήνατο.

Φυσικά, είπα στήν άνθρωπο, ότι χάριχα πολλά πού σώθηκεν ή γυναίκα του και τού επέστρεψα τή μαστίγιο.

Ό κ. Ζαβαλλής συστήνει: σ' όσους μπορούν νά δίδουν αίμα με κάθε εύκαιρία.

Γιατί, λέει, έγώ σήμερα στή 70 μου, νοιώθω άκόμα νέος. Αισθάνομαι: άρκετά καλά, δέν έχω πίεση. Έξ άλλου, όταν δίδεις αίμα, προσθέτει, νοιώθεις μιή γλυκειή εύχαρίστηση.

(«Φιλελεύθερος» Λευκωσίας, 6.12.1980)

Ένας τρόπος ζωής

Απόσπασμα από συνέντευξη συντάκτου τού «Βήματος τής Κυριακής» (27.12.80), με τόν πρόεδρο τής Α.Ε. τού μεγάλου καταστήματος MINION:

— Ποιά είναι ή ζωή σας, κύριε Γεωργακά, μόνο τή «Μινιόν»;

— Είμαι άνάπηρος τού Άλβανικού πολέμου, ήμουν φιλόσθενος σάν παιδί, μετά τόν πόλεμο γύριζα από νοσοκομείο σέ νοσοκομείο, κόντευα νά πεθάνω, άκολούθησα τή φυσιοθεραπεία και έγιναν καλά... Έκτοτε, έχω άσπαστει αυτόν τόν τρόπο ζωής. Είκοσιπέντε χρόνια έχω νά φάω κρέας, δέν μ' ενδιαφέρει και γι' αυτό ή μόνη μου άπασχόληση, έξω από τή μαγαζί, είναι ή μόρφωση και τή βουνό. Μαζεύω ραδίκια και τή μαγειρεύω και τρώμε όλη τήν έβδομάδα... Έχω άνέδει: όλες τής κορφές τής Έλ-

λάδας, δέκα - δεκαπέντε ώρες πορεία τὰ Σαββατοκύριακα. Εί-
ναι καὶ ἡ μόρφωση. Στερήθηκα
στὴ ζωὴ μου τὰ γράμματα, καὶ ἐ-
πειδὴ εἶχα διψᾶ γιὰ τὴ γλῶσ-
σα μου, ποῦ τὴν εἶχα ἀφήσει ἡ-
μιτελὴ, τὸ δικό μου διπλωμα εἴ-
ναι τοῦτο δῶ — τῆς Φιλοσοφικῆς,
τὴν ὁποία τελείωσα σὲ ἡλικία
41 χρονῶν... Καὶ ἡ μεγάλη μου
χαρὰ εἶναι ὅταν καταφέρνω νὰ
διαβάσω κανένα φιλοσοφικό βι-
βλίο — αὐτὴ εἶναι ἡ ζωὴ μου.
Σπάνια θὰ πάω σὲ θέατρο καὶ
σπάνια ἀσχολοῦμαι μὲ πράγματα.
ἂς ποῦμε, κοσμικά.

Ἰσλαμικὴ δημοκρατία

Ἀπόσπασμα ἀπὸ ἄρθρο τῆς δ.
Λιάννας Κανέλλη στὸ περιοδικό
«Ταχυδρόμος» (1.1.81) :

«Ὅταν δρέθηκα στὸ Μαζλὶς
(Σημ.: Περσικὴ Βουλὴ) μὲ τὴν
πλειοψηφία τῶν βουλευτῶν μου-
λάδες (ἐρωτημένους), ἔκανα μιὰ
ῥιζιθία σκέψη: Φαντάστηκα τὸν
ἀρχιεπίσκοπο στὴ δική μας Βου-
λὴ τὸν Αὐγουστῖνο, τὸν Πρεσβέ-
ξη, τὸ διάκονο τῆς ἐνορίας μου,
καὶ θέλησα νὰ γελάσω, ἀλλὰ μοῦ
φάνηκε τελικὰ τραγικό.»

Εἶναι σημαντικό
ΝΑ ΜΗΝ ΚΑΘΥΣΤΕΡΗΣΕΤΕ
ΣΤΗΝ ΑΠΟΣΤΟΛΗ ΤΗΣ ΣΥΝΔΡΟΜΗΣ ΣΑΣ
ΕΤΟΣ 1981 : ΔΡΑΧΜΕΣ 300.—
(Παρακαλοῦμε, μὲ Ταχυδρομικὴ ἐπιταγή)

Τὸ περιοδικὸ ἐλευθέρως σκέψεως

“ΙΛΙΣΟΣ”

Δ/νσις Δραγατσάνιου 6, τ. 122, τηλ. 324.6837, ὥραι 9-1

Ἐκδίδεται ἀπὸ τὸ ἔτος 1956

Οἱ τόμοι 1956 - 1970 ἔχουν ἐξαντληθεῖ.

Ἔχουν ὁμῶς ἐκδοθῇ ἐπιλογαὶ περιεχομένων τόμων, ὡς ἑξῆς:

Τόμος ἐπιλογῆς περιεχομένων τόμων τριετίας	1956 - 1958
» » » » »	1959 - 1961
» » » » » τετραετίας	1962 - 1965
Θὰ ἐκδοθῇ προσεχῶς τόμος ἐπιλογῆς πενταετίας	1966 - 1970

Ἐκαστος τόμος ἐπιλογῆς χρυσόδετος δρχ. 250

διὰ τοὺς συνδρομητὰς τοῦ «ΙΛΙΣΟΥ» μόνον δρχ. 200

Οἱ τόμοι 1971 - 1976, χαρτόδετοι, ἕκαστος δρχ. 150

» » 1977 - 1980, » » δρχ. 200

Ἡ Εὐρωπαϊκὴ Πρωτοχρονιά

«Μὲ τὴν Πρώτῃν τοῦ νέου Ἔτους — ἀνέφερε στὸ Χριστουγεννιάτικο μήνυμά του ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν κ. Σεραφεῖμ — εἰσέρχεται ἡ χώρα μας εἰς τὴν Εὐρωπαϊκὴν Κοινότητα, ὡς ἰσοτιμὸν καὶ πλήρες μέλος. Ὁ Ἑλληνικὸς Πολιτισμὸς καλεῖται, μίαν φορὰν ἀκόμη, νὰ δώσει τὰ φῶτα του εἰς τὸν Εὐρωπαϊκὸν καὶ θὰ τὸ κάνει μὲ ὅλη τὴν ἀρχοντιά του, ὅπως τὸ ἔκανε εἰς ὅλα τὰ στάδια τῆς ζωῆς τῆς ἡπείρου μας καὶ ὅταν αὐτὴ τὸ εἶχε ἀνάγκη. Τὸ ἴδιο θὰ πράξει καὶ τώρα. Μαζὶ μὲ τὸν Ἑλληνικὸν Πολιτισμὸν εἰσέρχεται, μὲ ἕναν ἄλλον τρόπον καὶ ἡ Ὁρθόδοξία εἰς τὴν Εὐρώπην. Τὸ Ἐκκλησιαστικὸν παραδοσιακὸν ἦθος τῆς Ἀνατολῆς».

«Ἀλλὰ — προσέθεσε ὁ Ἀρχιεπίσκοπος — ἡ θύρα τῆς Κοινῆς Ἀγορᾶς καὶ ἡ συνεργασία τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας μὲ τίς ἄλλες ἐτερόδοξες Ἐκκλησίες τῶν χωρῶν τῆς Κοινότητος, δημιουργοῦν προϋποθέσεις γιὰ ἀνταλλαγὰς καὶ κινήσεις ἄλλες, μέσα εἰς τὰ προγράμματα τῶν ἐτέρων χωρῶν.

Ὁ ἔθνικὸς μας χαρακτήρας

καὶ ἡ Ὁρθόδοξος ταυτότητά μας, ὅχι μόνον θὰ κρατηθοῦν, ἀλλὰ καὶ θὰ προσδληθοῦν μὲ τὴν ἀκοίμητη ἐπίδραση τῆς Ἐκκλησίας. Αὐτὸς εἶναι ὁ σοδαρὸς καὶ πρόσθετος λόγος, ποὺ πρέπει νὰ εἴμαστε κοντὰ εἰς τίς κοινοτικὰς διεργασίες. Ὅχι μόνον διὰ νὰ παρακολουθοῦμε καὶ νὰ ἐλέγχουμε, ἀλλὰ καὶ διὰ νὰ προσφέρουμε.

Ποιά θὰ εἶναι ἡ προσφορά μας; Θὰ εἶναι ἡ ἀπόδειξη τῆς δημοκρατικῆς ὕψης καὶ δομῆς τῆς Ἐκκλησίας μας, παράδειγμα πρὸς μίμηση. Ὅτι ἡ Ἐκκλησία μας εἶναι ἕνα μὲ τὸν Λαὸν καὶ ἀδιάσπαστα ἐνωμένη μαζί του. Ὅτι ζεῖ ἡ παράδοση, χωρὶς μὲ αὐτὸ νὰ ἐμποδίζεται ἡ ἐξέλιξη καὶ τὸ ἐνδιαφέρον τῆς γιὰ προβλήματα τοῦ συγχρόνου ἀνθρώπου.»

Τὸ Ἔτος 1981 - κατὰ τὸ Οἶκ. Πατριαρχεῖον

Ἔτος, λοιπόν, τῆς Κοινῆς Ἀγορᾶς τὸ 1981, γιὰ τὴν Ἑλλάδα, κατὰ τὴν ἡγεσία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Ἀλλὰ τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον Κωνσταντινουπόλεως θέτει ἕναν ἄλλο στόχο, πολὺ εὐρύτερον καὶ — φοβούμεθα — πολὺ περισσότερον ἀνέφικτον: Τὴν ὁμολογία ὑπὸ

τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας «τοῦ Συμβόλου τῆς Πίστεως», ὅπως διευτυπώθη, πρὶν ἀπὸ 1600 χρόνι-
 α. στήν Β' Οἰκουμενικὴ Σύνο-
 δο τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἡ
 ὁποία ἀπεφάσισε τὴν τελικὴ δια-
 τύπωση τοῦ Συμβόλου, ποὺ τὴν
 εἶχε χαράξει ἡ Α' Οἰκουμε-
 νικὴ Σύνοδος τῆς Νικαίας. Πρά-
 γματι, τὸ ἔτος 381, ἐπὶ αὐτο-
 κράτορος Θεοδοσίου Α', συνήλ-
 θε στήν Πόλιν ἡ Β' Οἰκουμενικὴ
 Σύνοδος, ἡ ὁποία διευτύπωσε «τε-
 λικῶς» τὸ Σύμβολον τῆς Πίστε-
 ως τῶν Χριστιανῶν, κατὰ τὸ ὁ-
 ποῖον, εἰδικῶς, τὸ Ἅγιον Πνεῦμα
 «ἐκπορεύεται ἐκ τοῦ Πατρὸς»,
 μετὰ τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ
 «συνδοξαζόμενον». Ἀλλά, ὅπως
 εἶναι γνωστόν, περὶ τὸ ἔτος 589,
 στὸ Τολέδο τῆς Ἰσπανίας, στὸ
 Σύμβολον τῆς Πίστεως προστετέ-
 θη ἀπὸ Δυτικούς ὅτι τὸ Ἅγιον
 Πνεῦμα ἐκπορεύεται «καὶ ἐκ τοῦ
 Υἱοῦ» (φιλιόκθε). Καὶ γὰρ μὲν
 ἡ καινοτομία συνάντησε ἀντίδρα-
 σιν, ἀλλὰ ἀπὸ τὸν 11ον αἰῶνα
 ἀπετέλεσε χαρακτηριστικὸ σημεῖ-
 ον τῆς Δυτικῆς Θεολογίας. Τώρα,
 τί ζητεῖ ὁ Πατριάρχης;

Ἡ διατύπωσις τοῦ ἔτους 381,
 μὲ τὴν εὐκαιρίαν τῆς ἐπετείου του,
 διαρρησάντων ἕκτοτε 1600 ἐτῶν,
 — λέγει: — «δίδει εἰς τὴν διη-
 ρημένην Χριστιανικὴν Ἐκκλησί-
 αν τὴν μεγάλην εὐκαιρίαν καὶ τὸ
 μέγα προνόμιον νὰ κηρύξῃ ἐκ
 νέου ἀδιαιρέτως τὸ Πιστεύω τῆς
 μιᾶς, ἀγίας, καθολικῆς καὶ ἀπο-
 στολικῆς Ἐκκλησίας, ὅπως τοῦτο
 διευτυπώθη ὑπὸ τῶν πατέρων τῆς
 ἀδιαιρέτου Ἐκκλησίας τοῦ Χρι-
 στοῦ, μάλιστα δὲ νὰ τὸ κηρύξῃ
 ἐν κοινῇ ὁμολογίᾳ Ἀνατολῆς καὶ
 Δύσεως κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο.»

Μὲ ἄλλα λόγια, προτείνει, ζη-
 τεῖ καὶ παρακαλεῖ τὴν Δυτικὴν
 Ἐκκλησίαν νὰ ὁμολογήσῃ, ἀπὸ
 κοινοῦ μετὰ τῆς Ἀνατολικῆς, τὸ
 «Πιστεύω» τοῦ ἔτους 381, ἐγκα-
 ταλείποντας τὴν προσθήκην τοῦ
 «φιλιόκθε».

Ὑπάρχει καμμίᾳ τέτοια προ-
 πτικὴ; Μάλλον, ὅχι. Ἀλλῶς τε,
 πρὶν ἀπὸ τὸ Σχίσμα τῶν δύο Ἐκ-
 κλησιῶν, ἡ Θεολογικὴ αὐτὴ δια-
 φορὰ ὑπῆρχε, ἀλλὰ δὲν ἐμπόδι-
 ζε τὴν ἐνότητά. Γιατὶ νὰ τὴν ἐμ-
 ποδίξῃ σήμερα;

Ἐξ ἄλλου, ὅπως ἐπεξηγεῖ ὁ
 Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης στὸ
 μήνυμά του, σκοπὸς του εἶναι «κυ-
 ρίως καὶ μοναδικῶς, διὰ νὰ κη-
 ρυθθῶν εἰς τὸν σύγχρονον κό-
 σμον δύο ἐξ ἴσου σπουδαῖα μὲ
 τὴν Γέννησιν τοῦ Χριστοῦ εὐαγ-
 γέλια: ὅτι τὸ μυστήριον τῆς Ἀ-
 γίας Τριάδος, τὸ ἐπιφανὲν κατὰ
 τὴν ἀνθρωπώπιν, εἶναι τὸ ἔλ-
 λειμμα καὶ ἡ κλείς τῆς ἱστορίας
 τῆς ἀνθρωπότητος καὶ ὅτι ἡ δύ-
 ναμις ποὺ ἀποζητεῖ ἡ ἀνθρωπό-
 της διὰ νὰ ἐνεργηθῇ ἡ σωτηρία
 τῶν Χριστουγέννων, εὐρίσκεται ἐν
 τῷ Ἁγίῳ Πνεύματι.»

Ὅποτε, ἐρωτᾶται: Δὲν κηρύ-
 σουν καὶ σήμερα ἀιφρότερα; αἱ
 Ἐκκλησίαι τὸ Μυστήριον τῆς Ἀ-
 γίας Τριάδος καὶ τὴν σωτηρίαν
 διὰ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος; Εἶ-
 ναι λοιπὸν ἀπαραίτητο νὰ ξεκα-
 θαρσθῇ (καὶ τίνοι τρόπῳ;) τὸ
 π ὅ θ ε ν ἀκριβῶς ἐκπορεύεται
 τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, ἕνα πρόδλη-
 μα, γιὰ τὸ ὁποῖον συνεζήτησαν
 οἱ Ἅγιοι Πατέρες πρὶν ἀπὸ 1600
 χρόνια;

Ἡ σημερινή εποχή

Εἶναι ἡ σημερινή εποχή ἡ ἀρμόζουσα γιὰ νὰ ρυθμίση αὐτὸ τὸ πρόβλημα; Γιὰ τὴν σημερινή εποχή, μᾶς ὁμιλεῖ στὸ μήνυμά του ὁ Πατριάρχης. Καὶ λέγει:

«Ὁ ἄνθρωπος τοῦ 1980 εἰσέρχεται εἰς τὴν προτελευταίαν δεκαετίαν τῆς δευτέρας χιλιετηρίδος, κατάφορτος καὶ καμπτόμενος κάτω ἀπὸ ἐφευρέσεις καὶ δοκιμὰς καὶ ἐμπειρίας ἰδεολογιῶν καὶ ἐπιτεύγματα θεσιοθετικά καὶ τεχνολογικά, διὰ τὴν προσπάσιν καὶ ἐξασφάλισιν τῆς ἐλευθερίας, τῆς ἀξιοπρεπείας, τῶν βασικῶν δικαιωμάτων καὶ τῆς εὐημερίας τοῦ ἀνθρώπου, διὰ τὴν παγίωσιν τῆς εἰρήνης καὶ τὴν ἐπικράτησιν τῆς δικαιοσύνης μεταξὺ τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ συνανθρώπου του.

Καὶ ἰδοὺ, παρ' ὅλα ταῦτα, τὰ σημεῖα τῶν καιρῶν κάθε ἄλλο παρὰ ἐλπίδα καὶ αἰσιοδοξίαν, παρηυθίαν καὶ ἄνεσιν, δείχνουν.

Τοιοιουτρόπως σήμερον, εὐρισκόμεθα ἀπέναντι καὶ μέσα εἰς μίαν κατάστασιν οὐσιαστικῶς χρεωκοπίας καὶ προσπαθείας περισώσεως τῶν προσχημάτων, ὅτι ζοῦν καὶ ἰσχύουν καὶ ἐνεργοῦνται αἱ διακηρύξεις καὶ αἱ συμφωνίαι διὰ τὰ ἀνθρώπινα δικαιώματα, διὰ τὴν προστασίαν τοῦ ἀνθρωπίνου προσώπου καὶ τῆς ἀξιοπρεπείας του, ὅτι οἱ διεθνεῖς κανονισμοὶ προλαμβάνουν, ἢ τουλάχιστον καταπαύουν, τοὺς πολέμους καὶ προστατεύουν καὶ ἐπιβάλλουν τὴν εἰρήνην, ὅτι ὁ διάλογος Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως, Βορρᾶ καὶ Νότου, περιορίζει τοὺς ἐξοπλισμοὺς καὶ προωθεῖ τὴν γενικωτέρα ἀσφάλειαν τοῦ κόσμου.

ἐνῷ ὅλα αὐτά, ἐλεγχόμενα ὑπὸ τῆς πραγματικότητος, συνιστοῦν, δυστυχῶς, ἀπλῶς καὶ μόνον χάρτην εὐφλεκτον πού ἀναμένει τὸν πρῶτον σπινθῆρα.»

Λοιπόν, στὰ πλαίσια αὐτῆς τῆς συγχρόνου παγκοσμίου προβληματικῆς, ἐναρμονίζεται ἡ ἐγγραφή στὴν ἡμερησία διάταξη τῶν συγχρόνων θεμάτων πρὸς ἐξέτασιν, ἣ ἡ ἐκπόρευσις τοῦ Ἁγίου Πνεύματος;

Νέα ἀπὸ τὸν Κρόνο

Χιλιάδες συναρπαστικὲς φωτογραφίες ἔλαβε, τὸν περασμένο Δεκέμβριο, ἡ ΝΑΣΑ ἀπὸ τὸ διαστημόπλοιο «Βόγιατζερ 1», ἐξ ἀπεστάσεως ἀνω τῶν δύο δισεκατομμυρίων χιλιομέτρων ἀπὸ τὴ Γῆ. Οἱ φωτογραφίες ἀφοροῦν στὸν ἕκτο (μετὰ τὸν ἥλιο) πλανήτη τοῦ συστήματός μας, τὸν Κρόνο, καὶ τὸν δορυφόρο του, τὸν Τιτάνα.

Γιὰ τὸν Κρόνο, ξέρουμε τώρα πολλὰ περισσότερα ἀπὸ πρὶν. Λόγου χάριν, οἱ ἐπιστήμονες πίστευαν ὡς τώρα, ὅτι οἱ περίφημοι δακτύλιοι τοῦ Κρόνου εἶναι ἔξι, ὁ «Βόγιατζερ» ὅμως ἀπέδειξε πὼς εἶναι ἴσως καὶ περισσότεροι ἀπὸ ἑκατό. Οἱ φωτογραφίες ποὺ ἔστειλε τὸ διαστημόπλοιο καὶ ποὺ ἔχουν ληφθεῖ ἀπὸ ἀπόστασιν ὀκτὼ ἑκατομμυρίων χιλιομέτρων ἀπὸ τὸν γιγαντιαῖον πλανήτη, πιστοποιοῦν ὅτι οἱ δακτύλιοι δὲν εἶναι μερικοὶ ὁμόκεντροι κύκλοι — ὅπως ἐπιστεύετο — ἀλλὰ εἶναι περισσότεροι ἀπὸ ἑκατὸ καὶ ὁ πῦρ μακρυσμένος ὁρίσκειται εἰς ἀπόστασιν πολλῶν χι-

Ἀπαλλαγμένα ἀπὸ τὸν ἀνθρωποκεντρισμὸ, τὰ σύγχρονα κοσμολογικὰ μοντέλα ὑποδοχθὺν τὴν κοσμικὴ ὄραση τοῦ Ἀνθρώπου

λιάδων χιλιομέτρων ἀπὸ τὸν πλανήτη.

Μεγάλος ἐνδιαφέρον παρουσιάζει: γιὰ τοὺς ἐπιστήμονες ἢ σειρὰ τῶν στοιχείων πού μετέδωσε ὁ Βόγιατζερ γιὰ τὸν «Τιτάν» — ἂν καὶ δὲν ἔγινε κατορθωτὸ νὰ προσεγγίσει πολὺ σ' αὐτὸν τὸν φυσικὸ δορυφόρο τοῦ Κρόνου, γιὰτὶ ἔγινε μιὰ «χρονικὴ καθυστέρηση ἐνὸς ὡς λεπτοῦ» στὸ ραντεβὸ τους. Ὁ Τιτάν εἶναι: ὁ μεγαλύτερος φυσικὸς δορυφόρος σ' ὁλόκληρο τὸ ἡλιακὸ μας σύστημα. Ἡ ἀτμόσφαιρά του ἔχει: τὴν ἴδια πυκνότητα μὲ αὐτὴν τῆς Γῆς καὶ ἀποτελεῖται κυρίως ἀπὸ ἄζωτο, πού ὡς γνωστὸν εἶναι καὶ τὸ βασικὸ στοιχεῖο τῆς ἀτμόσφαιρας τῆς Γῆς. Ἀνακαλύφθηκαν ἐπίσης ἀπὸ τὶς φωτογραφίες καὶ ἄλλες πληροφορίες τοῦ Βόγιατζερ, μεθάνιο, αἰθάνιο, ἀκετυλένιο, αἰθυλένιο καὶ ὕδροκυάνιο, ἀέρια, πού ὅπως λένε οἱ ἐιδικοί, εὑρίσκατο καὶ στὴ γῆϊνη ἀτμόσφαιρα ἐδῶ καὶ τέσσερα δισεκατομμύρια χρόνια, ὅταν ἄρχιζε νὰ ἀναπτύσσεται: γιὰ πρώτη φορὰ ἡ ζωὴ πάνω στὸν πλανήτη μας.

Ἀλλὰ δὲν σημαίνουν τὰ «εὐρήματα» ὅτι μποροῦσε τώρα νὰ ὑπάρχουν ζωντανὰ ὄντα στὸν Τιτάν. Οἱ θερμοκρασίες εἶναι: πολὺ χαμηλές καὶ φτάνουν μέχρι καὶ 200 ὁαθμοὺς Κελσίου κάτω ἀπὸ τὸ ἀπόλυτο μηδέν, λόγω τῆς μεγάλης ἀποστάσεως ἀπὸ τὸν ἥλιο, ἀπὸ τὸν ὁποῖο ἀπέχει δέκα φορές ἀπ' ὅσο ἡ Γῆ. Οἱ ἐπιστήμονες, καὶ μετὰ τὶς νέες πληροφορίες, πού τοὺς ἔδωσαν οἱ δεκαεπτὰ χιλιάδες φωτογραφίες τοῦ Βόγιατζερ, εἶναι: βέβαιοι, ὅτι ὁ Κρόνος εἶναι: ἓνας παγωμένος πλανήτης, πού ἀποτελεῖται ἀπὸ κρυσταλλοποιημένη ἁμμωνία καὶ μεθάνιο.

Ὅταν ὁ «Βόγιατζερ 1» τελειώσῃ τὴν ἀποστολὴ του στὸν Κρόνο, θὰ προχωρήσῃ πρὸς τὸν πλανήτη Οὐρανό. Σὲ 14 χρόνια, πρέπει νὰ βρίσκεται κοντὰ στὸν Πλούτωνα καὶ κατόπιν θὰ εἰσχωρήσῃ σὲ ἄλλα ἡλιακὰ συστήματα!

Ἄρνησις ὄρκου

Μιὰ ἀκόμη περίπτωση ἀρνήσεως ὄρκου καὶ καταδίκης. Μετὰ τὸν καθηγητὴ κ. Δεσποτόπουλο, ἓνας παλαιολιθιολογικὸς χωρικός ἀπὸ τὴν Χαλκιδική, ὁ Ἰω. Γεωργακούδης καταδικάσθηκε σὲ φυλάκιση 30 ἡμερῶν, ἀλλὰ μετρετῇ ἀναστολή. Ὁ ἡλικίας 72 ἐτῶν κατηγορούμενος, ἀπολογούμενος, εἶπε:

— Πιστεύω στὸν Ἰησοῦ Χριστό, στὴν Ἁγία Γραφή καὶ στοὺς πατέρες τῆς ἐκκλησίας, πού ἀπαγορεύουν τὸν ὄρκο.

Ο ΧΡΟΝΟΓΡΑΦΟΣ

Μεταξύ μας

ΤΑ ΓΡΑΦΕΙΑ ΜΑΣ

Τὰ Γραφεία τοῦ «Ἰλισοῦ», Δραγατσανίου 6, ὄροφος 6ος, (Πλατ. Κλαυθμώνος), εἶναι ἀνοικτὰ καθημερινῶς, πλὴν Σαββάτου, 9 - 12.30 π.μ. Τηλ. Γραφείων: 3246-837.

Γιάν Κωστάκος, Ἀγ. Ἀνδρέου 130, Πάτραι

Διον. Πομώνης, Ἐθν. Τράπεζα, Ζάκυνθος

Παλ. Χριστοδούλου, Γιαννίτση 5, Χαλκίδα

ΕΜΒΑΣΜΑΤΑ

Παρακαλοῦμεν, ἀποστέλλετε μὲ ταχυδρομικὴν ἢ τραπεζικὴν ἐπιταγὴν εἰς τὴν διεύθυνσιν: «Κωστὴν Μελισσαρόπουλον, Δραγατσανίου 6, Ἀθήνας, 122». Ἀποστολαί μὲ τραπεζικὰ ἐντολὰς μᾶς δυσκολεύουν.

ΕΓΚΑΤΕΛΕΙΨΑΝ ΤΟΝ ΓΗΙΝΟΝ ΒΙΟΝ

Βασ. Ἀνδρέοπουλος, Ἀθήναι
Κων. Στεφανίδης, »
Ἐμ. Πετσαλάκης, Ἀγ. Νικόλαος
Ἀλ. Φτερινάκης, Πάτραι

ΑΛΛΛΓΑΙ ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΩΝ

Τεύχη ἀποσταλέντα στοὺς κατωτέρω συνδρομητάς μας, ἐπεστράφησαν ἀπὸ τὸ Ταχυδρομεῖον μὲ τὴν σημείωσιν: «μετάωκησε» ἢ «ἄγνωστος». Παρακαλοῦνται ὅσοι τοὺς γνωρίζουν νὰ τοὺς εἰδοποιήσουν ἢ νὰ μᾶς δώσουν τὰς διευθύνσεις των:

ΑΘΗΝΩΝ

Χρ. Ἀργυροκαστρίτης, Δυρραχίου - Σμόλικα, Σεπόλια

Ἀν. Ἀσημακίδης, Ταξιαρχῶν 18, Καλαμάκι

Εὐθ. Θεοχαρόπουλος, Ἀδ. Διδασκάλων 15, Ἀλιμος

Ἀλ. Καμπίτσης, Μεγ. Ἀλεξάνδρου 33, Ν. Σμύρνη

Μάρκ. Κρέστας, Ταυγέτου 22, Ἀγ. Μαρίνα

Μαρ. Μεσσωλῶρ, Κ. Παλαμᾶ 20

Παρ. Πορφύρη, Ἐρεχθείου 6, Ἀγ. Βαρβάρα

Ἀρ. Ρωμαῖος, Ραιδεστοῦ 20, Πειραιεὺς

ΕΠΑΡΧΙΩΝ

Δημ. Βαρδιάνης, Μαιζῶνος 12, Πάτραι

Ἀθ. Γκουτζίνης, Κομνηνῶν 13, Καβάλα

ΕΙΣΦΟΡΑΙ

Ὁ χειρουργὸς ἰατρός κ. Ἰωάννης Ν. Λεῖμονίτης ἀπέστειλεν ὑπὲρ τῆς Θεοσοφικῆς Ἑταιρείας ἐν Ἑλλάδι τὸ συμβολικὸν ποσὸν δρχ. 1.000, εἰς μνήμην Κωνσταντίνου Στεφανίδη, ἐγκαταλείψαντος τὸν γήϊνον βίον τὴν 8ην Δεβρίου 1980.

— Ὁ κ. Κων. Σγουρδέλης ἀπέστειλεν ὡς συνδρομὴν 1981 εἰς τὸν ἸΛΙΣΟΝ δρχ. 1.500. Θερμῶς εὐχαριστοῦμεν.

ΒΙΒΛΙΑ ΠΟΥ ΛΑΒΑΜΕ

(Μὲ τὴ σειρὰ λήψεως)

Ἑλένη Σοφρά: Στέλιος Σπεράντας, ὁ ποιητὴς - ὁ ἐπιστήμονας - ὁ ἄνθρωπος Ἐκδοσὴ Ἑστίας Ν. Σμύρνης

Ἑλένη Σοφρά: Ἐξαρση (ποιήματα) 1980

Βασ. Εὐαγγέλου - Γαζής: Ὁ δεσμώτης τοῦ δράκου (ὄνειρόδραμα). Ἀθήνα 1980

Μυρσίνη Σαντοριναίου: Ἐκεῖνη ἡ συνάντησις.. (ποίησις). Ἀθήνα 1980

Νίκος Ζουγλῆς: Ποιήματα. Ἀθήνα 1980

Νανὰ Κουντούρη: Ἡ κραυγὴ τοῦ λύκου (διηγήματα) Ἀθήνα 1980

«ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΙΛΙΣΟΣ»

τῆς Θεοσοφικῆς Ἑταιρίας,
Ἐν Ἑλλάδι, Δραγατσανίου
6, Ἐκδότης - Διευθυντής: Κω-
στής Ν. Μελισσαρόπουλος,
Πλατ. Ἐθνικῆς Τραπεζίης 3,
Φιλοθέη. Προϊστάμ. Τυπογρα-
φείου: Ε. Σωτηρόπουλος &
Σία, Κερατσινίου 72, Τ.Τ.
209-Τηλ. 5224728.

Τιμή τεύχους δρχ. 60
Ἰανουάριος-Φεβρουάριος 1981

Ἀνοιχτοὶ Ὅριζοντες (Σεπτ.)
Ἑλεύθερη Σκέψη (Σεπτ.-Ὀκτ.)
Ἰσραηλινὰ Νέα (Ὀκτ.-Νοέμ.)
Ἡπειρωτικὴ Ἑστία (Ὀκτ.-Νοέμ.)
Σμύρνα (Ὀκτ. - Δεκ.)
Τριφυλιακὴ Ἑστία (Νοέμ.-Δεκ.)
Σύγχρονη Σκέψη (Νοέμ., Δεκ.)
Κρητικὸν Βῆμα (Δεκ.)
Σταθμοὶ (Νοέμ. - Δεκ.)
Κρίκος (Νοέμ. - Δεκ.)
Χρονικὰ (Δεκ.)
Βωμὸς Τέχνης (Νοέμ. - Δεκ.)
Ὁ Φυσιολάτρης (Ἰαν. - Φεβρ.)

ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΙ ΤΟΥ «ΙΛΙΣΟΥ»

Γεωργία Βυζαντίου - Κοτζιά: Σχέ-
σεις Τεχνολογικοῦ καὶ Ψυχοπνευ-
ματικοῦ πολιτισμοῦ. Ἀθήνα 1980

Ναδία Δημητρίου: Ταξίδια στὴ
νοσταλγία (ποίησις). Κύπρος
1980

Νίκος Μηλιώρης: Ἀπόηχοι τοῦ Μι-
κρασιατικοῦ ὀλέθρου στὴν ποίη-
ση. Γιώργος Σεφέρης (ἐπίμετρο).
Ἀθήνα 1980

Χρήστος Κατσιγιάννης: Ἀφωτες
καὶ Ἀφωνες στιγμὲς (ποίησις).
Ἀθήνα 1980

Ἄρης Χατζιδάκης: Ὁ Παράδεισος
(θέατρο). Ἀθήνα 1980

Γιάννης Δεμέτης: Ὁδηγὸς Μουσείου
Σολωμοῦ καὶ ἐπιφανῶν Ζακυνθί-
ων. Ἀθήνα 1981

Ρόης Παπαγγέλου: Ἐρμος (ποίη-
σις). Ἀθήνα 1981

Ἀνδρέας Λασκαράτος: Αἰσθητικὰ
καὶ ἄλλα Μελετήματα. Ἀθήνα
1980

ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ

Κρητικὴ Ἑστία (Σεπτ - Ὀκτ.)

Ἀλεξανδρούπολις: Ἑλ. Γιαννώτας
Βόλος: Γ. Κουκουβίνος
Δράμα: Φιλ. Τζάλλας
Ζάκυνθος: Ν. Ταμπαλῆς
Ἡράκλειον: Λ. Κουντής
Θεσ/νίκη: Εὐ. Ψαρᾶς, Βιβλιοπωλεῖ-
ον Ἱπποδρομίου 10, τηλ. 265.042
Ἰωάννινα: Μιχ. Πραπίδης
Καβάλα: Πέτρος Φραγκίδης
Καλαμάτα: Π. Γκλεγκλές
Κέρκυρα: Κ. Ἀγίους
Κομοτινὴ: Ἰω. Σαμουρκασίδης
Λαμία: Κ. Φαλίδας
Λάρισα: Βασ. Παπαζήσης
Μυτιλήνη: Αρ. Ἀρμουντάς
Πάτραι: Ἀθ. Κοντοσάκης
Σύρος: Π. Ζαραφωνίτης
Χαλκίδα: Γ. Λάμπρου
Χανιά: Βασ. Σπυριδάκης
Ἀμμόχωστος: Ἀνδρ. Τσόκκος
Λεμεσός: Ἀντ. Στυλιανοῦ
Λευκωσία: Ἀχ. Ζαβαλλῆς, Π. Δε-
κατηρῆς
Πάφος: Κ. Καθητζιώτης

Η ΘΕΟΣΟΦΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ

Σ υ ν ε δ ρ ι ᾶ σ ε ι ς Σ τ ο ῶ ν

Στοὰ Ἀθηνᾶ: α' καὶ γ' Δευτέρα τοῦ μηνὸς

» Ἕλιος: κάθε Τρίτη

» Ἀρτεμις: κάθε Πέμπτη

» Ἐλευθ. Σκέψις: α' καὶ γ' Παρασκευὴ τοῦ μηνὸς

» Ἀλκυὼν: β' καὶ δ' Παρασκευὴ τοῦ μηνὸς

ὥρα 8 μ.μ. ἀκριβῶς

ΟΙ ΠΟΛΥΤΕΚΝΟΙ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Από το Περιοδικό:

«Οί Φίλοι τῶν Πολυτέκνων»
 'Οδ. 'Ακαδημίας 78 Δ'—'Αθήνα 142
 Τηλέφ.: 36.38.496 καὶ 36.22.586,
 παραλαμβάνομε τὰ ἀκόλουθα στοι-
 χεῖα:

«.. Σ τ ἡ Γ α λ λ ί α, τὸ ἴδιο.
 Κάθε παιδί παίρνει σοβαρὸ μηνιαῖο
 ἐπίδομα καὶ ὁ πολύτεκνος δὲν εἶ-
 ναι ὁ φουκαράς, ἀλλὰ ὁ φύσει καὶ
 θέσει προνομιούχος. Δύο νεαροὶ "Ελ-
 ληνες γονεῖς, ποὺ ἔκαναν μεταπτυ-
 χιακὲς σπουδὲς στὸ Παρίσι καὶ ἀ-
 πέκτησαν ἐκεῖ δύο παιδιὰ, ἔπαρ-
 ναν, ἐκτὸς ἀπὸ τὴν ὑποτροφία τους,
 καὶ τὶς ἄλλες διευκολύνσεις, 7.000
 ἔρχ. τὸ μήνα γιὰ τὰ δυὸ παιδιὰ,
 ἂν καὶ ἦσαν ἄλλοδαποί!

Σ τ ἡ Δ υ τ ι κ ἡ Γ ε ρ μ α -
 ν ί α, ἡ Κυβέρνηση τῆς Βόννης ἔ-
 χει ἐπεκτείνει τὴν ἀδεία τοκετοῦ
 ἀπὸ 14 σὲ 30 ἑβδομάδες (= 7

μήνες) καὶ χορηγεῖ στὰ ζεύγη 50
 μάρκα τὸ μήνα γιὰ τὸ πρῶτο παι-
 δί, 80 μάρκα ἐπὶ πλέον γιὰ τὸ δεύ-
 τερο καὶ 195 γιὰ τὸ τρίτο, δηλ.
 325 μάρκα, ἥτοι 7.300 ὀρχ. τὸ
 μήνα!»

Σ τ ἡ ν ' Ε λ λ ά δ α : Ὑπάρ-
 χει γιὰ τὸ 3ο παιδί τὸ ὀρθὰ χαρ-
 ακτηρισμένο ἀπὸ ἀθηναϊκὴ Ἐφημερί-
 δα «500 ρ ι κ ο τ ἡ ς ν τ ρ ο -
 π ῆ ς», τὸ ὁποῖο γι' αὐτὸ οὔτε ἔ-
 γινε οὔτε μπορεῖ νὰ γίνε κίνητρο
 γιὰ 3ο παιδί

Γι' αὐτὸ, δυστυχῶς, ὅλο καὶ
 λιγοστεύει ὁ ἀριθμὸς τῶν πολυτέ-
 κνων οἰκογενειῶν, ὅπως δείχνουν οἱ
 κάτωθι ἀριθμοί:

	οἰκογ. πολυτ.
1938 — 1942	165.000
1943 — 1947	130.000
1948 — 1952	95.000
1953 — 1957	85.000
1958 — 1962	75.000
1963 — 1966	55.000
1966 — 1971	39.000

ΚΩΣΤΗ ΜΕΛΙΣΣΑΡΟΠΟΥΛΟΥ

ΜΗΤΙΣ

Τὸ βιβλίον τῆς σοφίας

Β' ἔκδοση, ἀναθεωρημένη, ΣΕΛΙΔΕΣ 320

Πωλεῖται δεμένον ὀρχ. 300

Εἰς τὰ γραφεῖα τοῦ ΙΛΙΣΟΥ

Ἀποστείλατε ταχ)κὴν ἐπιταγὴν διὰ νὰ τὸ λάβετε
 ταχυδρομικῶς εἰς τὴν διεύθυνσιν ποὺ θὰ ἀναγρά-
 ψετε εἰς τὴν ἐπιταγὴν.

Βιβλία K r i s h n a m u r t i

Σπτά πδδια του Διδασκάλου (έκδ. 1966)	30
Έκλογαί άπό τόν Κρισναμούρτι (Κ. Μελισσαροπούλου)	150
Έκπαιδευσι και σημασία ζωής — 1953	150
Έλευθερία — ή άρχή και τδ τέλος — 1954	280
Στοχασμοί πάνω στη ζωή (Α΄ σειρά) — 1956	250
Στοχασμοί πάνω στη ζωή (Β΄ σειρά) — 1958	250
Στοχασμοί πάνω στη ζωή (Γ΄ σειρά) — 1960	350
Όμιλίες στην Εύρώπη — 1967	250
Στή σιγή του Νοϋ — 1970	200
Η άναγκαιότητα τής άλλαγής — 1970	200
Τδ πέταγμα του άετου — 1971	200
Τά πρώτα δήματα τής μάθησης — 1975	280

Εγγράψετε νέους συνδρομητές

Συνδρομή 1981 δρχ. 300	Εξωτερικού	\$	10
	Άεροπορικώς	\$	15

Όλοι οι συνδρομητές έσωτερικού έχουν δικαίωμα να αγοράζουν τους τόμους επιλογής

Α' Τριετίας 1956—1957—1958

Β' Τριετίας 1959—1960—1961

Γ' Τετραετίας 1962—1965

ἑκαστον πρὸς δρχ. 200 ἀντὶ δρχ. 250

ΑΙ συνδραμὶ ἡ ἀντίτιμον βιβλίον καὶ ἀποστέλλεσθαι με
ταχυδρομικῇ ἢ τραπεζικῇ ἐπιταγῇ — ὅχι με ἐπιτολῇ — ἐν
ὀνόματι Κωστή Μεταστοφοπούλου ἢ ΙΛΙΣΟΥ, Δραγουσανίου 6,
Ἀθήνας 122.

ΧΡΙΣΤΟΥ Α ΡΙΖΟΠΟΥΛΟΥ

Βασικές πληροφορίες περί Τεκτονισμού
καὶ τὸ «περιβόλι» τοῦ Ἀντιτεκτονισμού στὸ διδλίο:
ΟΙ ΤΙΤΛΟΙ ΤΩΝ ΚΥΠΡΙΑΚΩΝ ΣΤΟΩΝ Δρχ. 200.—

Ι. ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ
ΚΟΝΤΙΝΑ ΚΑΙ ΜΑΚΡΙΝΑ
ΤΑΞΙΔΙΑ

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΞΤΙΑΣ Ι.Δ. ΚΟΛΛΑΡΟΥ & ΣΥΝ. Α.Ε.